Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (siódma izba)

z dnia 23 lipca 2025 r.*

Konkurencja – Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki – Sektor transakcji kasowych na rynku walutowym G10 (Forex) – Decyzja stwierdzająca naruszenie art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG – Wymiana informacji – Porozumienia lub uzgodnione praktyki dotyczące działalności w zakresie wymiany walut G10 – Ograniczenie konkurencji ze względu na cel – Jednolite i ciągłe naruszenie – Zasada dobrej administracji – Prawo do obrony – Grzywny – Kwota podstawowa – Wartość zastępcza wartości sprzedaży – Artykuł 23 ust. 2 i 3 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 – Nieograniczone prawo orzekania

W sprawie T-84/22

UBS Group AG, następca prawny Credit Suisse Group AG, z siedzibą w Zurychu (Szwajcaria),

UBS AG, następca prawny Credit Suisse AG, z siedzibą w Zurychu,

Credit Suisse Securities (Europe) Ltd, z siedzibą w Londynie (Zjednoczone Królestwo),

które reprezentowali R. Wesseling i F. Brouwer, adwokaci,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, którą reprezentowali A. Boitos, C. Zois i T. Franchoo, w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

SĄD (siódma izba),

w składzie: K. Kowalik-Bańczyk, prezeska, E. Buttigieg (sprawozdawca) i B. Ricziová, sędziowie,

sekretarz: I. Kurme, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 7 marca 2024 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: angielski.

Wyrok

1 W skardze opartej na art. 263 TFUE skarżące, UBS Group AG, będąca następcą prawnym Credit Suisse Group AG, UBS AG (zwana dalej „UBS"), będąca następcą prawnym Credit Suisse AG, i Credit Suisse Securities (Europe) Ltd, wnoszą, po pierwsze, o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji C(2021) 8612 final z dnia 2 grudnia 2021 r. dotyczącej postępowania na mocy art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG [sprawa AT.40135 – FOREX (Sterling Lads)] (zwanej dalej „zaskarżoną decyzją"), a po drugie, o obniżenie kwoty grzywny, którą w tej decyzji nałożono na Credit Suisse Group, Credit Suisse i Credit Suisse Securities (Europe) (zwane dalej łącznie „Credit Suisse") na zasadzie odpowiedzialności solidarnej.

I. Okoliczności powstania sporu

A. W przedmiocie postępowania zakończonego wydaniem zaskarżonej decyzji

2 Postępowanie wszczęto w następstwie złożenia przez UBS w dniu 27 września 2013 r. wniosku o poświadczenie kolejności złożenia wniosku na podstawie obwieszczenia Komisji w sprawie zwalniania z grzywien i zmniejszania grzywien w sprawach kartelowych (Dz.U. 2006, C 298, s. 17, zwanego dalej „komunikatem w sprawie współpracy"). We wniosku tym UBS poinformował Komisję Europejską o istnieniu domniemanego naruszenia w sektorze transakcji kasowych na rynku walutowym G10.

3 W następstwie tego wniosku UBS złożył ustne oświadczenia i przedstawił dowody z dokumentów. W dniu 2 lipca 2014 r. Komisja przyznała UBS warunkowe zwolnienie z grzywny zgodnie z pkt 8 lit. a) komunikatu w sprawie współpracy.

4 W dniach 11 i 14 października 2013 r. oraz 17 lipca 2015 r. Barclays plc, Barclays Execution Services Limited i Barclays Bank PLC (zwane dalej łącznie „Barclays"), HSBC Holdings plc i HSBC Bank plc (zwane dalej łącznie „HSBC") oraz NatWest Group plc i NatWest Markets Plc (zwane dalej łącznie „RBS") złożyły wnioski o obniżenie grzywien na podstawie komunikatu w sprawie współpracy. W następstwie tych wniosków Barclays, HSBC i RBS złożyły ustne oświadczenia i przedstawiły dowody z dokumentów.

5 W dniach 25 lipca 2014 r., 1 marca i 29 kwietnia 2016 r. Komisja skierowała do Credit Suisse i do wszystkich wymienionych w pkt 3 i 4 powyżej przedsiębiorstw żądania udzielenia informacji.

6 W dniu 27 października 2016 r., działając na podstawie art. 11 ust. 6 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. [101 i 102 TFUE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1), Komisja wszczęła postępowanie w sprawie naruszenia przeciwko Credit Suisse i wszystkim wymienionym w pkt 3 i 4 powyżej przedsiębiorstwom, wzywając je do wyrażenia zainteresowania udziałem w postępowaniu ugodowym na podstawie art. 10a rozporządzenia Komisji (WE) nr 773/2004 z dnia 7 kwietnia 2004 r. odnoszącego się do prowadzenia przez Komisję postępowań zgodnie z art. [101 i 102 TFUE] (Dz.U. 2004, L 123, s. 18), ze zmianami.

7 Credit Suisse i wszystkie wymienione w pkt 3 i 4 powyżej przedsiębiorstwa postanowiły wziąć udział w postępowaniu ugodowym i spotkaniach z Komisją w dniach 9 listopada 2016 r. i 7 lutego 2018 r. W dniu 19 lutego 2018 r. Credit Suisse poinformował Komisję, że kończy swój udział w tym postępowaniu. Komisja powróciła zatem do zwykłego postępowania w stosunku do

Credit Suisse na podstawie pkt 19 swojego obwieszczenia w sprawie prowadzenia postępowań ugodowych w związku z przyjęciem decyzji na mocy art. 7 i 23 rozporządzenia nr 1/2003 w sprawach kartelowych (Dz.U. 2008, C 167, s. 1).

8 W dniu 24 lipca 2018 r. Komisja skierowała do Credit Suisse w postępowaniu zwykłym pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. Po uzyskaniu dostępu do akt Credit Suisse przedstawił swoje uwagi na piśmie w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów i wypowiedział się na przesłuchaniu, które odbyło się w dniu 7 grudnia 2018 r.

9 W dniu 18 marca 2021 r. Komisja skierowała do Credit Suisse uzupełniające pismo w sprawie przedstawienia zarzutów.

10 Po uzyskaniu dostępu do akt Credit Suisse przedstawił w wyznaczonym terminie uwagi na piśmie w odpowiedzi na uzupełniające pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. W dniu 8 czerwca 2021 r. odbyło się drugie przesłuchanie.

11 W dniu 25 czerwca 2021 r. Credit Suisse odpowiedział na żądanie udzielenia informacji wystosowane podczas drugiego przesłuchania.

12 W dniu 2 grudnia 2021 r. Komisja wydała zaskarżoną decyzję, która była skierowana wyłącznie do Credit Suisse.

13 W tym samym dniu Komisja wydała decyzję C(2021) 8613 final dotyczącą postępowania na mocy art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG [sprawa AT.40135 – FOREX (Sterling Lads)] (zwaną dalej „decyzją ugodową”). Jej adresatami były strony, które zgodziły się wziąć udział w postępowaniu ugodowym i przedstawiły propozycje ugodowe, a mianowicie Barclays, HSBC, RBS i UBS.

B. Zaskarżona decyzja

1. Rozpatrywane produkty i sektor, którego dotyczy naruszenie

14 Zachowania, o których mowa w zaskarżonej decyzji, dotyczą sektora transakcji kasowych na rynku walut G10, a mianowicie euro (EUR), dolara australijskiego (AUD), dolara kanadyjskiego (CAD), franka szwajcarskiego (CHF), korony duńskiej (DKK), funta szterlinga (GBP), jena (JPY), korony norweskiej (NOK), dolara nowozelandzkiego (NZD), korony szwedzkiej (SEK) i dolara amerykańskiego (USD).

15 Działalność transakcyjną dotyczącą rodzaju transakcji, o którym mowa w pkt 14 powyżej, zdefiniowano w zaskarżonej decyzji jako umowę między dwiema stronami dotyczącą wymiany dwóch walut, a mianowicie kupna pewnej kwoty („kwota nominalna”) waluty w zamian za jej równowartość w innej walucie według wartości w chwili zawarcia umowy („kurs wymiany”). Kurs wymiany waluty jest podawany w stosunku do kwoty innej waluty, na którą może ona zostać wymieniona. W ten sposób waluty są przedmiotem transakcji zawsze w parach, wobec czego każda z nich ma wartość względną. Kursy wymiany różnią się w zależności od informacji o ich wartości podstawowej. W krótkiej perspektywie czasowej są one zdeterminowane głównie przepływami zleceń traderów, podczas gdy podstawowe czynniki rynkowe determinują kursy wymiany w dłuższej perspektywie.

16 Ponieważ działalność w zakresie handlu elektronicznego (rozumiana jako transakcje, które są automatycznie księgowane lub wykonywane albo przez elektroniczne platformy obrotu na rachunek własny danego banku, albo przez algorytmy informatyczne) jest wyłączona z zakresu analizy, w niniejszej sprawie zaskarżona decyzja dotyczy jedynie działalności „trading vocal".

17 Kasowe transakcje walutowe są zawierane na rynku pozagiełdowym, w związku z czym pozostają zdecentralizowane, cechując się wysokim poziomem płynności i ciągłą wymianą. Transakcje te są zazwyczaj inicjowane, gdy z instytucją finansową kontaktuje się klient końcowy, którym są w szczególności instytucje finansowe, uznawane się za poinformowanych klientów, ponieważ ze względu na skalę ich działalności mają one silną motywację do pozyskiwania informacji, które mogą mieć wpływ na zmiany kursów wymiany. Owe instytucje finansowe tworzą specjalne biura sprzedaży, które mogą służyć jako interfejs między klientami końcowymi a traderami zatrudnionymi przez brokerów w celu prowadzenia działalności transakcyjnej w zakresie walut. Klienci końcowi mogą również kontaktować się bezpośrednio z traderami.

18 Banki, których traderzy uczestniczyli w wymianie będącej przedmiotem niniejszej sprawy, działają jako animatorzy rynku na rynku kasowych transakcji walutowych i są gotowe do zawierania transakcji ze swoimi klientami w dowolnym momencie w celu zapewnienia płynności rynku.

19 Rodzaje transakcji inicjowanych przez klientów obejmują w szczególności:

– zlecenia natychmiastowe (pozwalające na natychmiastowe zawarcie transakcji na określoną kwotę waluty w oparciu o aktualny kurs rynkowy, przy czym rozliczenie odbywa się zazwyczaj w ciągu dwóch dni od zawarcia transakcji);

– zlecenia warunkowe (rozliczane tylko wtedy, gdy spełnione są określone warunki rynkowe, na przykład gdy wartość waluty osiągnie określony poziom);

– zlecenia wykonywane według „fixingu", które w niniejszej sprawie dotyczyły wyłącznie stóp referencyjnych WM/Reuters Closing Spot Rates i stóp referencyjnych Europejskiego Banku Centralnego (EBC) (których rozliczenie następuje według określonej stopy referencyjnej).

20 Traderzy proponują zazwyczaj ceny dwukierunkowe (cenę kupna lub najwyższą cenę, jaką kupujący jest gotów zapłacić, oraz cenę sprzedaży lub najniższą cenę, jaką sprzedający jest gotów zaakceptować), w zależności od wielkości transakcji i walut będących przedmiotem transakcji. Przychody z transakcji wymiany zależą od wolumenu wymienianych walut, a także od różnicy między najwyższą ceną, jaką kupujący jest gotów zapłacić, a najniższą ceną, jaką sprzedający jest gotów zaakceptować, w przypadku tej samej waluty (zwanej dalej „spreadem"). Spread jest rekompensatą, którą trader otrzymuje za natychmiastowość świadczonej usługi, a także za ryzyko, jakie ponosi on następnie, posiadając w swoim portfelu kwotę nominalną danej waluty.

21 Po dokonaniu transakcji kupna jednej waluty za inną walutę trader znajduje się bowiem w „pozycji długiej" w tym znaczeniu, że posiada dodatnią kwotę nominalną waluty w swoim portfelu aż do „zamknięcia" tej pozycji, czyli do odsprzedaży tej waluty. Po dokonaniu transakcji sprzedaży jednej waluty za inną trader znajduje się w „pozycji krótkiej" w tym znaczeniu, że posiada ujemną kwotę nominalną waluty w swoim portfelu aż do „zamknięcia" tej pozycji, czyli do kupna tej waluty. Tak więc „pozycja ryzyka" pozostaje otwarta, dopóki nie nastąpi wymiana przeciwstawna. Tymczasem ze względu na szybkie wahania kursów wymiany na rynku pozycje te stwarzają ryzyko dla traderów, wobec czego traderzy konkurują na tym rynku w zakresie specjalistycznego zarządzania ryzykiem związanym z tymi pozycjami.

22 Traderzy określają swoją strategię, a w szczególności ustalają spready, a nawet ceny, między innymi na podstawie swojego portfela oraz informacji, którymi dysponują. Z jednej strony z akt sprawy wynika, że animatorzy rynku powinni aktywnie dostosowywać ceny w stosunku do portfeli, zmieniając ceny, a nie tylko spready, w celu osiągnięcia szybkiego obrotu z portfela i niekumulowania znaczących pozycji w jednym aspekcie rynku. Z drugiej strony dostęp do informacji na temat rynku ma znaczenie dla podejmowania decyzji przez traderów. Na ruchy kursów wymiany wpływają bowiem w perspektywie długoterminowej zmienne makroekonomiczne, a w perspektywie krótkoterminowej – przepływy zleceń klientów lub, innymi słowy, zmienne mikroekonomiczne. Co się tyczy tych ostatnich zmiennych, strony są również zgodne co do tego, że zlecenia pochodzące od poinformowanych klientów, czyli od innych instytucji finansowych, wskazują traderom kierunek, w jakim rynek może ewoluować, zachęcając w ten sposób traderów, którzy posiadają te informacje, do negocjowania w taki sam sposób jak poinformowany klient. Informacje dotyczące przepływu zleceń klientów są co do zasady poufne.

23 Ponadto traderzy mogą być również skłonni do tworzenia, utrzymywania lub zwiększania swoich (otwartych) pozycji (ryzyka) w swoim portfelu transakcji na własny rachunek. Zawieranie transakcji na własny rachunek ma miejsce wówczas, gdy traderzy angażują się głównie w działalność transakcyjną z wykorzystaniem pieniędzy należących do banków, a nie w imieniu swoich klientów, i dążą do wykorzystania przewagi konkurencyjnej na rynku poprzez zbudowanie otwartych pozycji ryzyka, które pozwoliłyby im uzyskać nadwyżkę zwrotu.

24 Wreszcie gdy traderzy nie otrzymują zleceń od klientów końcowych w charakterze animatorów rynku, zazwyczaj zawierają oni transakcje między sobą na tak zwanym rynku „interdealer”, czyli w ramach struktury rynku kasowych transakcji walutowych zastrzeżonej wyłącznie dla instytucji finansowych („dealers”), w celu dostosowania ich własnych pozycji portfelowych lub zajęcia pozycji na potrzeby prowadzenia przez nich działalności tradingowej na własny rachunek. W takim przypadku traderzy są kontrahentami względem siebie. Mogą oni komunikować się bezpośrednio (dwustronnie) zasadniczo za pośrednictwem systemu elektronicznego. Ceny są podawane na podstawie ostatecznej oferty, która pozostawia możliwość zwykłego przyjęcia lub odrzucenia oferty. Mogą oni również komunikować się za pośrednictwem systemu brokerów, którzy ogłaszają najlepsze spready na ekranach i udostępniają informacje na swoich platformach.

2. Zachowania zarzucane Credit Suisse

25 W zaskarżonej decyzji Komisja wskazała na trzy zachowania, które miały miejsce w prywatnym i wielostronnym pokoju czatu w Internecie, a mianowicie Sterling Lads (zwanym dalej „przedmiotowym pokojem czatu”), pomiędzy pięcioma przedsiębiorstwami działającymi w sektorze bankowym i finansowym, a mianowicie Barclays, Credit Suisse, HSBC, RBS i UBS. Zgodnie ze sformułowaniami użytymi w zaskarżonej decyzji zachowania te dotyczyły, po pierwsze, dorozumianego porozumienia, po drugie, wymiany informacji, a po trzecie, sporadycznych przypadków koordynacji. Zgodnie z zaskarżoną decyzją prowadzone w tym pokoju czatu dyskusje związane z owymi zachowaniami miały miejsce w okresie od dnia 25 maja 2011 r. do dnia 12 lipca 2012 r., a Credit Suisse uczestniczył w dyskusjach w rzeczonym pokoju w okresie od dnia 7 lutego do dnia 12 lipca 2012 r. (zwanym dalej „rozpatrywanym okresem”).

26 W pierwszej kolejności, jeśli chodzi o dorozumiane porozumienie, Komisja uznała, że udział w przedmiotowym pokoju czatu wiązał się z funkcjonowaniem w kręgu wzajemnego zaufania, wspólnych oczekiwań i korzyści, a zatem z przestrzeganiem szeregu dorozumianych zasad, które zasadniczo można streścić w następujący sposób: (i) traderzy spotykali się w przedmiotowym pokoju czatu w celu wymiany informacji przez cały dzień; (ii) informacje wymieniane w tym

pokoju nie były ujawniane przez adresatów innym konkurencyjnym traderom; (iii) wymieniane informacje mogły być wykorzystywane z korzyścią dla uczestniczących traderów oraz (iv) informacje te nie mogły być wykorzystywane przeciwko osobom, które je przekazały. Komisja stwierdziła, że zachowanie to stanowiło porozumienie, które zakwalifikowała jako „ograniczenie ze względu na cel" w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE zasadniczo ze względu na to, iż wiązało się ono z racjonalnymi oczekiwaniami ex ante zmierzającymi do wyeliminowania nieodłącznie związanej z rozpatrywanym rynkiem niepewności dla wspólnej korzyści traderów, a zatem wykazywało wystarczający stopień szkodliwości dla konkurencji.

27 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o wymianę informacji, Komisja wspomniała o licznych kontaktach między traderami z odnośnych banków. Zdaniem Komisji kontakty te polegały na powtarzającej się i prowadzonej na szeroką skalę wymianie bieżących lub przyszłościowych szczególnie chronionych informacji handlowych dotyczących ich działalności transakcyjnej, która umożliwiała zainteresowanym bankom uzyskiwanie, przy podejmowaniu decyzji na rynku, informacji o pozycjach, zamiarach i ograniczeniach ich konkurentów, co pomagało im w podejmowaniu późniejszych decyzji.

28 W tym kontekście Komisja uznała, że ogólnym celem wymiany informacji było wywieranie wpływu na dwa podstawowe parametry konkurencji w dziedzinie działalności w zakresie transakcji kasowych na rozpatrywanym rynku, a mianowicie na cenę i specjalistyczne zarządzanie ryzykiem, co eliminowało tym samym niepewność nieodłącznie związaną z tym rynkiem. W ten sposób uczestniczący traderzy świadomie zastąpili ryzyko związane z niezależną konkurencją w zakresie tych parametrów praktyczną współpracą między sobą ze szkodą dla innych uczestników rynku, co wskazuje na wystarczający stopień szkodliwości dla konkurencji. W związku z tym Komisja zakwalifikowała tę wymianę informacji jako porozumienia lub uzgodnione praktyki ograniczające konkurencję „ze względu na cel" w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE.

29 W trzeciej kolejności, co się tyczy sporadycznych przypadków koordynacji, Komisja uznała, że wymiana szczególnie chronionych informacji handlowych pozwoliła traderom uczestniczącym w przedmiotowym pokoju czatu na zidentyfikowanie sytuacji, w których istniało ryzyko naruszenia interesów innych traderów, ułatwiając im tym samym sporadyczne koordynowanie ich działań w formie „standing down". Zachowanie to zmniejszało ryzyko, że traderzy nie osiągną pożądanego rezultatu i będą unikać równoczesnych negocjacji w przeciwnych kierunkach. Uznała ona, że owo zachowanie stanowiło porozumienie lub uzgodnioną praktykę, które zakwalifikowała jako „ograniczenie ze względu na cel" w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE zasadniczo ze względu na to, że pozwalało ono na zmniejszenie zwykłej niepewności nieodłącznie związanej z rozpatrywanym rynkiem w zakresie, w jakim przedsiębiorstwa uczestniczące w opisanych zdarzeniach mogły zidentyfikować sytuacje, w których jedno z nich mogło odnieść korzyść, jeżeli pozostałe przedsiębiorstwa powstrzymywały się od zawarcia transakcji, aby nie zakłócać jego strategii tradingowej, wobec czego zachowanie to wykazywało wystarczający stopień szkodliwości dla konkurencji.

30 W czwartej kolejności Komisja uznała też, że trzy wyżej wymienione ograniczenia konkurencji stanowią łącznie jednolite i ciągłe naruszenie ze względu na to, że realizowały wspólny cel polegający na zmniejszeniu zwykłej niepewności nieodłącznie związanej z rynkiem kasowych transakcji walutowych, aby zmniejszyć ryzyko i wesprzeć przedsiębiorstwa uczestniczące w przedmiotowym pokoju czatu (zwane dalej „uczestniczącymi przedsiębiorstwami") przy podejmowaniu przez nie decyzji w sprawie ustalania cen i zarządzania ryzykiem, tak aby nie konkurowały one ze sobą w sposób autonomiczny. Uznała ona, że różne zachowania, o których

mowa powyżej, składały się na „całościowy plan”, ponieważ były realizowane zgodnie z tym samym modus operandi za pośrednictwem przedmiotowego pokoju czatu, co wiązało się z ciągłością uczestnictwa jego członków.

31 Po pierwsze, Komisja uznała, że zachowanie Credit Suisse wskazywało na jego zamiar przyczynienia się do osiągnięcia wspólnego celu polegającego na ograniczeniu konkurencji na rynku transakcji kasowych dotyczących walut G10. Po drugie, uznała ona, że Credit Suisse wiedział o dorozumianym porozumieniu i o wymianie informacji, z wyjątkiem sporadycznych przypadków koordynacji, które miały miejsce przed rozpatrywanym okresem. Komisja stwierdziła następnie, że Credit Suisse był odpowiedzialny za wymianę informacji składającą się na jednolite i ciągłe naruszenie, lecz wykluczyła jego odpowiedzialność, po pierwsze, w zakresie dorozumianego porozumienia, a po drugie, w zakresie sporadycznych przypadków koordynacji.

32 W związku z tym Komisja stwierdziła w art. 1 zaskarżonej decyzji, że Credit Suisse naruszył art. 101 ust. 1 TFUE poprzez uczestnictwo w rozpatrywanym okresie w wymianie „bieżących lub przyszłościowych szczególnie chronionych informacji handlowych, stanowiącej porozumienia lub uzgodnione praktyki (wpisujące się w ramy jednolitego i ciągłego naruszenia) i mającej na celu ograniczenie lub zakłócenie konkurencji w sektorze transakcji kasowych na rynku walut G10, które to naruszenie obejmowało cały EOG”.

3. Grzywna

33 Komisja wskazała, że kwotę grzywny nałożonej na Credit Suisse ustaliła zgodnie z wytycznymi w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003 (Dz.U. 2006, C 210, s. 2, zwanymi dalej „wytycznymi w sprawie metody ustalania grzywien”).

a) Kwota podstawowa grzywny

34 Jeśli chodzi o ustalenie kwoty podstawowej grzywny, Komisja, biorąc pod uwagę szczególne cechy sektora kasowych transakcji walutowych, a w szczególności fakt, że działalność w zakresie transakcji kasowych na rynku walut G10 nie generuje sprzedaży w zwykłym znaczeniu tego słowa, obliczyła wartość sprzedaży przedsiębiorstw uczestniczących w rozpatrywanym naruszeniu na podstawie „wartości zastępczej wartości sprzedaży” (zwanej dalej „wartością zastępczą”).

35 Następnie Komisja uwzględniła współczynnik wagi naruszenia w wysokości 16 %, ponieważ naruszenie ze względu na swój charakter zalicza się do najpoważniejszych ograniczeń, oraz czas trwania tego naruszenia poprzez zastosowanie mnożnika w wysokości 0,42 roku.

36 Wreszcie, po dodaniu kwoty dodatkowej w wysokości 16 % wartości sprzedaży w celu zniechęcenia do udziału w takich praktykach, niezależnie od czasu trwania naruszenia, Komisja ustaliła kwotę podstawową grzywny na 86 765 000 EUR.

b) Ostateczna kwota grzywny

37 Co się tyczy ustalenia ostatecznej kwoty grzywny, Komisja przyjęła, że Credit Suisse ponosi odpowiedzialność jedynie za wymianę informacji, stanowiącą część jednolitego i ciągłego naruszenia, i odjęła 4 % od całkowitej kwoty podstawowej grzywny z tytułu okoliczności

łagodzących ze względu na brak odpowiedzialności Credit Suisse, po pierwsze, za dorozumiane porozumienie, a po drugie, za sporadyczne przypadki koordynacji, w wysokości 2 % za każdą z tych okoliczności.

38 W związku z tym nałożyła na Credit Suisse w art. 2 lit. a) zaskarżonej decyzji grzywnę w wysokości 83 294 000 EUR.

II. Żądania stron

39 Skarżące wnoszą do Sądu o:

– stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;

– tytułem żądania ewentualnego, stwierdzenie częściowej nieważności art. 1 zaskarżonej decyzji i obniżenie grzywny nałożonej w art. 2;

– w każdym razie obniżenie kwoty grzywny nałożonej w art. 2 zaskarżonej decyzji;

– obciążenie Komisji kosztami postępowania lub, tytułem żądania ewentualnego, odpowiednią częścią kosztów poniesionych przez skarżące.

40 Komisja wnosi do Sądu o:

– oddalenie skargi w całości;

– obciążenie skarżących kosztami postępowania.

III. Co do prawa

41 Na poparcie skargi skarżące podnoszą pięć zarzutów. Trzy pierwsze zarzuty, dotyczące naruszenia art. 101 TFUE oraz naruszenia obowiązku uzasadnienia, a także zarzut piąty, dotyczący naruszenia zasady dobrej administracji i prawa do obrony, mają w istocie na celu zakwestionowanie zawartego w art. 1 zaskarżonej decyzji stwierdzenia Komisji, zgodnie z którym Credit Suisse naruszył art. 101 TFUE. Zarzut czwarty, dotyczący naruszenia art. 23 rozporządzenia nr 1/2003, wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien, zasad proporcjonalności i równego traktowania oraz obowiązku uzasadnienia, ma na celu zakwestionowanie grzywny nałożonej przez Komisję na Credit Suisse w art. 2 zaskarżonej decyzji.

A. W przedmiocie art. 1 zaskarżonej decyzji

1. W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszenia art. 101 TFUE i niewystarczającego uzasadnienia w zakresie kwalifikacji wymiany informacji on-line jako antykonkurencyjnych porozumień lub uzgodnionych praktyk

42 W ramach zarzutu pierwszego skarżące podnoszą w istocie, że wymiana informacji, która miała miejsce między traderami w przedmiotowym pokoju czatu, nie stanowi antykonkurencyjnych porozumień lub uzgodnionych praktyk, i to niezależnie od tego, czy są one rozpatrywane oddzielnie, czy łącznie z dorozumianym porozumieniem. Zarzut pierwszy składa się z dwóch części.

43 W ramach części pierwszej zarzutu pierwszego skarżące podnoszą, że Komisja nie udowodniła istnienia dorozumianego porozumienia i w konsekwencji tego, iż wymiana informacji on-line stanowi antykonkurencyjne porozumienie lub uzgodnioną praktykę.

44 W ramach części drugiej zarzutu pierwszego podnoszą one, że Komisja nie przedstawiła dowodów wymaganych do wykazania, iż wymiana informacji on-line stanowi autonomiczne porozumienia lub uzgodnione praktyki.

a) Uwagi wstępne

45 Należy przypomnieć, że kryteria koordynacji i współpracy stanowiące przesłanki uzgodnionej praktyki winny być postrzegane w świetle koncepcji właściwej postanowieniom traktatu FUE dotyczącym konkurencji, zgodnie z którą każdy podmiot gospodarczy winien określać w sposób autonomiczny politykę, jaką zamierza realizować na rynku wewnętrznym (zob. wyrok z dnia 19 marca 2015 r., Dole Food i Dole Fresh Fruit Europe/Komisja, C-286/13 P, EU:C:2015:184, pkt 119 i przytoczone tam orzecznictwo).

46 O ile taki wymóg autonomii nie wyłącza prawa podmiotów gospodarczych do przystosowywania się w sprawny sposób do stwierdzonego lub spodziewanego zachowania konkurentów, o tyle jednak stoi on na przeszkodzie wszelkim kontaktom między tymi podmiotami gospodarczymi, zarówno bezpośrednim, jak i pośrednim, które mogłyby wywrzeć wpływ na zachowanie aktualnego lub potencjalnego konkurenta na rynku bądź ujawnić temu konkurentowi postępowanie, które ten podmiot sam zdecydował się lub planuje realizować na rynku, jeżeli celem lub skutkiem tych kontaktów jest doprowadzenie do warunków konkurencji, które nie odpowiadają normalnym warunkom konkurencji na danym rynku, przy uwzględnieniu charakteru produktów lub świadczonych usług, znaczenia i liczby przedsiębiorstw, jak również rozmiaru wspomnianego rynku (zob. wyrok z dnia 19 marca 2015 r., Dole Food i Dole Fresh Fruit Europe/Komisja, C-286/13 P, EU:C:2015:184, pkt 120 i przytoczone tam orzecznictwo).

47 Trybunał orzekł zatem, że wymiana informacji między konkurentami może być niezgodna z regułami konkurencji, jeżeli zmniejsza lub znosi poziom niepewności co do funkcjonowania danego rynku i w konsekwencji ogranicza konkurencję między przedsiębiorstwami (zob. wyrok z dnia 19 marca 2015 r., Dole Food i Dole Fresh Fruit Europe/Komisja, C-286/13 P, EU:C:2015:184, pkt 121 i przytoczone tam orzecznictwo).

b) W przedmiocie części pierwszej zarzutu pierwszego, dotyczącej tego, że Komisja nie udowodniła istnienia dorozumianego porozumienia i w konsekwencji tego, że wymiana informacji on-line stanowi antykonkurencyjne porozumienie lub uzgodnioną praktykę

48 Skarżące podnoszą trzy zarzuty szczegółowe. W ramach zarzutu szczegółowego pierwszego podnoszą one, że zaskarżona decyzja opiera się na założeniu, zgodnie z którym dorozumiane porozumienie stanowi wstępny warunek uznania wymiany informacji za antykonkurencyjne porozumienia lub uzgodnione praktyki w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE. W ramach zarzutu szczegółowego drugiego twierdzą one, że Komisja nie udowodniła, iż na podstawie tego porozumienia doszło do wymiany informacji w przedmiotowym pokoju czatu. Na poparcie tego zarzutu szczegółowego kwestionują one dokonaną przez Komisję interpretację dowodów pochodzących z okresu zaistnienia okoliczności faktycznych, a mianowicie rozmów online między traderami, i podnoszą, że ani te rozmowy, ani propozycje ugodowe, ani równoczesne poszlaki nie dowodzą istnienia owego porozumienia. W ramach zarzutu szczegółowego trzeciego podnoszą one, że Komisja nie może wyłączyć dorozumianego porozumienia spod kontroli sądowej na tej podstawie, że Credit Suisse nie został pociągnięty do odpowiedzialności za to porozumienie, ponieważ jest to istotny element tezy Komisji przeciwko Credit Suisse.

49 W odniesieniu do podniesionego przez skarżące zarzutu szczegółowego pierwszego należy zaznaczyć, że z całościowej lektury zaskarżonej decyzji, a w szczególności z jej motywów 337–341, 344, 345, 347–349 w związku z motywami 394–405 i 411–417, wynika, że Komisja dokonała odrębnych kwalifikacji prawnych, po pierwsze, dorozumianego porozumienia jako porozumienia ograniczającego konkurencję, a po drugie, wymiany informacji jako porozumień lub uzgodnionych praktyk ograniczających konkurencję. W motywach 487, 489 i 491–499 tej decyzji Komisja zakwalifikowała też te dwa zachowania jako odrębne elementy składowe jednolitego i ciągłego naruszenia (zob. pkt 26–31 powyżej). Następnie należy przypomnieć, że Credit Suisse został pociągnięty do odpowiedzialności wyłącznie za naruszenie polegające na zachowaniu związanym z wymianą informacji.

50 Należy również zauważyć, że o ile wymiana informacji dotycząca Credit Suisse miała miejsce w pokoju czatu online, o tyle tego związku z tym aspektem dorozumianego porozumienia nie można utożsamiać z istnieniem warunku wstępnego, na który powołują się skarżące, mogącego wpłynąć na odrębne kwalifikacje prawne dorozumianego porozumienia i wymiany informacji.

51 W szczególności, jak wynika z motywów 337–341 zaskarżonej decyzji, dokonana przez Komisję w tej decyzji kwalifikacja prawna wymiany informacji jako antykonkurencyjnych porozumień lub uzgodnionych praktyk nie opiera się ani na regułach dorozumianego porozumienia, ani na milczącej akceptacji takich reguł przez traderów uczestniczących w tej wymianie informacji (zwanych dalej „odnośnymi traderami”). Wbrew temu, co twierdzą skarżące, zaskarżonej decyzji nie można zatem interpretować w ten sposób, że zgodnie z nią dorozumiane porozumienie stanowi warunek wstępny kwalifikacji wymiany informacji.

52 Wniosku tego nie podważa treść motywów 346 i 369–371 zaskarżonej decyzji, które skarżące przytoczyły na poparcie swojej argumentacji.

53 W tym względzie, po pierwsze, jeśli chodzi o motyw 346 zaskarżonej decyzji, który dotyczy zakwalifikowania dorozumianego porozumienia jako porozumienia, należy stwierdzić, że porozumienie to rzeczywiście przewiduje w istocie, iż wymiana informacji pozwalała traderom

uczestniczącym w przedmiotowym pokoju czatu na kontrolowanie ewentualnych odstępstw od reguł. Nie odnosi się on jednak w żaden sposób do kwalifikacji prawnej przyjętej we wspomnianej decyzji w odniesieniu do wymiany informacji.

54 Po drugie, z motywów 369–371 zaskarżonej decyzji, które mają jedynie na celu ustosunkowanie się do argumentów Credit Suisse przedstawionych w toku postępowania administracyjnego, wynika, że Komisja oparła istnienie wspomnianego porozumienia na dowodach pośrednich, a mianowicie na wymianie informacji, ponieważ dorozumiane porozumienie stanowi „logiczną przesłankę" tej wymiany. Tak więc odniesienie do „logicznej przesłanki" należy rozumieć po prostu jako użyte w tym samym celu, jakim jest wykazanie jego istnienia w niniejszej sprawie. W związku z tym okoliczność, że istnienie dorozumianego porozumienia można wywnioskować z wymiany informacji, należy również rozumieć jako dowód jego istnienia, bez uszczerbku dla odrębnych kwalifikacji prawnych wymiany informacji z jednej strony i dorozumianego porozumienia z drugiej strony.

55 Ponadto, wbrew argumentom skarżących, Komisja nie była zobowiązana do wyjaśnienia w zaskarżonej decyzji powodów, dla których Credit Suisse wymieniał informacje w sposób odmienny od innych banków uczestniczących w zarzucanych czynach, w porównaniu z rozważaniami zawartymi w decyzji ugodowej.

56 W tym względzie należy przypomnieć, że postępowanie ugodowe i zwyczajne postępowanie administracyjne są odrębne. Tym samym wydając decyzję w odniesieniu do Credit Suisse w następstwie zwyczajnego postępowania administracyjnego, Komisja z jednej strony była związana wyłącznie pismem w sprawie przedstawienia zarzutów, a z drugiej strony była zobowiązana, przy poszanowaniu zasady kontradyktoryjności, do uwzględnienia wszystkich istotnych okoliczności, w tym wszystkich informacji i argumentów, które zostały przedstawione przez Credit Suisse w związku z wykonywaniem przez niego prawa do bycia wysłuchanym, wobec czego była ona zobowiązana do ponownego zbadania akt sprawy w świetle tych elementów (zob. podobnie wyrok z dnia 20 maja 2015 r., Timab Industries i CFPR/Komisja, T-456/10, EU:T:2015:296, pkt 90, 96, 107).

57 Co się tyczy przyjęcia zaskarżonej decyzji w stosunku do Credit Suisse w następstwie zwyczajnego postępowania administracyjnego, należy zauważyć, że z pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, uzupełnionego uzupełniającym pismem w sprawie przedstawienia zarzutów, wynika, że Komisja zakwalifikowała w odrębny sposób dorozumiane porozumienie i wymianę informacji jako antykonkurencyjne porozumienia lub uzgodnione praktyki i że Credit Suisse nie podniósł w tym względzie zastrzeżeń w toku postępowania administracyjnego. W związku z tym Komisja nie była zobowiązana do ponownego zbadania akt sprawy w odniesieniu do tych kwalifikacji prawnych.

58 Z powyższego wynika, że z uwagi na odrębną kwalifikację prawną wymiany informacji z jednej strony i dorozumianego porozumienia z drugiej strony, za które Credit Suisse nie został pociągnięty do odpowiedzialności (zob. pkt 32 powyżej), nie ma potrzeby badania zarzutów szczegółowych drugiego i trzeciego części pierwszej zarzutu pierwszego, które opierają się na błędnym założeniu, zgodnie z którym dorozumiane porozumienie jest w zaskarżonej decyzji warunkiem wstępnym uznania wymiany informacji za antykonkurencyjne porozumienia lub uzgodnione praktyki w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE.

59 W konsekwencji należy oddalić część pierwszą zarzutu pierwszego.

60 Niemniej jednak w zakresie, w jakim w ramach części drugiej zarzutu pierwszego skarżące powołują się na brak antykonkurencyjnego charakteru wymiany informacji, ich zdaniem niezależnej od dorozumianego porozumienia, którego analiza wymaga zbadania treści i interpretacji tej wymiany informacji, okoliczność, że krytyka skarżących dotycząca zakresu i interpretacji dowodów pochodzących z okresu zaistnienia okoliczności faktycznych została przedstawiona w ramach ich argumentacji opartej na dorozumianym porozumieniu, zaprezentowanej na poparcie części pierwszej zarzutu pierwszego, nie może przesądzać o ich analizie dokonanej przez Sąd w ramach części drugiej tego zarzutu w celu ustalenia zasadności ich zastrzeżeń co do kwalifikacji wymiany informacji jako autonomicznych porozumień lub uzgodnionych praktyk.

c) W przedmiocie części drugiej zarzutu pierwszego, dotyczącej braku dowodów na to, że wymiana informacji on-line stanowiła autonomiczne porozumienia lub uzgodnione praktyki

61 Owa część druga omawianego zarzutu dzieli się zasadniczo na trzy zarzuty szczegółowe. W ramach zarzutu szczegółowego pierwszego skarżące krytykują dokonaną przez Komisję interpretację niektórych dowodów z okresu zaistnienia okoliczności faktycznych, a mianowicie niektórych rozmów on-line, na których instytucja ta oparła się, aby dojść do wniosku, że wymiana informacji on-line stanowiła porozumienia lub uzgodnione praktyki, i twierdzą w szczególności, że rozmowy te nie mają szczególnie chronionego z handlowego punktu widzenia charakteru. W ramach zarzutu szczegółowego drugiego skarżące utrzymują, że wymiany informacji on-line nie można uznać za antykonkurencyjne porozumienia lub uzgodnione praktyki, i twierdzą w istocie, że podnoszony szczególnie chroniony z handlowego punktu widzenia charakter tych informacji i zmniejszenie niepewności wśród konkurentów, które mogłoby z tego wynikać, nie są wystarczające do dokonania takiej kwalifikacji. W ramach zarzutu szczegółowego trzeciego podnoszą one, że Komisja naruszyła prawo, gdy stwierdziła, iż przedstawione przez Credit Suisse uzasadnione wyjaśnienie rozpatrywanej wymiany informacji jest bez znaczenia.

62 W zaskarżonej decyzji Komisja przedstawiła i zinterpretowała treść ponad stu rozmów. Otóż analizowana w tej decyzji wymiana informacji została podzielona na cztery kategorie, w zależności od omawianych tematów, a mianowicie: (i) spready (motywy 245–251), (ii) zlecenia klientów (motywy 183–228), (iii) otwarte pozycje ryzyka (motywy 234–238) oraz (iv) bieżąca lub planowana działalność transakcyjna (motywy 258–285). Komisja uznała w istocie, że cała ta wymiana dotyczyła bieżących lub przyszłościowych szczególnie chronionych informacji handlowych dotyczących działalności transakcyjnej zaangażowanych traderów, które umożliwiały zainteresowanym bankom uzyskanie informacji o pozycjach, zamiarach i ograniczeniach ich konkurentów, co pomagało im w ich późniejszych decyzjach. Na podstawie tej analizy Komisja stwierdziła w motywach 337–341 zaskarżonej decyzji, że ta wymiana informacji stanowiła antykonkurencyjną uzgodnioną praktykę w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE.

63 Dwa pierwsze zarzuty szczegółowe należy zbadać łącznie.

1) W przedmiocie zarzutu szczegółowego pierwszego, dotyczącego błędnej interpretacji przez Komisję niektórych dowodów pochodzących z okresu zaistnienia okoliczności faktycznych, oraz zarzutu szczegółowego drugiego, opartego na tym, że wymiana informacji on-line nie stanowi antykonkurencyjnych porozumień lub uzgodnionych praktyk

i) W przedmiocie dopuszczalności niektórych argumentów i dowodów skarżących

64 Komisja kwestionuje dopuszczalność, po pierwsze, argumentacji skarżących dotyczącej błędnej interpretacji niektórych przypadków wymiany informacji i załącznika A.8 do skargi, na której się ona opiera, a po drugie, argumentacji dotyczącej braku bezprawnego charakteru wymiany informacji, załącznika A.9 do skargi oraz załączników C.2 i C.3 do repliki, na których opiera się owa argumentacja.

65 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 21 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i art. 76 lit. d) regulaminu postępowania przed Sądem skarga powinna zawierać przedmiot sporu oraz zwięzłe przedstawienie powołanych zarzutów. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem informacje te powinny być wystarczająco jasne i precyzyjne, aby umożliwić stronie pozwanej przygotowanie obrony, a Sądowi rozstrzygnięcie sprawy (wyrok z dnia 7 marca 2017 r., United Parcel Service/Komisja, T-194/13, EU:T:2017:144, pkt 191).

66 Należy również przypomnieć, że aby skarga przed Sądem była dopuszczalna, konieczne jest, by istotne okoliczności faktyczne i prawne, na których opiera się strona skarżąca, wynikały, choćby w sposób zwięzły, lecz spójny i zrozumiały, z samej treści skargi. Wprawdzie treść skargi może zostać wsparta lub uzupełniona, w przypadku kwestii szczególnych, odesłaniami do poszczególnych fragmentów dokumentów do niej załączonych, jednak ogólne odesłanie do innych dokumentów, nawet załączonych do skargi, nie może zastąpić braku istotnych elementów argumentacji prawnej, które zgodnie ze wspomnianymi powyżej przepisami muszą być zawarte w samej skardze (zob. wyrok z dnia 7 marca 2017 r., United Parcel Service/Komisja, T-194/13, EU:T:2017:144, pkt 192 i przytoczone tam orzecznictwo).

67 Tak więc załączniki mogą zostać uwzględnione tylko w takim zakresie, w jakim wspierają lub uzupełniają zarzuty lub argumenty wyraźnie powołane przez stronę skarżącą w treści jej pism procesowych i w jakim można dokładnie określić, które elementy w nich zawarte wspierają lub uzupełniają wspomniane zarzuty lub argumenty (zob. wyrok z dnia 9 września 2015 r., Samsung SDI i in./Komisja, T-84/13, niepublikowany, EU:T:2015:611, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo). Ponadto do Sądu nie należy poszukiwanie i odnajdywanie w załącznikach zarzutów i argumentów, które mógłby on uznać za podstawę skargi, ponieważ załączniki spełniają funkcję wyłącznie dowodową i pomocniczą (zob. wyrok z dnia 17 września 2007 r., Microsoft/Komisja, T-201/04, EU:T:2007:289, pkt 94 i przytoczone tam orzecznictwo).

68 W pierwszej kolejności, co się tyczy kwestionowanej w istocie przez Komisję dopuszczalności argumentacji skarżących dotyczącej błędnej interpretacji niektórych przypadków wymiany informacji przeanalizowanych w zaskarżonej decyzji, należy stwierdzić, że – jak wynika ze skargi – na poparcie ich argumentu, zgodnie z którym „[Komisja] nadal źle rozumie żargon transakcji i funkcjonowanie rynku kasowych transakcji walutowych”, skarżące powołują się na załącznik A.8 do skargi, który zawiera ekspertyzę byłego prezesa międzybankowego wydziału Global FX Committee, i przytaczają trzy przykłady z tej ekspertyzy, aby zilustrować swój argument.

69 Na etapie repliki, w odpowiedzi na argumenty Komisji dotyczące niedopuszczalności, skarżące powtarzają wspomniany powyżej argument i dodają następnie, że załącznik A.8 wskazuje również, po pierwsze, że „istnienia ogólnego antykonkurencyjnego planu lub celu w postaci ograniczenia konkurencji nie można łatwo lub bezpośrednio wywieść z dowodów z dokumentów", a po drugie, że Komisja wywnioskowała na podstawie samych tylko swoich interpretacji „istnienie dorozumianego porozumienia". Również na etapie repliki twierdzą one, że okoliczność, iż Komisja nie jest w stanie odróżnić złożonych zleceń lub przyszłych zleceń, „stanowi czynnik, który należy wziąć pod uwagę, ponieważ budzi on wątpliwości co do staranności i solidności przeprowadzonego przez nią dochodzenia". Wreszcie skarżące powołują się na znaczenie i szczegółowość swojej argumentacji, odsyłając do pkt 18, 69 i 78 skargi. Punkty te dotyczą podnoszonego prokonkurencyjnego charakteru wymiany informacji, który został uznany we wnioskach o złagodzenie kary (pkt 18), błędnej interpretacji lub rozumienia przez Komisję żargonu transakcji i funkcjonowania rynku kasowych transakcji walutowych (pkt 69) oraz zasadniczo czterech reguł z dorozumianego porozumienia (pkt 78).

70 Na rozprawie, w odpowiedzi na pytanie zadane przez Sąd, skarżące podtrzymały swoje stanowisko, zgodnie z którym ich argumentacja została przedstawiona w sposób jasny i konkretny w ich pismach procesowych.

71 W tym względzie należy stwierdzić, że skarżące przedstawiają argumentację, zaprezentowaną w pkt 68 i 69 powyżej, która ogranicza się do ogólnych i nieuszczegółowionych twierdzeń sformułowanych często w jednym lub dwóch zdaniach, które są nawet przedmiotem jedynie ogólnego odesłania do załącznika A.8, bez wskazania w sposób spójny i zrozumiały wpływu, jaki ta argumentacja, a tym bardziej ekspertyza, na której się ona opiera, miałyby na zasadność wniosków Komisji zawartych w zaskarżonej decyzji. W tych okolicznościach należy stwierdzić, że argumentacja ta nie spełnia wymogów przytoczonych w pkt 65–67 powyżej.

72 W konsekwencji należy odrzucić jako niedopuszczalną argumentację skarżących dotyczącą w istocie błędnej interpretacji niektórych przypadków wymiany informacji przeanalizowanych w zaskarżonej decyzji, w której to argumentacji powołują się one na załącznik A.8, zaś zważywszy na ogólne odesłanie do tego załącznika, nie należy uwzględniać rzeczonego załącznika.

73 W drugiej kolejności, co się tyczy dopuszczalności argumentacji dotyczącej braku antykonkurencyjnego charakteru wymiany informacji, która opiera się na odesłaniu do załącznika A.9 do skargi oraz do załączników C.2 i C.3 do repliki, należy stwierdzić, że – wbrew temu, co utrzymuje Komisja – argumentację tę należy uznać za wystarczająco jasną i precyzyjną. Z pism procesowych złożonych przez skarżące do Sądu wynika bowiem jasno, nawet jeśli tylko w zwięzły sposób, że w drodze kategoryzacji przypadków wymiany informacji, którą skarżące podzieliły na: (i) ogólne rozmowy, których nie można uznać za „szczególnie chronione z handlowego punktu widzenia" na rynku kasowych transakcji walutowych, (ii) (bardziej) szczegółowe lub prospektywne rozmowy, które dotyczyły stosunkowo niewielkich wolumenów transakcji i nie mogły dostarczyć istotnych informacji na temat wskazywanych oczekiwanych zmian kursów wymiany, oraz (iii) rozmowy, które dotyczyły większych wolumenów transakcji, ale mogły mieć jedyny hipotetyczny cel antykonkurencyjny polegający na tym, że trader, który otrzymał informacje, wykorzystałby je, aby spróbować osiągnąć zysk przed traderem, który podzielił się nimi, skarżące zamierzają zakwestionować wniosek Komisji dotyczący antykonkurencyjnego charakteru wymiany informacji online ze względu na ich treść, cel lub zdolność do „zakłócenia" konkurencji. Należy zatem uznać, że ta argumentacja skarżących jest zgodna z wynikającymi z orzecznictwa wymogami przytoczonymi w pkt 65 i 66 powyżej, wobec czego jest dopuszczalna.

74 Ponadto w świetle orzecznictwa przytoczonego w pkt 67 powyżej załączniki A.9, C.2 i C.3 zostaną uwzględnione jedynie w zakresie, w jakim wspierają lub uzupełniają argumentację wyraźnie przywołaną przez skarżące w ich pismach procesowych.

ii) W przedmiocie antykonkurencyjnego charakteru rozmów zakwestionowanych konkretnie przez skarżące

75 Skarżące kwestionują konkretnie dokonaną przez Komisję interpretację rozmów, które zaliczyły one do pierwszej kategorii (zob. pkt 73 powyżej), a mianowicie rozmów w dniach 14 czerwca, 5 sierpnia i 4 października 2011 r., 7 lutego i 1 czerwca 2012 r., 14 maja 2012 r., 11 kwietnia 2012 r., 13 kwietnia 2012 r., 9 maja 2012 r., 5 czerwca 2012 r., 25 kwietnia 2012 r., 10 lutego 2012 r., a także w dniach 25 kwietnia, 19 czerwca, 3 i 4 lipca 2012 r., ze względu na to, że wymienione podczas tych rozmów informacje są „informacjami o rynku", a nie szczególnie chronionymi informacjami handlowymi, i nie mają one antykonkurencyjnego charakteru.

76 W celu ustalenia, czy Komisja słusznie uznała, że traderzy wymieniali szczególnie chronione informacje handlowe o charakterze antykonkurencyjnym, należy ocenić charakter tej wymiany informacji. W szczególności należy zbadać, czy owa wymiana informacji dotyczyła informacji niepublicznych, których traderzy nie mogli znać, ewentualnie informacji zagregowanych i zanonimizowanych, oraz zweryfikować zwłaszcza dokładność i cel wymiany tych informacji.

– W przedmiocie rozmów w dniach 14 czerwca, 5 sierpnia i 4 października 2011 r. oraz w dniach 7 lutego i 1 czerwca 2012 r.

77 Rozmowy w dniach 14 czerwca, 5 sierpnia i 4 października 2011 r. oraz w dniach 7 lutego i 1 czerwca 2012 r., o których mowa w motywach 107, 111, 122, 139, 150 i 504 zaskarżonej decyzji i których interpretacja dokonana przez Komisję jest kwestionowana przez skarżące, nie zostały uznane przez Komisję za dotyczące szczególnie chronionych informacji handlowych.

78 Co się tyczy bowiem w pierwszej kolejności rozmów w dniach 14 czerwca, 5 sierpnia i 4 października 2011 r. oraz w dniach 7 lutego i 1 czerwca 2012 r., o których mowa w motywach 107, 111, 122, 139 i 150 zaskarżonej decyzji, należy stwierdzić, że Komisja uznała, iż świadczą one w istocie o tym, że dostęp do przedmiotowego pokoju czatu opierał się na wzajemnym zaufaniu uczestniczących traderów i że owi traderzy działali w zamkniętym kręgu mającym sprzyjać ich własnym interesom. Zdaniem Komisji wymiana informacji, o której mowa w motywach 139 i 150 rzeczonej decyzji, świadczy również o tym, że trader z Credit Suisse, który uczestniczył w przedmiotowym pokoju czatu przed zatrudnieniem go przez Credit Suisse, dołączył do tego pokoju czatu jako pracownik, mając pełną wiedzę na temat jego funkcjonowania i tego, z czym wiązało się jego uczestnictwo.

79 Co się tyczy w drugiej kolejności rozmowy w dniu 5 sierpnia 2011 r., o której mowa w motywie 504 zaskarżonej decyzji, Komisja uznała, że rozmowa ta świadczy o tym, iż trader z Credit Suisse, nie biorąc aktywnego udziału w wymianie informacji, wiedział o niej.

80 W związku z tym argument skarżących dotyczący błędnej kwalifikacji rozmów wymienionych w pkt 77 powyżej, uznanych za dotyczące szczególnie chronionych informacji handlowych, nie znajduje oparcia w faktach, wobec czego należy go oddalić.

– *W przedmiocie rozmowy w dniu 14 maja 2012 r.*

81 Jeśli chodzi o rozmowę w dniu 14 maja 2012 r., przytoczoną w motywie 209 zaskarżonej decyzji w związku z jej motywami 196–202 i 337–341, Komisja uznała, że podczas tej rozmowy traderzy wymienili się, poza ramami potencjalnych transakcji między nimi, informacjami dotyczącymi ich pozycji, a także spekulacjami na temat ceny pary walut GBP/USD. Komisja doszła na tej podstawie do wniosku, że takie informacje, które dotyczyły zleceń klientów, były szczególnie chronionymi informacjami handlowymi i mogły przyczynić się do antykonkurencyjnego charakteru całej wymiany informacji, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu.

82 Skarżące kwestionują interpretację tej rozmowy dokonaną przez Komisję, podnosząc, że owa rozmowa dotyczy informacji ogólnych, nie zawiera informacji odnoszących się do prognozowanych zleceń lub pozycji traderów i odpowiada zatem przekazywaniu „informacji o rynku". Dodają one, że odniesienia do „rhs light" i „LHS samlls cable" nie dotyczą kwot, cen lub klientów, wobec czego są zanonimizowane. Stwierdzają one, że ta rozmowa nie pozwala na wykazanie, iż informacje wymieniane w przedmiotowym pokoju czatu są antykonkurencyjne.

83 Komisja kwestionuje przedstawioną przez skarżące interpretację omawianej rozmowy.

84 Należy stwierdzić, że – jak wynika z fragmentu omawianej rozmowy – trader z Credit Suisse był obecny w tym dniu w przedmiotowym pokoju czatu i że o godz. 14:50:48 poinformował on pozostałych uczestników, że posiada zlecenia sprzedaży niewielkiej ilości nieokreślonej pary walut, które miały zostać wykonane według „fixingu" („rhs lights"). O godz. 14:52:57 inny trader zwrócił się do niego z pytaniem, czy chodzi o parę walut GBP/USD („[c]able??"), i o godz. 14:55:51 udostępnił informacje dotyczące posiadanych przez siebie zleceń klientów, a mianowicie zleceń sprzedaży niewielkiej ilości pary walut GBP/USD, które miały zostać wykonane według „fixingu" („LHS samlls cable"). Podczas tej samej rozmowy inny trader wyraził swoje stanowisko na temat wzrostu wartości pary walut GBP/USD („feels like its just being put higher wsith sof eur/gbp and eur/usd running into some bids…"), wyjaśniając, że nie ma zleceń dla tej pary walut.

85 Jak wynika z transkrypcji omawianej rozmowy, traderzy wymieniali informacje, które nie były jawne i dotyczyły posiadanych przez nich konkretnych zleceń, i określali przy tym ich rodzaj (zlecenie sprzedaży, które ma zostać wykonane według „fixingu"), odnośną parę walut (GBP/USD) oraz ich ilość. Omawiana rozmowa odzwierciedla zatem komentarze w czasie rzeczywistym na temat działalności traderów, które doprowadziły do wymiany szczególnie chronionych informacji handlowych.

86 Nawet przy założeniu, że wymieniane informacje są – jak twierdzą skarżące – zanonimizowane, okoliczność ta nie stoi na przeszkodzie uznaniu ich za szczególnie chronione informacje handlowe, ponieważ informacje te, ze względu na ich przedmiot i stopień szczegółowości oraz fakt, że nie są dostępne dla konkurentów nieobecnych w przedmiotowym pokoju czatu, przyznają korzyść handlową ich adresatom.

87 Otóż w przypadku traderów specjalizujących się w tej dziedzinie takie informacje mogą dostarczyć im wskazówek odnośnie do ruchów na rynku dotyczących pary walut GBP/USD przed „fixingiem", biorąc pod uwagę fakt, że zlecenia sprzedaży mniejszej ilości, które mają zostać wykonane według „fixingu", mają mniejsze szanse wywarcia znaczącego wpływu na zmiany kursu

wymiany. Tak więc przekazanie takich informacji umożliwia traderom odpowiednie dostosowanie ich strategii tradingowych i złagodzenie niepewności nieodłącznie związanej z rynkiem kasowych transakcji walutowych.

88 W związku z tym Komisja słusznie uznała, że rozmowa w dniu 14 maja 2012 r. dotyczyła szczególnie chronionych informacji handlowych, mogących przyczynić się do antykonkurencyjnego charakteru wymiany informacji, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu.

– *W przedmiocie rozmowy w dniu 11 kwietnia 2012 r.*

89 Jeśli chodzi o rozmowę w dniu 11 kwietnia 2012 r., przytoczoną w motywie 223 zaskarżonej decyzji w związku z jej motywami 214–221 i 337–341, Komisja uznała, że dotyczyła ona natychmiastowego zlecenia konkretnego klienta i że ujawnienie tej szczególnie chronionej informacji handlowej wyeliminowało niepewność nierozerwalnie związaną z rynkiem kasowych transakcji walutowych, umożliwiając tym samym traderom uczestniczącym w przedmiotowym pokoju czatu lepsze przewidywanie ruchów na rynku i dostosowanie ich strategii w celu skorzystania z ujawnionych informacji i wynikającego z tego zwiększenia przejrzystości rynku, a tym samym mogło przyczynić się do antykonkurencyjnego charakteru rozpatrywanej wymiany informacji.

90 Skarżące podnoszą, że rozmowa w dniu 11 kwietnia 2012 r. dotyczy ogólnych informacji, które nie zawierają prognozowanych zleceń ani stanowisk traderów. Dodają one, że zawarty w tej rozmowie komentarz „lost some X” nie wskazuje kwot lub cen oraz że wielu klientów robiło obchód na rynku, co nie pozwalało na wywnioskowanie z tego konkretnej informacji o kliencie. Skarżące stwierdzają, że owa rozmowa dotyczy informacji o rynku, które nie są antykonkurencyjne.

91 Komisja kwestionuje zaproponowaną przez skarżące interpretację omawianej rozmowy.

92 W tym względzie należy stwierdzić, że fragment rozmowy w dniu 11 kwietnia 2012 r., zawarty w motywie 223 zaskarżonej decyzji, potwierdza, że o godz. 6:50:23 trader z UBS poinformował traderów uczestniczących w przedmiotowym pokoju czatu, że właśnie zawarł transakcję sprzedaży euro za funty szterlingi („lost some X”, czyli dla pary walut EUR/GBP), wyjaśniając o godz. 6:50:23, że owa transakcja dotyczyła kontrahenta, który zazwyczaj przechodził od jednego tradera do drugiego („usual geezer who does the rounds”). Kilku uczestników wspomnianego pokoju czatu, w tym w szczególności trader z Credit Suisse, podziękowało za tę informację („ta”).

93 Należy uznać, że dyskusja ta świadczy o wymianie dokładnych, aktualnych i poufnych informacji w zakresie, w jakim ujawniły one innym traderom uczestniczącym w przedmiotowym pokoju czatu rodzaj odnośnego zlecenia (natychmiastowe), (aktualny) czas jego realizacji i odnośną parę walut (EUR/GBP) oraz zawierały odniesienie do rodzaju klienta będącego stroną transakcji, która właśnie została zawarta.

94 Jeśli chodzi o rzeczone odniesienie do rodzaju klienta, nie można przychylić się do stanowiska skarżących, gdy te twierdzą, że nie pozwala ono na wywnioskowanie konkretnej informacji o kliencie. Odniesienie się przez tradera z UBS do kontrahenta, który „przechodził od jednego tradera do drugiego”, należy bowiem rozumieć w kontekście tej wymiany jako wystarczająco szczegółowe, aby ów kontrahent mógł zostać zidentyfikowany przez tych traderów, profesjonalistów z danej dziedziny, i umożliwia im ono w ten sposób uwzględnienie typu danego klienta, w szczególności tego, czy jest on poinformowany, czy też nie. Taki wniosek narzuca się, po

pierwsze, ze względu na uściślenie, że chodzi o typowego kontrahenta („usual geezer”), a po drugie, ze względu na fakt, że żaden z traderów, którzy podziękowali traderowi z UBS za tę informację, nie zwrócił się o wyjaśnienia dotyczące odniesienia do tego klienta. Tymczasem, jak Komisja wskazała w motywie 40 lit. b) zaskarżonej decyzji w związku z przypisem 381 i co nie zostało zakwestionowane przez skarżące, należy uznać, że udostępnienie innym traderom informacji o tym, czy dany klient był poinformowany, czy też nie, umożliwia adresatom tej informacji antycypowanie ewentualnego ruchu na rynku.

95 W tych okolicznościach informacji przekazanych podczas omawianej rozmowy nie można uznać za ogólne z tego tylko powodu, że nie określały one wymienionych kwot, poziomu kursu wymiany lub nie dotyczyły prognozowanych zleceń. W tym względzie wystarczy zauważyć, że „informacje o rynku” polegają w istocie na uwagach na temat stanu rynku o charakterze ogólnym i zanonimizowanym, od których w sposób oczywisty odbiegały informacje w postaci, w jakiej zostały przekazane podczas omawianej rozmowy.

96 W związku z tym należy uznać, że rozpatrywana wymiana informacji dotyczyła aktualnych i precyzyjnych szczególnie chronionych informacji handlowych, które mogły wyeliminować niepewność nierozerwalnie związaną z rynkiem kasowych transakcji walutowych. Umożliwiały one zatem traderom uczestniczącym w przedmiotowym pokoju czatu lepsze przewidywanie ruchów na rynku dla pary walut EUR/GBP i dostosowanie ich strategii w celu skorzystania z ujawnionych informacji, a zatem mogły przyczynić się do antykonkurencyjnego charakteru rozpatrywanej wymiany informacji.

97 W związku z tym Komisja słusznie uznała, że rozmowa w dniu 11 kwietnia 2012 r. dotyczyła szczególnie chronionych informacji handlowych, mogących przyczynić się do antykonkurencyjnego charakteru wymiany informacji, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu.

– *W przedmiocie rozmowy w dniu 13 kwietnia 2012 r.*

98 Jeśli chodzi o rozmowę w dniu 13 kwietnia 2012 r., o której mowa w motywie 224 zaskarżonej decyzji w związku z jej motywami 214–221 i 337–341, Komisja uznała, że dotyczyła ona bieżących lub przyszłościowych szczególnie chronionych informacji handlowych związanych z natychmiastowymi zleceniami klientów i polegała na przekazywaniu w przedmiotowym pokoju czatu informacji o wielkości lub kierunku konkretnego i niezagregowanego zlecenia lub o rodzaju klienta, eliminując w ten sposób niepewność nierozerwalnie związaną z rynkiem kasowych transakcji walutowych i zwiększając stopień przejrzystości zmian kursu wymiany dla danej pary walut. Komisja doszła na tej podstawie do wniosku, że rozmowa ta mogła przyczynić się do antykonkurencyjnego charakteru rozpatrywanej wymiany informacji.

99 Skarżące podnoszą, że wymiana informacji, która miała miejsce podczas rozmowy w dniu 13 kwietnia 2012 r., dotyczy „informacji o rynku”, ponieważ nie odnosi się ona do prognozowanych zleceń ani do pozycji traderów. Tak więc wyrażenie „lose more cable” użyte przez tradera z Credit Suisse jest zanonimizowane i dotyczy przybliżonych kwot, bez wskazania cen ani informacji dotyczących klientów. Zdaniem skarżących termin „corp” jest terminem ogólnym używanym do oznaczenia przedsiębiorstwa, co nie pozwala na zidentyfikowanie klienta.

100 Komisja kwestionuje przedstawioną przez skarżące interpretację omawianej rozmowy.

101 W tym względzie należy stwierdzić, że fragment rozmowy w dniu 13 kwietnia 2012 r., przytoczony w motywie 224 zaskarżonej decyzji, potwierdza, że o godz. 9:56:42 trader z Credit Suisse przekazał innemu traderowi obecnemu w przedmiotowym pokoju czatu informację dotyczącą swojej bieżącej transakcji sprzedaży 40 mln w parze walut GBP/USD z dużym przedsiębiorstwem („lose more cable 40 odd corp"), za co ten drugi trader mu podziękował („tks ratty").

102 Omawiana rozmowa wskazuje zatem wyraźnie na wymianę dokładnych, aktualnych i wyłączonych z domeny publicznej informacji znanych wyłącznie stronom transakcji, czyli traderowi i jego klientowi. Przekazana przez tradera z Credit Suisse informacja o transakcji wskazywała bowiem konkretną kwotę (40 mln), odnośną parę walut (GBP/USD), kierunek tej transakcji (sprzedaż) oraz zawierała odniesienie do rodzaju klienta (duże przedsiębiorstwo).

103 W tym względzie nie można uwzględnić argumentu skarżących, zgodnie z którym termin „corp", do którego odniósł się trader z Credit Suisse podczas omawianej rozmowy, nie pozwala na stwierdzenie konkretnej tożsamości danego klienta. Ów termin wskazuje bowiem rodzaj klienta, a mianowicie w szczególności to, że chodzi o duże przedsiębiorstwo. Tymczasem należy zaznaczyć, że informacje dotyczące przepływów zleceń niektórych dużych przedsiębiorstw i przedsiębiorstw międzynarodowych można uznać za informacyjne, ponieważ umożliwiają one traderom dysponującym tymi informacjami antycypowanie zmiany kursu wymiany dla danej pary walut, eliminując w ten sposób niepewność nierozerwalnie związaną z rynkiem kasowych transakcji walutowych i zwiększając przejrzystość na tym rynku wyłącznie na korzyść adresatów owych informacji.

104 Ponadto użyteczność wskazania rodzaju klienta, w niniejszym przypadku „corp", znajduje potwierdzenie w innych przypadkach wymiany informacji wskazanych w zaskarżonej decyzji (zob. w szczególności motywy 278–280 tej decyzji), z których wynika, że owo wskazanie zostało docenione przez traderów uczestniczących w przedmiotowym pokoju czatu.

105 W tych okolicznościach należy uznać, że informacji przekazanych przez traderów podczas rozmowy w dniu 13 kwietnia 2012 r. nie można uznać za „informacje o rynku" z tego tylko powodu, że nie dotyczą one prognozowanych zleceń.

106 W związku z tym Komisja słusznie uznała, że rozmowa w dniu 13 kwietnia 2012 r. dotyczyła szczególnie chronionych informacji handlowych, mogących przyczynić się do antykonkurencyjnego charakteru wymiany informacji, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu.

– *W przedmiocie rozmowy w dniu 9 maja 2012 r.*

107 Jeśli chodzi o rozmowę w dniu 9 maja 2012 r., o której mowa w motywie 276 zaskarżonej decyzji w związku z jej motywami 252–257 i 337–341, Komisja uznała, że podczas tej rozmowy trader z Barclays zapytał tradera z Credit Suisse o zrealizowanie jego strategii tradingowej, na co trader z Credit Suisse odpowiedział twierdząco, przedstawiając dodatkowe szczegóły dotyczące poziomów będących przedmiotem transakcji. Zdaniem Komisji w normalnych warunkach rynkowych trader z Barclays nie miał żadnego powodu ani środków, aby być w posiadaniu informacji na temat tego, że trader z Credit Suisse niedawno „wyczyścił swoje oferty" („cleared his bids"). Tymczasem wymiana tych szczególnie chronionych informacji handlowych zapewniła traderowi z Barclays przewagę konkurencyjną, ponieważ mogła mieć wpływ na jego późniejsze

zachowanie w zakresie cen, pozwalając mu na dostosowanie jego ofert („bids”) do mniej konkurencyjnego poziomu, zważywszy, że trader z Credit Suisse mógł zrealizować wszystkie swoje oferty.

108 Skarżące podnoszą, że rozmowa w dniu 9 maja 2012 r. dotyczyła rozważań ogólnych, zważywszy na fakt, że odniesienia do zleceń nie zawierały kwot, cen ani informacji o odnośnych klientach, a zatem były zanonimizowane. Owa rozmowa nie dotyczyła również prognozowanych zleceń ani pozycji traderów.

109 Ponadto w odpowiedzi na pytanie zadane przez Sąd w ramach środka organizacji postępowania skarżące podniosły, że omawiana rozmowa mogła mieć na celu zbadanie możliwości zawarcia transakcji między traderami uczestniczącymi w tej rozmowie, przy czym stwierdziły one jednak, że nie są w stanie ostatecznie potwierdzić tej interpretacji. Tytułem ewentualnym powtórzyły one swoje stanowisko, zgodnie z którym omawiana rozmowa miała na celu wymianę „informacji o rynku”, aby ułatwić tym traderom zrozumienie rynku. W każdym razie wymieniane informacje – przy założeniu, że są szczególnie chronionymi informacjami handlowymi – mają charakter ogólny, anonimowy, historyczny i nie są specyficzne oraz nie mogą one prowadzić do antykonkurencyjnego zachowania.

110 Komisja uważa, że informacje wymieniane podczas omawianej rozmowy stanowią szczególnie chronione informacje handlowe, które wykraczają poza zakres „informacji o rynku”, ponieważ dotyczą one zasadniczo konkretnych i aktualnych poziomów tradingowych.

111 W odpowiedzi na pytanie zadane przez Sąd w ramach środka organizacji postępowania Komisja powtórzyła swoje stanowisko, zgodnie z którym omawiana rozmowa dotyczyła wymiany niepublicznych i konkretnych informacji umożliwiających ich adresatowi dostosowanie ceny, jaką oferował on swoim własnym klientom, a nawet próbował ją podwyższyć, wiedząc, że jest mało prawdopodobne, by po zrealizowaniu swojej strategii tradingowej jego konkurent kontynuował transakcje w zakresie danej pary walut. Dodała ona, że wskazanie przez tradera z Credit Suisse spadku poziomu kursu wymiany nie miałoby sensu, gdyby trader z Barclays nie wiedział, w jakiej parze walut oferty tradera z Credit Suisse zostały właśnie zrealizowane.

112 W tym względzie należy zauważyć, że podczas omawianej rozmowy trader z Credit Suisse, precyzując poziomy transakcji, rzeczywiście przekazał informację dotyczącą swojej działalności tradingowej, która ze swej natury ma szczególnie chroniony z handlowego punktu widzenia charakter („yeh all filled”; „feels like its dropped 200 pips its only 40”). Jednakże wspomniany fragment rozmowy nie pozwala – wbrew temu, co twierdzi Komisja – na wyciągnięcie wniosku, że wymiana tych szczególnie chronionych informacji handlowych zapewniła traderowi z Barclays przewagę konkurencyjną, jako że mogła mieć wpływ na jego późniejsze zachowanie w zakresie cen, umożliwiając mu dostosowanie swoich ofert.

113 Po pierwsze, twierdzenie Komisji, zgodnie z którym wskazanie dotyczące poziomów kursu wymiany „nie miałoby sensu, gdyby obaj [traderzy] rozmawiali na temat realizacji swoich ofert w ogólności, nie odnosząc się do danej pary walut”, ma, biorąc pod uwagę treść tej rozmowy, charakter spekulacyjny. Żadna informacja przekazana podczas tej rozmowy czy jakiejkolwiek innej rozmowy przytoczonej w zaskarżonej decyzji nie pozwala bowiem stwierdzić, że traderzy rozmawiali o realizacji ofert na poziomach wskazanych przez tradera z Credit Suisse w odniesieniu do konkretnej pary walut.

114 Po drugie, żadna informacja przekazana podczas omawianej rozmowy nie pozwala wesprzeć twierdzenia Komisji, zgodnie z którym trader, który otrzymał informacje udostępnione przez tradera z Credit Suisse, mógł wiedzieć, że jest mało prawdopodobne, by jego konkurent kontynuował transakcje w zakresie danej pary walut. Twierdzenie to ma zatem również charakter spekulatywny.

115 Tymczasem takie spekulacje nie spełniają wymogów dowodowych spoczywających na Komisji w celu wykazania w sposób wymagany prawem istnienia okoliczności faktycznych wskazujących na naruszenie (zob. wyrok z dnia 22 listopada 2012 r., E.ON Energie/Komisja, C-89/11 P, EU:C:2012:738, pkt 71 i przytoczone tam orzecznictwo).

116 Tak więc w braku bardziej precyzyjnych informacji nie można uznać, że owa rozmowa złagodziła lub wyeliminowała niepewność na rynku w taki sposób, aby zapewnić przewagę konkurencyjną adresatowi tych informacji.

117 W tych okolicznościach należy uznać, że Komisja nie wykazała w sposób wymagany prawem, że rozmowa w dniu 9 maja 2012 r. mogła przyczynić się do antykonkurencyjnego charakteru zachowania zarzucanego Credit Suisse. Skarżące słusznie zatem twierdzą, że Komisja nie mogła uwzględnić tej rozmowy w stosunku do Credit Suisse.

– *W przedmiocie rozmowy w dniu 5 czerwca 2012 r.*

118 Co się tyczy rozmowy w dniu 5 czerwca 2012 r., o której mowa w motywie 281 zaskarżonej decyzji w związku z jej motywami 252–257 i 337–341, Komisja uznała, że dotyczyła ona szczególnie chronionych informacji handlowych, zważywszy, że trader z UBS wymienił informacje dotyczące niedawno wykonanego zlecenia, gdy przekazał szczegółowe dane na temat pary walut, kursu wymiany i rodzaju klienta, w przypadku których trader z Credit Suisse – w braku tej dyskusji – nie miałby żadnego powodu ani środków, aby być w ich posiadaniu. Otóż znając takie informacje, trader z Credit Suisse znalazłby się w sytuacji przewagi konkurencyjnej, gdyby klient tego samego rodzaju zwrócił się do niego o dokonanie transakcji w zakresie tej samej pary walut, wiedząc, że klient zgodził się zawrzeć transakcję według kursu wymiany zaproponowanego wcześniej przez tradera z UBS. Wymiana informacji podczas tej rozmowy mogła zatem przyczynić się do antykonkurencyjnego charakteru rozpatrywanej wymiany informacji.

119 Skarżące utrzymują zasadniczo, że informacje wymienione podczas tej rozmowy są „informacjami o rynku”, zważywszy na fakt, że odniesienia do zleceń klientów były zanonimizowane i nie wskazywały kwot ani informacji o klientach, lecz jedynie przybliżone poziomy kursu wymiany. Dodają one, że nie jest jasne, czy odniesienie do „rooskies” dotyczy konkretnego klienta.

120 Komisja kwestionuje przedstawioną przez skarżące interpretację omawianej rozmowy.

121 W tym względzie należy stwierdzić, że fragment omawianej rozmowy potwierdza, iż o godz. 8:38:40 trader z UBS zapytał tradera z Credit Suisse, czy ten otrzymał zlecenia sprzedaży („are you seeing much eurusd selling Ratty”), precyzując o godz. 8:44:28, że jeden rodzaj klienta właśnie kupił funty szterlingi za dolary amerykańskie według szczególnego kursu wymiany („rooskies buying cable at 2530”). W odpowiedzi o godzinie 9:06:14 trader z Credit Suisse wskazał, że nie otrzymał takiego zlecenia („sry mate no”), wyjaśniając o godz. 9:06:24, że zaobserwował spadek kursu wymiany dla tej pary walut („nothing just seen it melt 100 pips”). O godz. 9:06:44 trader z UBS podziękował mu za tę informację („tks bro”).

122 Jeśli chodzi o interpretację treści omawianej rozmowy, należy stwierdzić, że – jak wynika z pkt 121 powyżej – wymieniane informacje dotyczyły dokładnych, aktualnych i poufnych informacji znanych wyłącznie stronom transakcji, czyli traderowi i jego klientowi, w zakresie, w jakim dotyczyły one rodzaju zleceń, ich ilości, danej pary walut, poziomu kursu wymiany dla danej pary walut oraz rodzaju klienta będącego stroną transakcji.

123 Żaden z argumentów skarżących nie może podważyć powyższego wniosku.

124 Po pierwsze, jeśli chodzi o odniesienie do „rooskies", co do którego nie jest pewne, czy dotyczy ono konkretnego klienta, należy uznać, że wspomniane odniesienie, dokonane podczas omawianej rozmowy, należy rozumieć jako identyfikujące konkretny rodzaj klienta, biorąc pod uwagę z jednej strony podziękowanie tradera z UBS za tę informację, a z drugiej strony fakt, że odniesienie to nie wzbudziło dodatkowych pytań ze strony innych traderów. Ponadto wniosek ten znajduje potwierdzenie w ogólnym kontekście wymiany informacji przytoczonej w zaskarżonej decyzji, z którego wynika, że odniesienie do tego rodzaju klientów („rooskies" lub „roosky") (zob. motywy 263, 272 zaskarżonej decyzji) było zawsze doceniane przez innych traderów, co pozwala domniemywać, że w ich odczuciu takie odniesienie można było łatwo zidentyfikować jako wskazujące na konkretny rodzaj odnośnego klienta, a mianowicie poinformowanego lub nie, co umożliwiało traderom, profesjonalistom w danej dziedzinie, antycypowanie ewentualnego ruchu na rynku i upewnienie się co do ich strategicznych decyzji.

125 Po drugie, jeśli chodzi o poziomy kursu wymiany, które zdaniem skarżących zostały wskazane w omawianej rozmowie w przybliżony sposób, należy stwierdzić, że lektura tej rozmowy, a w szczególności jej części dotyczącej pary walut GBP/USD, przedstawionej w pkt 121 powyżej, ewidentnie przeczy interpretacji sugerowanej przez skarżące, ponieważ wspomniana liczba jest bardzo dokładna.

126 W tych okolicznościach informacji wymienionych podczas omawianej rozmowy nie można uznać za informacje ogólne lub stanowiące „informacje o rynku" z tego tylko powodu, że nie dotyczyły one prognozowanych zleceń. W związku z tym Komisja słusznie uznała, że rozmowa w dniu 5 czerwca 2012 r. dotyczyła szczególnie chronionych informacji handlowych, mogących przyczynić się do antykonkurencyjnego charakteru wymiany informacji, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu.

– *W przedmiocie rozmowy w dniu 25 kwietnia 2012 r.*

127 Jeśli chodzi o rozmowę w dniu 25 kwietnia 2012 r., o której mowa w motywie 195 zaskarżonej decyzji w związku z jej motywami 176–182 i 337–341, Komisja uznała, że w trakcie tej rozmowy trader z Credit Suisse nie przekazał żadnych informacji. Jednakże był on obecny w przedmiotowym pokoju czatu w momencie, gdy miała miejsce ta rozmowa na temat szczególnie chronionych informacji handlowych, lub miał dostęp do rzeczonej rozmowy po późniejszym zalogowaniu się. Tymczasem szczególnie chronione informacje handlowe dotyczące warunkowych zleceń wymieniane w tym dniu w przedmiotowym pokoju czatu mogły zwiększyć stopień zaufania tradera z Credit Suisse do potencjalnej ewolucji ceny rynkowej dla pary walut GBP/AUD, umożliwiając mu w ten sposób podejmowanie bardziej świadomych decyzji co do jego strategii handlowej, a tym samym czerpanie korzyści z tego poziomu uprzywilejowanych, a zatem antykonkurencyjnych informacji.

128 Skarżące podnoszą, że omawiana rozmowa dotyczy „informacji o rynku”, biorąc pod uwagę fakt, że nie zawiera ona informacji dotyczących prognozowanych zleceń lub pozycji traderów. Większość wymienianych informacji zawiera bowiem spekulacje na temat przyszłych ruchów. Dodają one, że z jednej strony odniesienie do „hypo” nie dotyczy klienta, lecz kontrahenta napotkanego na platformach elektronicznych, który zawiera transakcje z wieloma kontrahentami na rynku, a z drugiej strony odniesienie do „russia selling eur” może dotyczyć publicznie znanej działalności Banku Centralnego Federacji Rosyjskiej.

129 Skarżące podnoszą zasadniczo również w skardze, a następnie w replice, że Komisja nie przedstawiła wystarczających powodów, dla których owa rozmowa, a także inne przeanalizowane w pkt 137–162 poniżej rozmowy pozwoliły udowodnić jej twierdzenia odnoszące się do ich szczególnie chronionego z handlowego punktu widzenia i antykonkurencyjnego charakteru, oraz że ani do skarżących, ani do Sądu nie należy ustalenie, na której części fragmentu rozmowy Komisja opiera się w braku dokładnego czasowego oznakowania.

130 Komisja kwestionuje przedstawioną przez skarżące interpretację omawianej rozmowy.

131 W tym względzie w zakresie, w jakim streszczone w pkt 129 powyżej twierdzenie skarżących można rozumieć jako zarzucające Komisji niewystarczające uzasadnienie zaskarżonej decyzji, należy stwierdzić, że motyw 195 tej decyzji, przedstawiony wprawdzie w sposób zwięzły, ukazuje jednak jasno i jednoznacznie rozumowanie Komisji dotyczące szczególnie chronionego z handlowego punktu widzenia i antykonkurencyjnego charakteru rozmowy w dniu 25 kwietnia 2012 r., której fragment został przytoczony w motywie 191 zaskarżonej decyzji. Z motywu 195 tej decyzji wynika bowiem, że owa rozmowa została uwzględniona przeciwko Credit Suisse ze względu na to, że pozwoliła ona traderowi z tego banku na zwiększenie jego poziomu zaufania do potencjalnej ewolucji ceny rynkowej dla par walut GBP/AUD i GBP/NZD, umożliwiając mu w ten sposób podejmowanie bardziej świadomych decyzji w przedmiocie jego strategii tradingowej.

132 Ponadto należy zauważyć, że lektura przedstawionego Sądowi przez skarżące zapisu innego fragmentu rozmowy z dnia 25 kwietnia 2012 r. potwierdza, że traderzy wymienili informacje dotyczące ich niezrealizowanych „oczekujących zleceń kupna”, określając odnośne pary walut oraz poziomy uruchamiające ich wykonanie, jak wynika z pytania tradera z UBS (zadanego o godz. 8:42:19: „what’s the trigger point for all these gbp/aud and gbp/nzd longs to puke”) oraz z odpowiedzi traderów z HSBC i RBS (udzielonych odpowiednio o godz. 8:42:36: „looking at 1.6040 as a bit of a lvi”, i o godz. 8:42:56: „1.5500 gpaud…”).

133 Wbrew temu, co twierdzą skarżące, informacji wymienianych podczas omawianej rozmowy nie można uznać za „informacje o rynku”, ponieważ takie informacje ewidentnie wykraczają poza uwagi dotyczące jego ogólnego stanu.

134 Omawiana rozmowa ukazuje bowiem wyraźnie wymianę bardzo dokładnych, aktualnych i poufnych informacji, ponieważ przekazane informacje dotyczą rodzajów zleceń klientów, ich kierunku, poziomów uruchamiających ich wykonanie oraz odnośnych par walut, znanych wyłącznie stronom transakcji, czyli traderowi i jego klientowi. Rozmowa ta odzwierciedla tym samym komentarze w czasie rzeczywistym dotyczące działalności traderów, które doprowadziły do wymiany szczególnie chronionych informacji handlowych mogących zwiększyć przejrzystość między traderami i zmniejszyć niepewność na rynku wyłącznie na ich korzyść.

135 Wniosku tego nie podważa samo twierdzenie skarżących, zgodnie z którym niektóre informacje przekazane podczas omawianej rozmowy dotyczą spekulacji na temat ewolucji przyszłych ruchów. Abstrahując bowiem od ogólnego charakteru tego argumentu, okoliczność, że niektóre wymieniane informacje nie są uznawane za szczególnie chronione informacje handlowe, nie nadaje całej tej rozmowie ogólnego charakteru. Co więcej, należy zauważyć, że fakt, iż nie wiadomo, do czego dokładnie odsyłają odniesienia „hypo" lub „russia selling eur", również nie nadaje tej wymianie ogólnego charakteru, ponieważ wystarczy, że takie odniesienie pozwala na określenie charakteru odnośnego klienta, to znaczy tego, czy jest poinformowany, czy też nie (zob. pkt 94 powyżej), czego skarżące nie kwestionują.

136 W związku z tym Komisja słusznie uznała, że rozmowa w dniu 25 kwietnia 2012 r. dotyczyła szczególnie chronionych informacji handlowych, mogących przyczynić się do antykonkurencyjnego charakteru wymiany informacji, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu.

– *W przedmiocie rozmowy w dniu 10 lutego 2012 r.*

137 Jeśli chodzi o rozmowę w dniu 10 lutego 2012 r., o której mowa w motywie 228 zaskarżonej decyzji w związku z jej motywami 214–221 i 337–341, Komisja uznała, że w trakcie tej rozmowy trader z Credit Suisse nie przekazał żadnych informacji. Jednakże był on obecny w przedmiotowym pokoju czatu w chwili, gdy rozmowa ta miała miejsce, lub miał dostęp do wspomnianej rozmowy później. Zdaniem Komisji szczególnie chronione informacje handlowe dotyczące natychmiastowych zleceń, wymienione w tym dniu w przedmiotowym pokoju czatu, mogły zwiększyć stopień zaufania tradera z Credit Suisse do potencjalnej ewolucji ceny rynkowej, umożliwiając mu tym samym podejmowanie bardziej świadomych decyzji co do jego strategii handlowej.

138 Skarżące podnoszą, że omawiana rozmowa dotyczy „informacji o rynku", biorąc pod uwagę fakt, że nie zawiera ona informacji dotyczących prognozowanych zleceń lub pozycji traderów. Ich zdaniem podczas tej wymiany traderzy spekulowali na temat przyszłej transakcji konkretnego kontrahenta („JP"), nie mając jakiejkolwiek pewności. Dodają one, że odniesienie w szczególności do „corp" jest ogólnym i zanonimizowanym terminem na oznaczenie korporacji, przy czym nie można na tej podstawie wnioskować, że dotyczy ono konkretnego klienta.

139 Komisja kwestionuje zaproponowaną przez skarżące interpretację treści rozpatrywanej wymiany informacji.

140 W tym względzie na wstępie należy zauważyć, że motyw 228 zaskarżonej decyzji nie zawiera transkrypcji omawianej rozmowy. W motywie tym Komisja wyjaśniła, że odnosi się on do wymiany informacji dotyczących kontrahenta, który zmierzał do przeprowadzenia konkretnej transakcji i usiłował dokonać zlecenia sprzedaży [„exchange of information regarding JPMorgan (»JP«) getting a specific trade and still trying to sell"]. Rozmowa ta została uwzględniona przeciwko Credit Suisse ze względu na to, że pozwoliła ona traderowi z tego banku na zwiększenie jego poziomu zaufania do potencjalnej ewolucji ceny rynkowej, umożliwiając mu w ten sposób podejmowanie bardziej świadomych decyzji w przedmiocie jego strategii tradingowej.

141 Wyjaśniwszy powyższe, należy stwierdzić, że przedstawiona przez skarżące lektura fragmentu wymiany z dnia 10 lutego 2012 r. potwierdza, iż o godz. 10:12:14 trader z UBS wskazał, że konkretny kontrahent właśnie zawarł transakcję („JP had the trade"). O godz. 10:12:46 trader

z HSBC podziękował mu za tę informację i poprosił o dodatkowe informacje w celu ustalenia, czy sprzedaż pary walut GBP/USD byłaby korzystna („thx”, „cable worth a sell?”), na co, między godz. 10:13:35 a godz. 10:14:08, trader z UBS odpowiedział twierdząco, uściślając ponadto, że ten konkretny kontrahent miał natychmiastowe zlecenie dla pary walut EUR/GBP, oraz poziom jej kursu wymiany („YEP”, „eurgbp held here at 57–60 pops draghi”, „but i thik that plmub in JP is still rying to sell X”). Wreszcie o godz. 10:15:32 trader z Barclays poinformował innych traderów obecnych w przedmiotowym pokoju czatu, że właśnie sprzedał 100 mln EUR dużemu przedsiębiorstwu („sold ton eur for a corp”).

142 Tak więc rozmowa, która miała miejsce w dniu 10 lutego 2012 r., świadczy o wymianie dokładnych, aktualnych i poufnych informacji w zakresie, w jakim w jej trakcie ujawniono konkurentom obecnym w przedmiotowym pokoju czatu zlecenia klientów, które otrzymali lub właśnie otrzymali inni uczestnicy, precyzując odnośne pary walut, poziomy ich kursu wymiany oraz konkretnego kontrahenta tych zleceń. Omawiana rozmowa, która odzwierciedla zatem komentarze w czasie rzeczywistym na temat działalności i pozycji traderów, doprowadziła do wymiany szczególnie chronionych informacji handlowych.

143 Ponadto, jak jasno wynika z fragmentu wspomnianej rozmowy, traderzy wymienili swoje poglądy na temat możliwości sprzedaży funtów szterlingów za dolary amerykańskie. Tymczasem taka wymiana informacji, nierozerwalnie związana z określeniem strategii tradingowej, z samej swej natury stoi na przeszkodzie autonomii, jaką zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 45 powyżej podmiot gospodarczy powinien wykazywać na rynku, gdy określa politykę, jaką zamierza realizować na tym rynku.

144 W tym względzie nie można zgodzić się ze skarżącymi, gdy twierdzą, że zanonimizowane i ogólne ich zdaniem odniesienie do „corp” nie dotyczy konkretnego klienta. Niezależnie bowiem od tego, czy odesłanie to wskazuje konkretnego klienta, wystarczy przypomnieć, jak stwierdzono w pkt 94 powyżej, że rodzaj klienta, a mianowicie poinformowany lub nie, jak w niniejszym przypadku duże przedsiębiorstwo, jest wystarczający, aby umożliwić traderom, profesjonalistom w danej dziedzinie, antycypowanie ewentualnego ruchu na rynku i upewnienie się co do ich strategicznych decyzji.

145 W związku z tym Komisja słusznie uznała, że rozmowa w dniu 10 lutego 2012 r. dotyczyła szczególnie chronionych informacji handlowych, mogących przyczynić się do antykonkurencyjnego charakteru wymiany informacji, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu.

– *W przedmiocie rozmów w dniach 25 kwietnia, 19 czerwca oraz 3 i 4 lipca 2012 r.*

146 Jeśli chodzi o wymianę w dniach 25 kwietnia, 19 czerwca oraz 3 i 4 lipca 2012 r., o której mowa w motywie 285 zaskarżonej decyzji w związku z jej motywami 337–341, Komisja uznała, że trader z Credit Suisse, który nie przekazał informacji podczas tej wymiany, był obecny w przedmiotowym pokoju czatu, a zatem miał do niej dostęp. Uznała ona w istocie, że wymiana szczególnie chronionych informacji handlowych w całości zwiększyła poziom zaufania tego tradera co do potencjalnego kierunku ceny rynkowej omawianych par walut, umożliwiając mu w ten sposób podejmowanie bardziej świadomych decyzji w przedmiocie jego strategii tradingowej. W szczególności traderzy wymienili się informacjami dotyczącymi działalności tradingowej w odniesieniu do walut, zwłaszcza EUR/JPY i USD/JPY (wymiana w dniu 25 kwietnia 2012 r.), GBP/USD (wymiana w dniu 19 czerwca 2012 r.), EUR, USD/JPY i GBP/USD (wymiana w dniu 3 lipca 2012 r.) oraz EUR i GBP/USD (wymiana w dniu 4 lipca 2012 r.).

147 Skarżące podnoszą, że wspomniana wymiana dotyczy ogólnych informacji na temat rynku. Informacje te są zanonimizowane i nie dotyczą prognozowanych zleceń, pozycji traderów i klientów. Jeśli chodzi o wymianę w dniach 19 czerwca, 3 i 4 lipca 2012 r., nie dotyczyła ona wolumenów transakcji ani ich cen. Skarżące dodają, że terminy użyte w ramach tej wymiany informacji, takie jak „lev" (wymiana w dniach 25 kwietnia i 19 czerwca 2012 r.) lub „models" (wymiana w dniu 4 lipca 2012 r.), są również zanonimizowane i ogólne. Uważają one, że nie jest jasne, czy terminy „m/e", „rm", „rusky", „Russia", „roosides" (wymiana w dniu 19 czerwca 2012 r.), „rusky" (wymiana w dniu 3 lipca 2012 r.), „models", „range guy" i „desert" (wymiana w dniu 4 lipca 2012 r.) odnoszą się do konkretnych klientów. Wreszcie wyrażenie „51.3 is the nod" (wymiana w dniu 4 lipca 2012 r.) odnosi się raczej do danych ekonomicznych niż do ceny rynkowej.

148 Komisja kwestionuje przedstawioną przez skarżące interpretację rozpatrywanej wymiany.

149 Po pierwsze, jeśli chodzi o rozmowę w dniu 25 kwietnia 2012 r., należy stwierdzić, że z przedstawionego przez skarżące fragmentu tej rozmowy wynika, iż traderzy wymienili dokładne i aktualne informacje dotyczące swojej niedawnej działalności tradingowej, a w szczególności kwot będących przedmiotem transakcji i poziomów kursu wymiany (trader z RBS o godz. 9:56:44: „i lost a coupel of ton around 40 earlier", oraz trader z Barclays o godz. 10:05:44: „Lost ton"), klientów i odnośnej pary walut (trader z UBS o godz. 10:03:25: „lev buys usdjpy – gt track record", i trader z HSBC o godz. 10:04:54: „anyone get paid there in euro"). Ponadto kilku traderów omawiało strategie, jakie należy przyjąć na rynku, sugerując w szczególności, aby nie kupować jednej waluty za inną (trader z RBS o godz. 9:57:11: „but def not right time to be long yet", trader z Barclays o godz. 9:57:24–26: „nope" i „agree") lub aby kupić konkretną walutę (trader z Barclays o godz. 10:13:50: „get eur now").

150 Tymczasem wbrew temu, co twierdzą skarżące, takie informacje są szczególnie chronionymi informacjami handlowymi, które mogą zwiększyć przejrzystość rynku wyłącznie na korzyść traderów uczestniczących w przedmiotowym pokoju czatu i stanowić wsparcie dla ich strategicznych decyzji. Tak więc wymiana tych informacji ze swej natury stoi na przeszkodzie wymogowi autonomii, jaką zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 45 powyżej podmiot gospodarczy powinien wykazywać na rynku, gdy określa politykę, jaką zamierza realizować na tym rynku.

151 W tym względzie nie można uwzględnić argumentu skarżących, zgodnie z którym termin „lev" nie pozwala na wyciągnięcie wniosku co do konkretnej tożsamości klienta. Nawet gdyby bowiem tak było, termin ten wskazuje na rodzaj klienta, poinformowany lub nie, a mianowicie w szczególności na to, że chodzi o alternatywny fundusz inwestycyjny (fundusz wykorzystujący dźwignię finansową), umożliwiając w ten sposób traderom dysponującym tą informacją antycypowanie zmiany kursu wymiany dla danej pary walut (zob. pkt 94 powyżej). Ponadto użyteczność wskazania dotyczącego rodzaju klienta, w niniejszym przypadku „lev", znajduje potwierdzenie w innych przypadkach wymiany informacji przytoczonych w motywach 264 i 268 zaskarżonej decyzji, z których wynika, że owo wskazanie zostało docenione przez traderów uczestniczących w przedmiotowym pokoju czatu.

152 W związku z tym należy zgodzić się z wnioskiem Komisji dotyczącym antykonkurencyjnego charakteru informacji wymienionych między traderami w dniu 25 kwietnia 2012 r.

153 Po drugie, jeśli chodzi o rozmowę w dniu 19 czerwca 2012 r., należy zaznaczyć, że – jak wynika z jej fragmentu przedstawionego przez skarżące – traderzy wymienili informacje dotyczące ich działalności tradingowej, w tym w szczególności informacje na temat rodzajów klientów i poziomów wymiany dla konkretnych par walut (trader z UBS o godz. 6:42:12: „m/e sniffing in eurusd", o godz. 6:42:20: „passes here on teh 15th price", inny trader z UBS o godz. 7:14:24: „got cable fromrm high 80s, lively last time he dealt", trader z HSBC o godz. 7:15:02: „Russia gave me a fex clips off highs too", i trader z Barclays o godz. 8:09:53: „lev guys selling eur").

154 Tak więc przekazane podczas omawianej rozmowy informacje dotyczą aktualnych i prospektywnych transakcji oraz wskazują dokładnie pary walut i rodzaje klientów, których dotyczą. Tymczasem takie informacje, znane co do zasady wyłącznie traderowi i jego klientowi, są szczególnie chronionymi informacjami handlowymi.

155 Wbrew temu, co twierdzą skarżące, okoliczność, że wynikające z omawianej rozmowy odniesienia do klientów nie pozwalają na określenie konkretnych klientów, nie może podważyć szczególnie chronionego z handlowego punktu widzenia charakteru tej rozmowy. Rodzaj klienta jest bowiem wystarczająco istotny dla celów ustalenia, czy zawarta z nim transakcja ma charakter informacyjny w odniesieniu do ruchu na rynku, umożliwiając w ten sposób przyznanie przewagi traderom dysponującym tymi informacjami względem ich konkurentów nieuczestniczących w przedmiotowym pokoju czatu. Ponadto znaczenie ujawnienia danego rodzaju klienta znajduje potwierdzenie w podziękowaniu tradera z Credit Suisse po otrzymaniu tej informacji (o godz. 6:42:25: „ta").

156 Należy zatem uznać, że informacje przekazane podczas rozmowy w dniu 19 czerwca 2012 r. ze względu na ich szczególnie chroniony z handlowego punktu widzenia charakter, ich precyzyjność i aktualność nie mogą zostać uznane za zwykłe informacje ogólne na temat rynku.

157 Po trzecie, z fragmentu rozmowy w dniu 3 lipca 2012 r. wynika, że traderzy przekazali sobie informacje na temat przepływu zleceń klientów w zakresie par walut i rodzaju odnośnych klientów („rusky sells euro", „seeing few usdjpy sellers", „rusky sold cable"). Prawdą jest, że wymieniane informacje nie określają kwot będących przedmiotem transakcji ani konkretnych poziomów wymiany. Jednakże sama ta okoliczność nie może nadać pozostałym wymienionym informacjom charakteru ogólnego. Otóż ujawnione informacje dotyczące zleceń, w niniejszym przypadku sprzedaży i kupna, dla danej pary walut i rodzaju klienta należy uznać za mające szczególnie chroniony z handlowego punktu widzenia charakter. Ponadto skarżące nie przedstawiają żadnego wyjaśnienia, które mogłoby podważyć użyteczność wymiany takich poufnych informacji w przedmiotowym pokoju czatu, innego niż przyjęte przez Komisję w zaskarżonej decyzji wyjaśnienie związane z przewagą, jaką traderzy będący adresatami tych informacji mogli uzyskać w zakresie swych strategii tradingowych.

158 W tych okolicznościach należy zgodzić się z wnioskiem Komisji dotyczącym antykonkurencyjnego charakteru rozmowy między traderami w dniu 3 lipca 2012 r.

159 Po czwarte, z fragmentu rozmowy w dniu 4 lipca 2012 r. wynika, że o godz. 8:46:30 trader z Barclays przekazał innym uczestnikom przedmiotowego pokoju czatu informację dotyczącą tego, iż klient pewnego rodzaju kupował euro („range guy buys eur"), oraz że o godz. 8:46:44 trader z UBS przekazał informację dotyczącą zakupu GBP/USD przez klienta innego rodzaju („desert buys cable"). Trader z Credit Suisse podziękował im za tę informację w kolejnych minutach („ta"). O godz. 10:12:00 trader z Barclays zapytał innych traderów obecnych w przedmiotowym pokoju czatu, czy byli świadomi sprzedaży euro („anyone seeing this eur selling").

O godz. 10:25:39 ten sam trader wskazał, że wiedział o kliencie pewnego rodzaju, który nadal sprzedawał euro. O godz. 13:08:19–21 trader z UBS przekazał informację o kliencie pewnego rodzaju, który sprzedawał funty szterlingi za dolary amerykańskie („models in selling on the toy here", „betty"), na co trader z Barclays odpowiedział, że potwierdza, iż poczynił taką samą obserwację („same").

160 W tym względzie należy stwierdzić, że wymieniane informacje rzeczywiście nie dotyczą wolumenów czy też poziomów wymiany mających zastosowanie do tych transakcji. Niemniej jednak, wbrew temu, co twierdzą skarżące, informacji o tym poufnym charakterze nie można uznać za ogólne i zanonimizowane. Dostarczają one bowiem traderom uczestniczącym w przedmiotowym pokoju czatu danych o konkretnych transakcjach walutowych realizowanych z tymi traderami przez rodzaje klientów, które są równie specyficzne pod względem ich charakteru – poinformowanego lub nie – i które co do zasady są znane wyłącznie traderom uczestniczącym w takich transakcjach.

161 Ponadto zadane przez tradera z Barclays pytanie świadczy o użyteczności wymiany tych informacji między traderami uczestniczącymi w przedmiotowym pokoju czatu w celu zapewnienia im przewagi nad innymi uczestnikami rynku, którzy nie mieli dostępu do tych informacji. W tych okolicznościach, jak uznała Komisja, udostępnienie tych informacji traderom mogło zatem pozwolić owym traderom, profesjonalistom w danej dziedzinie, na zwiększenie ich poziomu zaufania co do potencjalnego kierunku ceny rynkowej omawianych par walut, umożliwiając im w ten sposób podejmowanie bardziej świadomych decyzji w przedmiocie ich strategii tradingowych.

162 W związku z tym Komisja słusznie uznała, że rozmowy w dniach 25 kwietnia, 19 czerwca oraz 3 i 4 lipca 2012 r. dotyczyły szczególnie chronionych informacji handlowych, mogących przyczynić się do antykonkurencyjnego charakteru wymiany informacji, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu.

– *Wnioski dotyczące rozmów zakwestionowanych konkretnie przez skarżące*

163 Z całości powyższych rozważań wynika, że argumenty skarżących dotyczące braku antykonkurencyjnego charakteru wymiany informacji i pochodzących z okresu zaistnienia okoliczności faktycznych dowodów, które są niewystarczające, aby wykazać ten charakter, w zakresie, w jakim są one skierowane przeciwko konkretnym rozmowom należącym do pierwszej kategorii, o której mowa w pkt 73 powyżej, należy oddalić, z wyjątkiem argumentów dotyczących wymiany informacji w dniu 9 maja 2012 r., ponieważ – wbrew temu, co Komisja stwierdziła w zaskarżonej decyzji – rozmowa w tym dniu nie może potwierdzać antykonkurencyjnego charakteru wymiany informacji zarzucanej Credit Suisse. Jeśli chodzi o tę ostatnią wymianę, należy ustalić poniżej, czy ten błąd Komisji może mieć wpływ na zasadność wniosków dotyczących naruszenia zarzucanego Credit Suisse i nałożonej w konsekwencji grzywny.

iii) W przedmiocie antykonkurencyjnego charakteru niezakwestionowanych konkretnie rozmów

164 Skarżące kwestionują w ogólny sposób antykonkurencyjny charakter rozmów, które zaklasyfikowały do kategorii drugiej i trzeciej, o których mowa w pkt 73 powyżej. Z jednej strony podnoszą one, że rozmowy przeanalizowane w motywach 126–129, 142, 147, 183, 185–195, 208, 210, 225–228, 234–238, 245–250, 258–275, 277–280, 282–285, 291–295 i 473 zaskarżonej decyzji nie pozwoliły na dostarczenie informacji na temat oczekiwanej zmiany kursów wymiany w świetle

stosunkowo niewielkich wolumenów transakcji. Z drugiej strony rozmowy przeanalizowane w motywach 113–121, 184, 195, 204–207, 211–213 i 228 zaskarżonej decyzji mogły mieć tylko jeden antykonkurencyjny cel, a mianowicie „wyprzedzenie" tradera, który ujawnił informacje.

165 Przede wszystkim, jeśli chodzi o rozmowy zawarte w motywach 126–129, 142, 147 i 291–295 zaskarżonej decyzji, należące do kategorii drugiej wymienionej w pkt 73 powyżej, oraz rozmowy zawarte w motywach 113–121 zaskarżonej decyzji, należące do kategorii trzeciej wymienionej w pkt 73 powyżej, nie wchodzą one w zakres antykonkurencyjnych zachowań uwzględnionych przez Komisję w motywach 337–341 tej decyzji.

166 Po pierwsze, Komisja uznała bowiem w istocie, że zawarte w motywach 126–129 zaskarżonej decyzji rozmowy wykazywały, iż traderzy uczestniczący w przedmiotowym pokoju czatu rozumieli i oczekiwali, że wymieniane przez nich informacje zostaną wykorzystane we wspólnym interesie, a nie wbrew ich interesom. Po drugie, jeśli chodzi o rozmowę przytoczoną w motywie 142 zaskarżonej decyzji, Komisja wskazała w motywie 144 tej decyzji, że owa rozmowa pokazała, iż traderzy przepraszali, gdy nie zachowywali się w oczekiwany sposób. Po trzecie, zdaniem Komisji z zawartej w motywie 147 zaskarżonej decyzji rozmowy wynika, że traderzy wymieniali informacje w przedmiotowym pokoju czatu w celu ukierunkowania ich konkurentów. Po czwarte, zawarte w motywach 291–295 zaskarżonej decyzji rozmowy świadczą o sporadycznych przypadkach koordynacji, a nie o antykonkurencyjnych zachowaniach uwzględnionych przez Komisję przeciwko Credit Suisse. Po piąte, zdaniem Komisji zawarte w motywach 113–121 zaskarżonej decyzji rozmowy świadczą w istocie o tym, że członkowie przedmiotowego pokoju czatu należeli do zamkniętego kręgu zaufania.

167 Następnie, jeśli chodzi o rozmowy należące do kategorii drugiej wymienionej w pkt 73 powyżej i przeanalizowane w motywach 183, 185–195, 208, 210, 225–228, 234–238, 245–250, 258–275, 277–280, 283–285 i 473 zaskarżonej decyzji, których treść nie została zakwestionowana przez skarżące, wynika z nich, że traderzy uczestniczący w przedmiotowym pokoju czatu wymieniali się – na szeroką skalę i w sposób powtarzający się – informacjami dotyczącymi transakcji bieżących, w tym niedawno wykonanych, lub prospektywnych, takimi jak konkretne pary walut, wolumeny, kierunki, warunki tradingowe i rodzaje klientów, których dotyczyły te transakcje. Kilkukrotnie zwracali się oni do innych traderów o opinie na temat sposobu prowadzenia negocjacji, a także na temat konkretnej waluty lub pary walut, wskazywali, że określona transakcja dokonana przez jednego z pozostałych uczestniczących traderów spowodowała zmianę wartości konkretnej waluty, uruchamiając ich zlecenia „stop", dzielili się swoimi opiniami na temat sposobu prowadzenia negocjacji oraz informowali o poziomie, na jakim transakcja została zrealizowana.

168 Ponadto traderzy wymieniali informacje dotyczące „krótkich" lub „długich" otwartych pozycji ryzyka, konkretnych walut, których dotyczyły te pozycje, a w niektórych przypadkach – własnych zamiarów, a nawet strategii, a mianowicie tego, że woleli nie sprzedawać określonej waluty posiadanej w pozycji „długiej" i zachować ją w swoim portfelu, że nie zamkną swoich „krótkich" pozycji, ponieważ oczekiwali, iż wartość konkretnej waluty spadnie jeszcze bardziej, i że nie będą kupować konkretnej waluty za inną walutę do czasu obniżenia kursu wymiany do określonego poziomu.

169 Jeśli chodzi o należące do kategorii trzeciej wskazanej w pkt 73 powyżej i zawarte w motywach 184, 195, 204–207, 211–213 i 228 zaskarżonej decyzji rozmowy, których treści skarżące nie kwestionują, wynika z nich, że traderzy wymieniali się – na szeroką skalę i w sposób

powtarzający się – bieżącymi lub przyszłościowymi szczególnie chronionymi informacjami handlowymi dotyczącymi różnych rodzajów zleceń otrzymywanych od ich klientów w zakresie konkretnych par walut i kursów wymiany, wolumenów i rodzaju odnośnych klientów.

170 Tymczasem treść rozmów, które miały miejsce między traderami uczestniczącymi w przedmiotowym pokoju czatu, w tym między traderami, o których mowa w pkt 167 i 169 powyżej, wskazuje, że owi traderzy ujawnili, spontanicznie lub na wniosek, szczególnie chronione informacje handlowe, które mogły zostać wykorzystane przez innych traderów w celu prowadzenia ich działalności tradingowej lub określenia ich strategii tradingowej poprzez antycypowanie zmiany kursów wymiany. Wymiana takich informacji zwiększyła zatem przejrzystość wyłącznie między uczestnikami spornego naruszenia.

171 Wynika z tego, że – wbrew temu, co twierdzą skarżące – przypadki wymiany informacji, w szczególności te należące do kategorii trzeciej, o której mowa w pkt 73 powyżej, nie mają jednego hipotetycznego antykonkurencyjnego celu, polegającego na wyprzedzeniu tradera, który podzielił się informacjami, poprzez spowodowanie zmiany na rynku wbrew interesom tego ostatniego, lecz zmniejszają niepewność, jaka istniała na rynku, z korzyścią dla uczestniczących traderów i ze szkodą dla ich klientów i innych konkurentów.

172 Co więcej, nie można przychylić się do stanowiska skarżących, gdy twierdzą one, że podobno niewielki wolumen transakcji omawianych w ramach niektórych rozmów nie mógł dostarczyć informacji na temat oczekiwanej zmiany kursów wymiany. Ten argument skarżących jest sprzeczny z dokonanym w zaskarżonej decyzji stwierdzeniem, którego zresztą skarżące nie zakwestionowały i zgodnie z którym uwzględniona przeciwko Credit Suisse wymiana informacji dotyczyła transakcji o znacznych wolumenach.

173 W każdym razie uwzględnienie znaczenia jedynego kryterium związanego z wolumenem transakcji omawianych w ramach wymiany informacji zbadanej w zaskarżonej decyzji do celów oceny antykonkurencyjnego charakteru tej wymiany skutkowałoby brakiem zbadania wymiany informacji w sposób ogólny i nieuzasadnionym wyłączeniem z zakresu naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE dużej liczby tych przypadków wymiany informacji, które ze względu na ich zasadniczo poufny i strategiczny charakter nie powinny mieć miejsca.

174 W związku z tym antykonkurencyjny charakter rozmów, których interpretacja jest ostateczna i ustalona, zostanie wzięty pod uwagę do celów zbadania podniesionych przez skarżące zarzutów drugiego i trzeciego, związanych z istnieniem „ograniczenia ze względu na cel” oraz jednolitego i ciągłego naruszenia, które to zarzuty zostaną zbadane poniżej.

175 Należy dojść do wniosku, że – wbrew temu, co twierdzą skarżące – poprzez swoje bezpośrednie, pogłębione i powtarzające się kontakty w drodze częstej wymiany informacji w przedmiotowym pokoju czatu, która dotyczyła bieżących lub przyszłościowych szczególnie chronionych informacji handlowych, takich jak te zbadane w pkt 81–106, 118–162 i 167–169 powyżej, uczestniczący traderzy wyrazili swój wspólny zamiar współpracy na rynku kasowych transakcji walutowych, świadomie zastępując w ten sposób ryzyko związane z konkurencją praktyczną współpracą między sobą, co mogło wpłynąć na ich zachowanie na rynku i ujawnić zachowanie, jakie zamierzali podjąć ich konkurenci obecni w przedmiotowym pokoju czatu. W świetle orzecznictwa przytoczonego w pkt 45–47 powyżej Komisja słusznie uznała zatem, że tę wymianę informacji można uznać za antykonkurencyjne porozumienia lub uzgodnione praktyki w rozumieniu art. 101 TFUE.

176 Należy ponadto zaznaczyć, że wniosek Komisji, zgodnie z którym wymianę informacji można uznać za antykonkurencyjne porozumienia lub uzgodnione praktyki w rozumieniu art. 101 TFUE, pozostaje uzasadniony nawet w braku uwzględnienia rozmowy z dnia 9 maja 2012 r., przeanalizowanej w motywie 276 zaskarżonej decyzji i zbadanej w pkt 107–117 powyżej. Błąd w ocenie popełniony przez Komisję w odniesieniu do charakteru informacji wymienionych podczas tej rozmowy nie ma zatem wpływu na zaskarżoną decyzję.

177 Żaden z argumentów skarżących nie jest w stanie podważyć wniosku sformułowanego w pkt 175 powyżej.

178 W tym względzie należy oddalić argument skarżących, zgodnie z którym brak przypadku koordynacji w okresie uczestnictwa Credit Suisse w wymianie informacji w przedmiotowym pokoju czatu wyklucza zakwalifikowanie tej wymiany jako porozumień lub uzgodnionych praktyk w świetle orzecznictwa przypomnianego w pkt 45–47 powyżej.

179 Jeśli chodzi o argument, zgodnie z którym traderzy nie działali w „zamkniętym kręgu", skarżące opierają się na „dowodach zawartych w aktach Komisji". Jednakże na poparcie tego argumentu skarżące, po pierwsze, powołują się na nieistniejący fragment skargi, a po drugie, ograniczają się do ogólnego odesłania do wspomnianych dowodów zawartych w aktach Komisji. Tymczasem nawet przy założeniu, że dowody te stanowią część akt sprawy przedłożonych Sądowi, takie ogólne odesłanie nie może zaradzić brakowi dowodów na poparcie argumentacji skarżących, ponieważ do Sądu nie należy poszukiwanie wśród wszystkich elementów zawartych w aktach sprawy tych dowodów, które mogłyby potwierdzić ową argumentację (zob. podobnie wyrok z dnia 27 września 2006 r., Roquette Frères/Komisja, T-322/01, EU:T:2006:267, pkt 209).

180 Ponadto w zakresie, w jakim skarżące ograniczają się na etapie repliki do wskazania, że przykłady informacji wymienianych poza przedmiotowym pokojem czatu znajdują się w załączniku A.8, należy przypomnieć, że ich ogólne odesłanie do wspomnianego załącznika nie pozwala, w rozumieniu orzecznictwa przytoczonego w pkt 67 powyżej, na dokładne wskazanie elementów tego załącznika, które wspierają lub uzupełniają ich argumenty. Załącznik ten nie może zatem zostać uwzględniony na poparcie podniesionego przez skarżące argumentu.

181 Z całości powyższych rozważań wynika, że Komisja słusznie uznała, iż wymiana informacji, którą przeanalizowała w zaskarżonej decyzji, pozwala stwierdzić istnienie porozumień lub uzgodnionych praktyk mających antykonkurencyjny charakter w rozumieniu art. 101 TFUE.

182 Należy zatem oddalić zastrzeżenia pierwsze i drugie części drugiej zarzutu pierwszego.

2) W przedmiocie zastrzeżenia trzeciego, dotyczącego naruszenia prawa przez Komisję, gdy stwierdziła ona, że przedstawione przez Credit Suisse uzasadnione wyjaśnienie rozpatrywanej wymiany informacji jest bez znaczenia

183 W ramach zastrzeżenia trzeciego skarżące podnoszą w istocie, że przedstawiły uzasadnione wyjaśnienia w odniesieniu do każdej z rozmów cytowanych w zaskarżonej decyzji. Odsyłają one w tym względzie do punktów skargi dotyczących podziału omawianych rozmów na kategorie przedstawionego w pkt 73 powyżej i utrzymują, że informacje wymieniane w przedmiotowym pokoju czatu były „informacjami o rynku". Podnoszą one również, że zdecydowana większość informacji dotyczących zleceń tradera z Credit Suisse nie została udostępniona w przedmiotowym pokoju czatu, co podważa wartość dowodową dowodów, na których opiera się

Komisja. Komisja nie zbadała należycie przedstawionych przez skarżące uzasadnionych wyjaśnień. W konsekwencji tego błędu Komisja niesłusznie uznała w pkt 141 zaskarżonej decyzji, że ów trader powinien był zdystansować się od tego pokoju czatu.

184 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

185 Po pierwsze, argument skarżących, zgodnie z którym Komisja nie zbadała ich uzasadnionych wyjaśnień w odniesieniu do każdej z rozmów, w związku z czym niesłusznie uznała, że trader z Credit Suisse powinien był się zdystansować, nie może zostać uwzględniony. Należy bowiem zaznaczyć, że w zaskarżonej decyzji, w szczególności w jej motywach 455–480, Komisja zbadała, czy informacje wymieniane podczas omawianych rozmów były „informacjami o rynku", czyli informacjami, które mogły być zgodnie z prawem udostępnione, jak twierdzą skarżące, i uznała, że tak nie było.

186 Ponadto należy przypomnieć, że argumenty skarżących dotyczące podziału omawianych rozmów na kategorie oraz tego, że informacje wymieniane podczas niektórych omawianych rozmów były jedynie „informacjami o rynku", zostały zbadane w ramach zastrzeżeń pierwszego i drugiego w pkt 75–182 powyżej i oddalone.

187 Po drugie, co się tyczy argumentu skarżących, zgodnie z którym zdecydowana większość informacji dotyczących zleceń tradera z Credit Suisse nie została udostępniona w przedmiotowym pokoju czatu, należy zauważyć, podobnie jak uczyniła to Komisja, że ponieważ szczególnie chronione informacje handlowe były regularnie wymieniane w tym pokoju czatu, fakt, że większość informacji dotyczących zleceń tego tradera nie została tam udostępniona, nie ma znaczenia.

188 Z całości powyższych rozważań wynika, że zastrzeżenie trzecie części drugiej zarzutu pierwszego należy oddalić.

189 Dodatkowo w zakresie, w jakim skarżące powołują się w tytule rozpatrywanego zarzutu na niewystarczające uzasadnienie kwalifikacji wymiany informacji on-line jako antykonkurencyjnych porozumień lub uzgodnionych praktyk, i nawet przy założeniu, że takie niepoparte dowodami odniesienie może stanowić dopuszczalny argument w rozumieniu art. 76 lit. d) regulaminu postępowania, należy stwierdzić, że Komisja nie naruszyła w żadnym razie obowiązku uzasadnienia ciążącego na niej na podstawie art. 296 akapit drugi TFUE. Z analizy niniejszego zarzutu wynika bowiem, że przedstawione w zaskarżonej decyzji wyjaśnienia umożliwiły skarżącym zrozumienie rozumowania Komisji dotyczącego tej kwalifikacji, a Sądowi przeprowadzenie kontroli w tym względzie, spełniając wymogi tego przepisu (zob. w tym względzie wyrok z dnia 23 listopada 2023 r., Ryanair/Komisja, C-210/21 P, EU:C:2023:908, pkt 105 i przytoczone tam orzecznictwo).

190 W konsekwencji zarzut pierwszy należy oddalić w całości.

2. W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia art. 101 TFUE i niewystarczającego uzasadnienia w zakresie kwalifikacji wymiany informacji on-line jako „ograniczenia ze względu na cel"

191 W ramach zarzutu drugiego skarżące kwestionują zakwalifikowanie wymiany informacji jako „ograniczenia ze względu na cel". Zarzut ten składa się z dwóch części. Część pierwsza dotyczy tego, że Komisja nie wywiązała się z ciążącego na niej na mocy art. 101 TFUE obowiązku

udowodnienia, że wymiana informacji on-line ogranicza konkurencję ze względu na cel. Część druga dotyczy tego, że Komisja naruszyła prawo, gdy stwierdziła, iż uzasadnione wyjaśnienie zachowania i skutki prokonkurencyjne nie mają znaczenia w świetle art. 101 ust. 1 TFUE.

a) Uwagi wstępne

192 Za mającą antykonkurencyjny cel należy uznać wymianę informacji mogącą wyeliminować niepewność zainteresowanych co do daty, zakresu i warunków dostosowania zachowania na rynku, którego dane przedsiębiorstwa miałyby dokonać (zob. wyrok z dnia 19 marca 2015 r., Dole Food i Dole Fresh Fruit Europe/Komisja, C-286/13 P, EU:C:2015:184, pkt 122 i przytoczone tam orzecznictwo).

193 Z orzecznictwa wynika też, że dostarczanie szczególnie chronionych informacji handlowych, takich jak informacje na temat cen, podaży i popytu, w tym na temat przyszłych cen lub przyszłej podaży i przyszłego popytu, pozwala zmniejszyć niepewność co do zachowania konkurentów na rynku i doprowadzić do warunków konkurencji nieodpowiadających normalnym warunkom rynkowym, a w konsekwencji prowadzi do praktyki uzgodnionej mającej na celu ograniczenie konkurencji w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE [wyrok z dnia 29 września 2021 r., Nippon Chemi-Con Corporation/Komisja, T-363/18, EU:T:2021:638, pkt 195 (niepublikowany)].

194 Należy przypomnieć, że zakazowi przewidzianemu w art. 101 ust. 1 TFUE podlega praktyka o znamionach zmowy, której „celem lub skutkiem" jest zapobieżenie, ograniczenie lub odczuwalne zakłócenie konkurencji wewnątrz rynku wewnętrznego [wyrok z dnia 30 stycznia 2020 r., Generics (UK) i in., C-307/18, EU:C:2020:52, pkt 62].

195 Wynika z tego, że wskazany przepis, zgodnie z wykładnią Trybunału, wprowadza wyraźne rozróżnienie pomiędzy pojęciami „ograniczenia ze względu na cel" i „ograniczenia ze względu na skutek", wobec czego każde z nich podlega odrębnym regułom dowodowym [wyrok z dnia 30 stycznia 2020 r., Generics (UK) i in., C-307/18, EU:C:2020:52, pkt 63].

196 Otóż co się tyczy praktyk uznawanych za „ograniczenia ze względu na cel", nie ma potrzeby badania ani tym bardziej wykazywania ich skutków dla konkurencji celem zakwalifikowania ich jako „ograniczenia konkurencji" w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE, ponieważ z doświadczenia wynika, że tego rodzaju zachowania skutkują obniżeniem wielkości produkcji i zwyżką cen, pociągając za sobą ostatecznie nieprawidłowy podział zasobów, czego szkodliwe konsekwencje ponoszą w szczególności konsumenci. Jeśli o nie chodzi, wymagane jest jedynie wykazanie, że faktycznie można je zakwalifikować jako „ograniczenie ze względu na cel", przy czym zwykłe niepoparte dowodami twierdzenia nie są wystarczające w tym względzie [wyrok z dnia 30 stycznia 2020 r., Generics (UK) i in., C-307/18, EU:C:2020:52, pkt 64, 65].

197 Jeśli natomiast nie ustalono antykonkurencyjnego celu porozumienia, decyzji związku przedsiębiorstw lub praktyki uzgodnionej, należy zbadać ich skutki celem przedstawienia dowodu na faktyczne zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji w odczuwalny sposób [wyrok z dnia 30 stycznia 2020 r., Generics (UK) i in., C-307/18, EU:C:2020:52, pkt 66].

198 Z orzecznictwa Trybunału wynika również, że pojęcie „ograniczenia ze względu na cel" należy interpretować w sposób ścisły i można je stosować tylko do niektórych praktyk o znamionach zmowy między przedsiębiorstwami, które same w sobie i ze względu na cele, do których zmierzają, a także na kontekst gospodarczy i prawny, w jaki się wpisują, są szkodliwe dla konkurencji w stopniu wystarczającym do tego, aby można było uznać, iż nie ma konieczności

badania ich skutków, jako że pewne rodzaje współpracy między przedsiębiorstwami można z uwagi na sam ich charakter uznać za szkodliwe dla prawidłowego funkcjonowania normalnej konkurencji. W ramach oceny tego kontekstu należy wziąć pod uwagę charakter towarów lub usług, których dane porozumienie dotyczy, jak również rzeczywiste warunki funkcjonowania i struktury rozpatrywanego rynku lub rynków [wyrok z dnia 30 stycznia 2020 r., Generics (UK) i in., C-307/18, EU:C:2020:52, pkt 67, 68].

b) W przedmiocie części pierwszej zarzutu drugiego, dotyczącej braku dowodu na istnienie ograniczenia ze względu na cel

199 W motywach 394–454 zaskarżonej decyzji Komisja zbadała, czy zarzucane Credit Suisse zachowanie wykazywało wystarczający stopień szkodliwości dla konkurencji, aby można było je uznać za ograniczenie konkurencji „ze względu na cel". W motywie 394 zaskarżonej decyzji Komisja przypomniała, że zgodnie z orzecznictwem należy w tym celu uwzględnić w szczególności jego treść, cele oraz kontekst gospodarczy i prawny, w jaki się ono wpisuje.

200 Przede wszystkim, jeśli chodzi o treść tego zachowania, Komisja wskazała w zaskarżonej decyzji, że odnośni traderzy uczestniczyli w prowadzonej na szeroką skalę i powtarzającej się wymianie, w ramach której ujawniali sobie nawzajem bieżące lub przyszłościowe szczególnie chronione informacje handlowe na temat poufnych aspektów ich zachowania na rynku, takie jak informacje na temat bieżących zamówień klientów, otwartych pozycji ryzyka, spreadów oraz bieżącej lub planowanej działalności transakcyjnej (motyw 394 zaskarżonej decyzji). Uznała ona ponadto, że przepływ wymienianych informacji umożliwił uczestniczącym przedsiębiorstwom uzyskanie pełnego obrazu tego, co ich konkurenci robili lub czego nie robili, gdy faktycznie dokonywali transakcji na rynku, i przyczynił się do zmniejszenia niepewności między uczestniczącymi przedsiębiorstwami co do harmonogramu, zakresu i szczegółów przewidywanych zachowań na rynku oraz potencjalnego ukierunkowania odnośnych kursów wymiany. Komisja doszła na tej podstawie do wniosku, że owa wymiana wykraczała poza wymianę informacji należących do domeny publicznej i nie była uzasadniona celem traderów polegającym na zawieraniu między sobą transakcji w charakterze kontrahentów (motywy 396 i 397 zaskarżonej decyzji).

201 Następnie Komisja uznała, że zważywszy na charakter, częstotliwość i poziom dezagregacji informacji wymienianych w przedmiotowym pokoju czatu, celem wymiany było zmniejszenie zwykłej niepewności rynkowej po stronie uczestniczących przedsiębiorstw na rynku kasowych transakcji walutowych, tak aby ograniczyć ryzyko i wesprzeć te przedsiębiorstwa przy podejmowaniu decyzji dotyczących ustalania cen. Tak więc zdaniem Komisji ciągła wymiana szczególnie chronionych informacji handlowych dała uczestniczącym przedsiębiorstwom możliwość uniknięcia konkurencji pozacenowej w zakresie kluczowych parametrów konkurencji (cena i zarządzanie ryzykiem). Ponadto ten stały przepływ informacji w ramach przedmiotowego pokoju czatu doprowadził do asymetrii informacji między uczestniczącymi przedsiębiorstwami a ich nieuczestniczącymi konkurentami, z korzyścią dla tych pierwszych (motywy 398–401 zaskarżonej decyzji).

202 Wreszcie, jeśli chodzi o kontekst gospodarczy i prawny, Komisja wskazała w zaskarżonej decyzji na dynamiczny i płynny charakter rynku kasowych transakcji walutowych. Komisja uznała, że ze względu na ten kontekst bardzo częsta wymiana szczegółowych szczególnie chronionych informacji handlowych, która miała miejsce, podczas gdy uczestniczące przedsiębiorstwa prowadziły działalność na rynku, przyczyniała się bezpośrednio do zwiększenia przejrzystości i zmniejszenia niepewności nieodłącznie związanej ze scenariuszem konkurencyjnym (motywy 402 i 403 zaskarżonej decyzji).

203 Komisja doszła na tej podstawie do wniosku, że całościowa ocena rozpatrywanej wymiany informacji, w świetle obiektywnie realizowanych celów oraz kontekstu gospodarczego i prawnego, w jakim to zachowanie miało miejsce, wskazuje na stopień szkodliwości dla konkurencji wystarczający, aby uznać, że wymiana bieżących lub przyszłościowych szczególnie chronionych informacji handlowych może zostać uznana za ograniczającą konkurencję ze względu na cel w rozumieniu art. 101 TFUE w odniesieniu do transakcji kasowych dotyczących walut G10 (motywy 404 i 405 zaskarżonej decyzji).

204 W ramach części pierwszej zarzutu drugiego skarżące zarzucają w istocie Komisji, że błędnie uznała, iż rozpatrywana wymiana informacji wykazywała wystarczający stopień szkodliwości dla konkurencji, aby mogła zostać zakwalifikowana jako taka. Na poparcie tej części omawianego zarzutu podnoszą one zasadniczo cztery zarzuty szczegółowe. W ramach zarzutu szczegółowego pierwszego utrzymują one, że twierdzenia Komisji, zgodnie z którymi rozpatrywana wymiana informacji miała na celu ograniczenie konkurencji, są oparte na nieprawidłowych założeniach faktycznych, których Komisja nie zweryfikowała. W ramach zarzutu szczegółowego drugiego podnoszą one, że owe twierdzenia nie są wiarygodne w świetle kontekstu danego rynku. W ramach zarzutu szczegółowego trzeciego twierdzą one, że Komisja popełniła błąd w ocenie, gdy bezkrytycznie oparła się na kwalifikacji prawnej zachowania przedstawionej w dowodach dostarczonych w celu uzyskania złagodzenia kary i propozycjach ugodowych. W ramach zarzutu szczegółowego czwartego podnoszą one, że Komisja nie może opierać się na swoim doświadczeniu w dziedzinie wymiany informacji w innych kontekstach rynkowych lub w innych sprawach finansowych w celu zmniejszenia ciężaru dowodu, który na niej spoczywa, a mianowicie wykazania, że wymiana informacji w przedmiotowym pokoju czatu ograniczyła konkurencję ze względu na cel.

205 W pierwszej kolejności należy przeanalizować zarzut szczegółowy drugi.

1) W przedmiocie zarzutu szczegółowego drugiego, dotyczącego błędów popełnionych przez Komisję przy ocenie kontekstu rozpatrywanego rynku

206 Skarżące podnoszą w istocie, że Komisja błędnie oceniła kontekst faktyczny i prawny rynku kasowych transakcji walutowych, a nawet że nie uwzględniła go przy ocenie celu zachowania zarzucanego Credit Suisse. Twierdzą one, że Komisja nie oceniła prawidłowo lub nie uwzględniła elementów tego rynku dotyczących (i) jego przejrzystości, (ii) jego struktury oraz (iii) roli działających na nim traderów.

207 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

i) W przedmiocie przejrzystości rynku kasowych transakcji walutowych

208 Podniesione przez skarżące zastrzeżenie pierwsze dotyczy przejrzystego charakteru rozpatrywanego rynku. Ich zdaniem w okresie zarzucanego im naruszenia rynek kasowych transakcji walutowych charakteryzował się ograniczoną przejrzystością. Skarżące nie kwestionują tego, że platformy elektroniczne znacznie zwiększyły przejrzystość rynku. Niemniej jednak uznają one ów rynek transakcji kasowych za stosunkowo nieprzejrzysty. Zdaniem skarżących transakcje mają bowiem miejsce na wielu platformach i nie istnieje scentralizowany system zgłaszania transakcji w czasie rzeczywistym na rynku kasowych transakcji walutowych.

209 Komisja kwestionuje argumentację skarżących. Powołując się w szczególności na motywy 12–16 zaskarżonej decyzji, podnosi ona, że ze względu na rozwój elektronicznych systemów obrotu na ekranie, które sprawiły, że ceny (w tym najlepsze dostępne ceny kupna i sprzedaży) w czasie rzeczywistym oraz odpowiadające im wolumeny transakcji są dostępne na platformach elektronicznych dla prawie wszystkich uczestników rynku i są stale aktualizowane, rynek kasowych transakcji walutowych powinno się uznać za przejrzysty w okresie zaistnienia podnoszonych okoliczności faktycznych.

210 Jak Komisja wskazała w odpowiedzi na skargę, z motywów 7, 14, 53 i 402 zaskarżonej decyzji wynika, że w ramach badania kontekstu gospodarczego, w jaki wpisywała się wymiana informacji w przedmiotowym pokoju czatu, Komisja uznała, że rynek kasowych transakcji walutowych jest dużym rynkiem o przejrzystym, dynamicznym i wysoce płynnym charakterze. To właśnie w świetle tych czynników, właściwych dla rynku kasowych transakcji walutowych, Komisja stwierdziła w motywach 404 i 405 zaskarżonej decyzji, że wymiana informacji stanowiła ograniczenie konkurencji ze względu na cel.

211 W tym względzie należy zaznaczyć, że zgodnie z informacjami zawartymi w aktach sprawy przejrzystość rozpatrywanego rynku jest zdefiniowana jako zdolność uczestników tego rynku do uzyskania informacji na temat procesu zawierania transakcji, na przykład na temat ceny, wielkości zlecenia, wolumenu transakcji, ryzyka i tożsamości tradera. Dotyczy ona informacji dostępnych na etapie poprzedzającym zawarcie transakcji, a także informacji dostępnych na etapie następującym po zawarciu transakcji, i zależy głównie od woli uczestników i zdolności giełdy do publicznego informowania o zleceniach kupna i sprzedaży.

212 Zgodnie z informacjami zawartymi w aktach sprawy należy zatem wyróżnić na rynku kasowych transakcji walutowych na poziomie „interdealer” (zob. pkt 24 powyżej), charakteryzującym się hybrydową strukturą, dwa kanały handlowe, a mianowicie kanał bezpośredni (dwustronny) i kanał brokerów, mając świadomość, że przejrzystość różni się w zależności od wykorzystywanego kanału handlowego. Ściślej rzecz ujmując, w ramach (dwustronnego) bezpośredniego kanału handlowego, takiego jak ten w niniejszej sprawie, trading nie jest zanonimizowany, a cena i wolumen transakcji są utrzymywane w tajemnicy przez strony transakcji.

213 Prawdą jest, że rozwój elektronicznych systemów obrotu na ekranie znacznie zwiększył przejrzystość na rozpatrywanym rynku w okresie zaistnienia okoliczności faktycznych. Jednakże zawarty w motywie 14 zaskarżonej decyzji wniosek dotyczący jego przejrzystego charakteru nie może – wbrew temu, co twierdzi Komisja – opierać się w sposób wymagany prawem na samej okoliczności, że ceny i wolumeny są dostępne na platformach elektronicznych.

214 W pismach procesowych złożonych do Sądu i podczas rozprawy Komisja sama bowiem przyznała, że warunki inne niż te dotyczące ceny w czasie rzeczywistym i odpowiednich wolumenów transakcji nie były dostępne dla wszystkich uczestników rynku. Ściślej rzecz ujmując, Komisja wyjaśniła, że ze względu na brak dostępu do informacji znajdujących się w posiadaniu innych traderów nadal istniał na rynku pewien stopień niepewności co do działalności, pozycji, interesów i zamiarów podczas zawierania transakcji klientów końcowych i konkurencyjnych traderów.

215 Tymczasem informacjami, na które powołuje się Komisja w swoich pismach procesowych i podczas rozprawy w celu stwierdzenia istnienia pewnego stopnia niepewności na rynku, są właśnie informacje, które – o ile nie znajdują się w posiadaniu traderów – pozwalają ustalić, czy rynek kasowych transakcji walutowych jest przejrzysty w rozumieniu kryteriów określonych w pkt 211 i 212 powyżej.

216 Ogólniej rzecz ujmując, w zakresie, w jakim strony są zgodne co do faktu, że rynek kasowych transakcji walutowych jest zasadniczo asymetryczny, oraz co do znaczenia roli informacji na tym rynku, Komisja nie może skutecznie podnosić, że rynek kasowych transakcji walutowych w okresie zaistnienia okoliczności faktycznych należało uznać za przejrzysty. Na przejrzystym rynku informacje są bowiem natychmiast (i nieodpłatnie) dostępne dla wszystkich uczestników rynku, co – jak przyznaje Komisja – nie ma miejsca na rynku kasowych transakcji walutowych, biorąc pod uwagę obecność wielu rodzajów informacji.

217 Należy zatem uznać, że Komisja popełniła błąd w ocenie, gdy uznała w motywie 14 zaskarżonej decyzji, że w okresie zaistnienia okoliczności faktycznych rynek kasowych transakcji walutowych był przejrzysty. Należy zatem zbadać, czy ocena ta może mieć wpływ, jak twierdzą skarżące, na kwalifikację rozpatrywanej wymiany informacji jako „ograniczenia ze względu na cel", ponieważ przejrzystość tego rynku jest jednym z czynników, które Komisja uwzględniła przy dokonywaniu takiej kwalifikacji w motywach 404 i 405 zaskarżonej decyzji (zob. pkt 210 powyżej).

ii) W przedmiocie struktury rozpatrywanego rynku

218 Zastrzeżenie drugie skarżących dotyczy tego, że Komisja nie dokonała prawidłowej oceny struktury rozpatrywanego rynku charakteryzującej się koncentracją. Uważają one w istocie, że na tak rozdrobnionym rynku, na którym odnośni traderzy posiadali minimalne udziały rynkowe, wątpliwe jest, czy owi traderzy mogli doprowadzić do powstania znaczącej asymetrii informacji ze szkodą dla pozostałych uczestników rynku. Te minimalne udziały rynkowe podają zatem w wątpliwość wskazywany antykonkurencyjny cel rozpatrywanej wymiany informacji. Wreszcie skarżące zarzucają Komisji, że nie wyjaśniła ona powodu, dla którego udziały rynkowe nie miały znaczenia w niniejszej sprawie.

219 Komisja kwestionuje to zastrzeżenie skarżących.

220 W tym względzie, o ile prawdą jest, że struktura rynku, charakteryzująca się stopniem jego koncentracji, stanowi czynnik istotny przy ocenie, czy wymiana informacji ogranicza konkurencję „ze względu na cel" (zob. podobnie wyrok z dnia 4 czerwca 2009 r., T-Mobile Netherlands i in., C-8/08, EU:C:2009:343, pkt 34), o tyle jedyną ogólną zasadą dotyczącą struktury rynku jest to, że podaż nie powinna mieć charakteru rozproszonego (wyrok z dnia 2 października 2003 r., Thyssen Stahl/Komisja, C-194/99 P, EU:C:2003:527, pkt 86).

221 O ile jednak Trybunał mógł początkowo wziąć pod uwagę oligopolistyczny lub rozproszony charakter rynku, na którym miała miejsce wymiana szczególnie chronionych informacji handlowych, o tyle z wyroku z dnia 19 marca 2015 r., Dole Food i Dole Fresh Fruit Europe/Komisja (C-286/13 P, EU:C:2015:184), wynika w szczególności, że sąd Unii Europejskiej mógł uznać antykonkurencyjny cel takiej wymiany, nawet w braku oligopolistycznej koncentracji na rynku (zob. wyrok z dnia 14 marca 2013 r., Dole Food i Dole Germany/Komisja, T-588/08, EU:T:2013:130, pkt 341 i przytoczone tam orzecznictwo).

222 Należy jednak stwierdzić, że biorąc pod uwagę fakt, iż prawo konkurencji dotyczy działalności przedsiębiorstw (wyrok z dnia 7 stycznia 2004 r., Aalborg Portland i in./Komisja, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, EU:C:2004:6, pkt 59), nie można zgodzić się ze skarżącymi, gdy powołują się one – jak potwierdziły na rozprawie – na rozproszony charakter rynku kasowych transakcji walutowych na podstawie udziałów rynkowych traderów, którzy byli zatrudnieni przez banki uczestniczące w spornym naruszeniu. W każdym razie, jak wynika z akt sprawy, skarżące nie wykazały udziałów rynkowych tych banków w zakresie działalności „trading vocal", do której ogranicza się analiza rozpatrywanej wymiany informacji (zob. pkt 16 powyżej).

223 Należy jeszcze zaznaczyć, że w motywach 28 i nast. oraz 402 zaskarżonej decyzji Komisja, nie wypowiadając się na temat stopnia koncentracji rozpatrywanego rynku w świetle udziałów rynkowych uczestników spornego naruszenia, wzięła pod uwagę strukturę i specyfikę tego rynku, który charakteryzował się rolą animatorów rynku uczestniczących w wymianie informacji on-line. Tymczasem pełniona na rzeczonym rynku rola animatorów rynku, której skarżące nie zakwestionowały, wiąże się ze znacznymi zobowiązaniami finansowymi, których nie mogłaby udźwignąć duża liczba uczestników, co wyklucza bronioną przez nie hipotezę, zgodnie z którą rynek kasowych transakcji walutowych miał charakter rozproszony.

224 Ponadto Sąd orzekł już, a Trybunał to potwierdził, że wymiana informacji ma tym bardziej delikatny z punktu widzenia konkurencji charakter, w sytuacji gdy odbywa się między traderami działającymi w charakterze animatorów rynku, zważywszy na znaczenie, jakie mają oni na rynku, a w szczególności na fakt, że działają na nim w sposób ogólny i ciągły, w związku z czym zawierają oni większą liczbę transakcji niż inni uczestnicy rynku (wyrok z dnia 24 września 2019 r., HSBC Holdings i in./Komisja, T-105/17, EU:T:2019:675, pkt 145, potwierdzony w tym względzie wyrokiem z dnia 12 stycznia 2023 r., HSBC Holdings i in./Komisja, C-883/19 P, EU:C:2023:11, pkt 195). Dlatego też z punktu widzenia poszanowania konkurencji na rynku tym bardziej istotne jest, aby ustalali oni swoje strategie, a w szczególności ceny w sposób autonomiczny.

225 Należy zatem oddalić sformułowane przez skarżące zastrzeżenie dotyczące nieuwzględnienia przez Komisję struktury rynku charakteryzującej się jego rozproszoną koncentracją.

iii) W przedmiocie podwójnej roli traderów

226 Zastrzeżenie trzecie skarżących dotyczy tego, że przy dokonywaniu oceny rozpatrywanego kontekstu gospodarczego i prawnego Komisja nie uwzględniła charakterystyki rynku kasowych transakcji walutowych, zgodnie z którą traderzy działają przez cały czas w podwójnej roli konkurenta i kontrahenta. Zdaniem skarżących wprawdzie zmniejszenie niepewności wynikające z wymiany informacji może rzeczywiście służyć jako bezwzględne kryterium naruszenia „ze względu na cel" na rynkach, na których każde ujawnienie szczególnie chronionych informacji handlowych między konkurentami stwarza warunki, które nie odpowiadają normalnym warunkom rynkowym, jednak nie może ono służyć jako bezwzględne kryterium, gdy normalne warunki rynkowe wymagają regularnej wymiany szczególnie chronionych informacji handlowych między uczestnikami działającymi zarówno wertykalnie, jak i horyzontalnie.

227 Komisja kwestionuje to zastrzeżenie skarżących.

228 W tym względzie prawdą jest, że na rynku kasowych transakcji walutowych traderzy zazwyczaj działają zarówno jako kontrahenci, gdy zawierają między sobą transakcje, jak i jako konkurenci w stosunku do potencjalnych klientów. W odpowiedzi na zarządzony przez Sąd środek

organizacji postępowania skarżące wskazały w istocie, że o ile trudno jest dokonać formalnego rozróżnienia między tymi dwiema rolami, o tyle jasnym momentem, w którym dwaj traderzy konkurują ze sobą, jest moment, w którym starają się oni zawrzeć transakcję z tym samym klientem w tym samym czasie.

229 Pomijając jednak okoliczność, że podwójna rola traderów, na którą powołują się skarżące, nie występuje w odniesieniu do tej samej transakcji, lecz w odniesieniu do dwóch odrębnych transakcji, wynikające z motywów 158 i 467 zaskarżonej decyzji wyznaczenie zakresu oceny zgodności z prawem wymiany informacji, które wyklucza wymianę informacji, jaką traderzy prowadzili w normalnym toku działalności, gdy badali możliwości zawarcia transakcji między sobą, sprzeciwia się co do zasady zastrzeżeniu skarżących przypomnianemu w pkt 226 powyżej.

230 Należy zatem oddalić jako bezzasadne zastrzeżenie skarżących oparte na nieuwzględnieniu przez Komisję charakterystyki rynku kasowych transakcji walutowych dotyczącej podwójnej roli traderów.

231 Z całości powyższych rozważań wynika, że zarzut szczegółowy drugi jest zasadny w zakresie, w jakim dotyczy błędu, jaki Komisja popełniła, gdy uznała w motywie 14 zaskarżonej decyzji, że rynek kasowych transakcji walutowych był przejrzysty w okresie zaistnienia okoliczności faktycznych, a w pozostałym zakresie należy go oddalić. W ramach zarzutu szczegółowego pierwszego należy zbadać, czy ocena ta mogłaby mieć wpływ, jak twierdzą skarżące, na kwalifikację rozpatrywanej wymiany informacji jako „ograniczenia ze względu na cel".

2) W przedmiocie zarzutu szczegółowego pierwszego, dotyczącego tego, że wniosek Komisji, zgodnie z którym rozpatrywana wymiana informacji miała na celu ograniczenie konkurencji, jest oparty na nieprawidłowych założeniach faktycznych, których nie zweryfikowano

232 Skarżące utrzymują, że Komisja nie wywiązała się z ciążącego na niej obowiązku wykazania, iż z rodzaju wymienianych informacji i cech charakterystycznych rozpatrywanego rynku można było wywnioskować, że cel wymiany informacji w przedmiotowym pokoju czatu był antykonkurencyjny. Uważają one, że Komisja nie wykazała, iż wymiana informacji pozwoliła wesprzeć traderów przy podejmowaniu przez nich codziennych decyzji dotyczących ustalania cen i specjalistycznego zarządzania ryzykiem. Podnoszą one, że Komisja nie wykazała również swojego założenia, iż zachowanie uczestniczących traderów miało na celu stworzenie znaczącej asymetrii informacji w stosunku do reszty rynku. Tymczasem na rynku kasowych transakcji walutowych traderzy byli zachęcani do dzielenia się informacjami w celu kierowania się nimi w swojej działalności transakcyjnej i przekazywania ich swoim klientom. W każdym razie zdecydowana większość informacji dotyczących zleceń tradera z Credit Suisse nie została udostępniona w przedmiotowym pokoju czatu.

233 Skarżące podnoszą również, że przytoczone w zaskarżonej decyzji rozmowy, zgodnie z którymi wymieniane informacje pozwoliły traderom uczestniczącym w przedmiotowym pokoju czatu na oczekiwanie przed zajęciem pozycji krótkiej, są sprzeczne z faktem, że animatorzy rynku powinni, zgodnie z treścią zaskarżonej decyzji, „być gotowi do zawarcia transakcji z każdą osobą potrzebującą walut w dowolnym momencie". Uważają one, że większość przytoczonych w zaskarżonej decyzji rozmów dotyczących spreadów – jeśli nie wszystkie te rozmowy – nie zawiera żadnej wskazówki co do ewentualnego zawarcia porozumień w sprawie spreadów i że odbyto je w sposób abstrakcyjny, nawet po dostarczeniu informacji o spreadzie.

234 W celu ustosunkowania się do argumentacji skarżących należy zbadać, czy różne rodzaje wymiany informacji, o których mowa w zaskarżonej decyzji, wykazywały stopień szkodliwości wystarczający, aby uzasadnić ich kwalifikację jako „ograniczenia ze względu na cel".

i) W przedmiocie wymiany informacji dotyczących spreadów („bid-ask spreads")

235 Co się tyczy wymiany informacji dotyczących spreadów („bid-ask spreads"), której interpretacji dokonano w motywach 245–251 zaskarżonej decyzji, Komisja uzasadniła w motywach 394–404 rzeczonej decyzji kwalifikację tej wymiany jako „ograniczenia ze względu na cel" na tej podstawie, że przyczyniła się ona do wyeliminowania nieodłącznie związanej z rozpatrywanym rynkiem niepewności co do cen, zwiększając w ten sposób przejrzystość w zakresie wyższych spreadów, jakie ci traderzy mogliby zaproponować. Taka wymiana informacji mogła zatem wpłynąć na ceny oferowane klientom przez tych traderów, zmniejszając na ich korzyść ryzyko związane z wymianą walut.

236 W tym względzie należy zauważyć, czego skarżące nie kwestionują, że spready stanowią składnik ceny końcowej płaconej przez klientów, ponieważ są one stosowane do uśrednionej wartości między kursem kupna a kursem sprzedaży w przypadku wymiany konkretnej pary walut, od której zależy rekompensata, jaką trader otrzymuje za natychmiastowość świadczonej usługi, a także za ryzyko, jakie następnie ponosi on, posiadając daną walutę w swoim portfelu (zob. pkt 20 powyżej oraz motywy 48 i 239 zaskarżonej decyzji). Tymczasem na rynku kasowych transakcji walutowych zdolność banków do oceny ich ryzyka związanego z ustalaniem cen stanowi jeden z zasadniczych parametrów konkurencji, czego skarżące również nie kwestionują.

237 Należy zatem uznać, że wymiana niepublicznych i precyzyjnych informacji, w niniejszym przypadku informacji dotyczących składnika ceny, pozwala na zmniejszenie zwykłej nieodłącznie związanej z rozpatrywanym rynkiem niepewności co do ustalania cen na tym rynku oraz na stworzenie asymetrii informacji wyłącznie na korzyść traderów uczestniczących w przedmiotowym pokoju czatu i w konsekwencji wykazuje wystarczający stopnień szkodliwości dla konkurencji. Tymczasem takie stwierdzenie wystarczy, aby uznać, że owa wymiana prowadzi do ograniczenia konkurencji ze względu na cel w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE (wyrok z dnia 12 stycznia 2023 r., HSBC Holdings i in./Komisja, C-883/19 P, EU:C:2023:11, pkt 204).

238 Żaden z argumentów skarżących nie pozwala na podważenie powyższego wniosku.

239 Na wstępie należy oddalić argumenty skarżących, zgodnie z którymi wymiana informacji o spreadach nie stanowi w istocie „ograniczenia ze względu na cel" ze względu na brak wskazówek co do ewentualnego zawarcia porozumień w sprawie tych spreadów. Prawdą jest, że z wymiany informacji dotyczącej spreadów, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu, nie wynika, że traderzy porozumieli się, by stosować w uzgodniony sposób pewien poziom spreadów w odniesieniu do konkretnej pary walut. Nie stoi to jednak na przeszkodzie temu, by przekazując swym konkurentom poufne i strategiczne informacje dotyczące odpowiedniego poziomu spreadów dla konkretnej pary walut lub spreadów, które właśnie zastosowali, traderzy uczestniczący w przedmiotowym pokoju czatu ujawnili zachowania, jakie mogli przyjąć na rynku, zmniejszając w ten sposób niepewność tych, którzy uczestniczyli w wymianie informacji w rozumieniu orzecznictwa przytoczonego w pkt 47 powyżej.

240 Następnie, jeśli chodzi o argument skarżących, zgodnie z którym w istocie, biorąc pod uwagę ustalenie ceny końcowej oferowanej klientom przez pracowników biura sprzedaży banku, z punktu widzenia traderów, którzy są racjonalnymi podmiotami, nie byłoby logiczne, aby podjąć

zachowanie polegające na podaniu możliwie najszerszego spreadu, należy stwierdzić, że elementy dotyczące zamiaru ograniczenia konkurencji przez traderów lub ich interesu gospodarczego w tym zakresie mają zwykle ograniczone znaczenie dla kwalifikacji zachowania jako „ograniczenia ze względu na cel" (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 7 stycznia 2004 r., Aalborg Portland i in./Komisja, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, EU:C:2004:6, pkt 335).

241 Z powyższego wynika, że Komisja słusznie uznała, iż wymiana informacji dotycząca spreadów, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu, przyczyniała się do zakwalifikowania rozpatrywanych zachowań jako całości jako „ograniczenia ze względu na cel".

ii) W przedmiocie wymiany informacji dotyczących zleceń klientów

242 Jeśli chodzi o wymianę informacji dotyczących zleceń klientów, a mianowicie zleceń „warunkowych" (motywy 183–195 zaskarżonej decyzji), zleceń wykonywanych według „fixingu" (motywy 206–213 zaskarżonej decyzji) i zleceń „natychmiastowych" (motywy 223–228 zaskarżonej decyzji), Komisja uzasadniła w motywach 394–404 zaskarżonej decyzji w związku z jej motywami 171–173 kwalifikację tej wymiany jako „ograniczenia ze względu na cel" na tej podstawie, że ze względu na swój charakter, częstotliwość i poziom dezagregacji wyeliminowała ona niepewność związaną z rynkiem kasowych transakcji walutowych i zwiększyła przejrzystość w zakresie strategii tradingowych traderów uczestniczących w przedmiotowym pokoju czatu, ponieważ udostępnianie informacji dotyczących kierunku rynku lub poziomów, na których rynek wykazywał opór, mogło umożliwić traderowi lepsze pozycjonowanie się w celu osiągnięcia zysku lub uniknięcia straty. W ten sposób owa wymiana zapewniała traderom informacje w szczególności o tendencjach cenowych, ograniczając niepewność co do ryzyka związanego z ich ustalaniem (na przykład powodując zmniejszenie oczekiwanych strat), podczas gdy cena stanowi jeden z parametrów konkurencji na rynku kasowych transakcji walutowych, który to parametr uczestniczące banki powinny były określać w sposób autonomiczny.

243 W tym względzie należy przypomnieć, że jak wynika z akt sprawy, informacje dotyczące zleceń klientów stanowią niepubliczne informacje znane wyłącznie stronom transakcji, czyli traderowi i klientowi, i stanowią istotne informacje umożliwiające traderowi, który zawarł transakcję, wyrobienie sobie własnej opinii na temat zmian kursu wymiany lub określenie własnej strategii handlowej. Tymczasem wymiana takich informacji może zmniejszyć niepewność nieodłącznie związaną z rozpatrywanym rynkiem, pozwalając animatorom rynku na nieokreślanie w sposób autonomiczny, po pierwsze, ich strategii dotyczącej konkretnych par walut, na temat których dysponują oni poufnymi i szczegółowymi informacjami, a po drugie, ich zachowania na rynku, co umożliwia im czerpanie korzyści lub unikanie strat, które mogą wynikać z rozwoju sytuacji na rynku.

244 W związku z tym wspomnianą wyżej wymianę informacji należy uznać, w rozumieniu orzecznictwa przytoczonego w pkt 237 powyżej, za wykazującą stopień szkodliwości dla konkurencji wystarczający do tego, aby można ją było zakwalifikować jako „ograniczenie ze względu na cel".

245 Takiego wniosku nie może podważyć twierdzenie skarżących, zgodnie z którym istnieje sprzeczność między wnioskiem dotyczącym wymiany informacji zawartym w motywie 193 zaskarżonej decyzji, a mianowicie, że wymieniane informacje pozwoliły uczestniczącym traderom na oczekiwanie przed zajęciem pozycji krótkiej w ich portfelu (w celu maksymalizacji ich szans na osiągnięcie zysku), a wnioskiem zawartym w motywie 21 tej decyzji, a mianowicie, że

animatorzy rynku powinni „być gotowi do zawarcia transakcji z każdą osobą potrzebującą walut w dowolnym momencie”. W zakresie bowiem, w jakim celem traderów jest osiągnięcie zysku i ograniczenie własnych strat, byłoby mało logiczne, aby traderzy działali wbrew własnym interesom handlowym z tego tylko powodu, że co do zasady powinni być gotowi do zawarcia transakcji w dowolnym momencie. Nie można zatem z tego wywnioskować, że traderzy zajmowali pozycje wyłącznie na podstawie zleceń klientów, aby wykluczyć zakwalifikowanie wymiany informacji dotyczących zleceń klientów jako „ograniczenia ze względu na cel”.

246 Z powyższego wynika, że Komisja słusznie uznała, iż wspomniana w pkt 242 powyżej wymiana informacji dotyczących zleceń klientów przyczyniała się do zakwalifikowania rozpatrywanych zachowań jako całości jako „ograniczenia ze względu na cel”.

iii) W przedmiocie wymiany informacji dotyczących otwartych pozycji ryzyka

247 Jeśli chodzi o wymianę informacji związanych z otwartymi pozycjami ryzyka, której interpretację Komisja przedstawiła w motywach 234–238 zaskarżonej decyzji, Komisja uzasadniła w motywach 394–404 tej decyzji jej kwalifikację jako „ograniczenia ze względu na cel” na tej podstawie, że wymiana tych informacji umożliwiła traderom uzyskanie większej pewności co do zamiarów handlowych w odniesieniu do ich potencjalnego zachowania w zakresie pokrycia („hedging conduct”), a zatem wyeliminowała niepewność co do potencjalnej ewolucji konkretnych kursów wymiany, dając tym samym uczestniczącym traderom przewagę nad innymi uczestnikami rynku i pomagając im w eksperckim zarządzaniu ryzykiem, w zakresie którego pozostają w stosunku konkurencji.

248 W tym względzie, wobec braku konkretnych argumentów podniesionych przez skarżące przeciwko zakwalifikowaniu wymiany informacji dotyczących otwartych pozycji ryzyka jako „ograniczenia ze względu na cel”, wystarczy stwierdzić, podobnie jak to uczyniono w zaskarżonej decyzji, że wymianę tych informacji, podającą konkretną walutę i strategię polegającą na powstrzymaniu się od zamknięcia pozycji lub na odczekaniu przed jej zamknięciem, należy uznać za mającą zdolność do wyeliminowania niepewności nierozerwalnie związanej z funkcjonowaniem rynku kasowych transakcji walutowych.

249 Wynika z tego, że taka wymiana informacji, która co do zasady jest sprzeczna z wymogiem autonomii nierozerwalnie związanym z art. 101 ust. 1 TFUE, wykazuje stopień szkodliwości dla konkurencji wystarczający, by można było ją uznać za „ograniczenie ze względu na cel” w rozumieniu przytoczonego w pkt 237 powyżej orzecznictwa.

250 Z powyższego wynika, że Komisja słusznie uznała, iż wymiana informacji dotyczących otwartych pozycji ryzyka przyczyniała się do kwalifikacji rozpatrywanych zachowań jako całości jako „ograniczenia ze względu na cel”.

iv) W przedmiocie wymiany informacji dotyczących bieżącej lub prospektywnej działalności tradingowej

251 Jeśli chodzi o wymianę informacji dotyczących bieżącej lub prospektywnej działalności tradingowej, której interpretację Komisja przedstawiła w motywach 258–285 zaskarżonej decyzji, Komisja uzasadniła w motywach 394–404 tej decyzji kwalifikację jako „ograniczenia ze względu na cel” na tej podstawie, że owa wymiana wyeliminowała niepewność nierozerwalnie związaną z rynkiem kasowych transakcji walutowych i zwiększyła poziom przejrzystości tego rynku,

zapewniając uczestnikom przedmiotowego pokoju czatu przegląd bieżących zachowań ich konkurentów, co doprowadziło do asymetrii informacyjnej między traderami uczestniczącymi w przedmiotowym pokoju czatu a innymi uczestnikami rynku. W ten sposób ci pierwsi czuli się pewniej w ocenie ryzyka związanego z opracowaniem ich własnych strategii tradingowych, a w szczególności strategii związanych z cenami.

252 W tym względzie należy stwierdzić, że wymiana informacji dotyczących szczegółów transakcji przeprowadzanych przez traderów oraz wymiana porad lub opinii na temat sposobu zawierania transakcji, takie jak wymiany w niniejszej sprawie, pozwalają traderom uczestniczącym w przedmiotowym pokoju czatu, po pierwsze, na zdobycie konkretnej wiedzy w celu lepszego antycypowania ruchów na rynku, a po drugie, na odpowiednie dostosowanie ich strategii tradingowych.

253 Tymczasem taka wymiana informacji jest rażąco sprzeczna z wymogiem autonomii, który powinien charakteryzować zachowanie animatorów rynku na rozpatrywanym rynku w systemie skutecznej konkurencji. Wymiana ta eliminuje bowiem ich niepewność co do zasadniczych parametrów konkurencji na tym rynku, a mianowicie ceny i eksperckiego zarządzania ryzykiem. Wymiana ta mogła zatem zwiększyć przejrzystość na rynku kasowych transakcji walutowych z korzyścią dla traderów uczestniczących w przedmiotowym pokoju czatu ze szkodą dla innych uczestników rynku. W konsekwencji wykazuje ona stopień szkodliwości dla konkurencji wystarczający do zakwalifikowania jej jako „ograniczenia ze względu na cel” w rozumieniu orzecznictwa przytoczonego w pkt 237 powyżej.

254 Z powyższego wynika, że przeanalizowana w zaskarżonej decyzji wymiana informacji dotyczących spreadów, zleceń klientów, otwartych pozycji ryzyka i bieżącej lub prospektywnej działalności tradingowej wykazuje wystarczający stopień szkodliwości dla konkurencji. W związku z tym Komisja słusznie zakwalifikowała ją jako „ograniczenie ze względu na cel”.

255 Wbrew temu, co twierdzą skarżące, okoliczność, że trader z Credit Suisse nie udostępnił zdecydowanej większości informacji dotyczących jego ofert, nie ma znaczenia dla szkodliwości zachowania zarzucanego temu bankowi. W tym względzie wystarczy stwierdzić, że ocena wystarczającego stopnia szkodliwości danego zachowania dla konkurencji nie opiera się na jakimkolwiek prawnym progu ilościowym informacji wymienianych z konkurentami.

256 W tych okolicznościach, pomimo błędu w ocenie popełnionego przez Komisję w odniesieniu do przejrzystego charakteru rynku kasowych transakcji walutowych, należy oddalić argumenty skarżących zmierzające do podważenia kwalifikacji rozpatrywanej wymiany informacji jako „ograniczenia ze względu na cel”.

257 Z całości powyższych rozważań wynika, że zarzut szczegółowy pierwszy należy oddalić.

3) W przedmiocie zarzutu szczegółowego trzeciego, dotyczącego tego, że Komisja błędnie oparła się na kwalifikacji prawnej rozpatrywanej wymiany informacji przedstawionej w dowodach dostarczonych w celu uzyskania złagodzenia kary i propozycjach ugodowych

258 W motywach 394–404 zaskarżonej decyzji w związku z motywami 170–285 tej decyzji Komisja, na poparcie stwierdzenia istnienia ograniczenia konkurencji „ze względu na cel”, oparła się na dowodach z okresu zaistnienia okoliczności faktycznych udostępnionych jej przez inne banki uczestniczące w spornym naruszeniu, a mianowicie na licznych zapisach wymiany informacji,

która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu, bazując w niektórych przypadkach, w odniesieniu do jej zakresu, na oświadczeniach złożonych przez te banki, w szczególności w ramach wniosków o złagodzenie kary.

259 Skarżące zarzucają Komisji, że „bezkrytycznie" oparła się na oświadczeniach złożonych w ramach programu łagodzenia kar i na propozycjach ugodowych. Jeśli chodzi o te oświadczenia, skarżące powołują się na ich niewielką wartość dowodową, na ich tymczasowy charakter i na ich bezpodstawność, wyjaśniając, że wszystkie strony, które zawarły ugodę, wyraziły wątpliwości co do zrozumienia przez Komisję rozpatrywanego rynku i celu spornego zachowania. Skarżące stwierdzają, że Komisja oparła się na oświadczeniach złożonych w ramach programu łagodzenia kar wówczas, gdy owe oświadczenia potwierdzały dokonaną przez nią interpretację okoliczności faktycznych.

260 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

261 Na wstępie należy zaznaczyć, że o ile w ramach niniejszej argumentacji skarżące przytaczają fragmenty wniosków o złagodzenie kary i propozycji ugodowych, co potwierdziły na rozprawie, o tyle nie podnoszą one żadnego konkretnego zastrzeżenia dotyczącego faktu, że Komisja oparła się na propozycjach ugodowych.

262 W zakresie, w jakim strony nie zgadzają się co do wartości dowodowej oświadczeń złożonych w ramach programu łagodzenia kar i ich uwzględnienia przez Komisję jako dowodów potwierdzających istnienie naruszenia zarzucanego Credit Suisse, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem żaden przepis ani żadna zasada ogólna prawa Unii nie zakazują Komisji wykorzystania przeciwko przedsiębiorstwu oświadczeń innych oskarżonych przedsiębiorstw. W przeciwnym razie spoczywający na Komisji ciężar dowodu zachowań sprzecznych z art. 101 i 102 TFUE byłby niemożliwy do udźwignięcia i byłby nie do pogodzenia z misją nadzoru nad właściwym stosowaniem tych postanowień, którą traktat FUE powierza Komisji (zob. wyrok z dnia 8 września 2016 r., Goldfish i in./Komisja, T-54/14, EU:T:2016:455, pkt 96 i przytoczone tam orzecznictwo).

263 W szczególności należy uznać, że fakt, iż dana osoba przyznaje, że popełniła naruszenie, i w ten sposób potwierdza istnienie okoliczności faktycznych wykraczających poza te, których istnienie można było wyprowadzić bezpośrednio z odnośnych dokumentów, implikuje a priori, o ile nie występują okoliczności szczególne wskazujące na coś przeciwnego, że osoba ta postanowiła mówić prawdę. Tak więc oświadczenia sprzeczne z interesem podmiotu, który je składa, należy z zasady postrzegać jako dowody szczególnie wiarygodne, chyba że nie są one poparte innymi dowodami (zob. podobnie wyrok z dnia 8 września 2016 r., Goldfish i in./Komisja, T-54/14, EU:T:2016:455, pkt 98–100 i przytoczone tam orzecznictwo).

264 Ponadto, w sytuacji gdy w celu wykazania naruszenia prawa konkurencji Komisja opiera się na dowodach z dokumentów, do zainteresowanych przedsiębiorstw należy nie tylko przedstawienie wiarygodnej alternatywy dla tezy Komisji, ale również wykazanie, że dowody przyjęte w zaskarżonej decyzji w celu wykazania istnienia naruszenia są niewystarczające (zob. wyrok z dnia 16 czerwca 2015 r., FSL i in./Komisja, T-655/11, EU:T:2015:383, pkt 181 i przytoczone tam orzecznictwo).

265 W tym względzie należy zaznaczyć, że w ramach swojej argumentacji skarżące, po pierwsze, nie kwestionują autentyczności oświadczeń złożonych w ramach wniosków o złagodzenie kary, a po drugie, nie wykazują, że istniały szczególne okoliczności mogące wskazywać na to, iż podmioty wnioskujące o złagodzenie kary nie postanowiły mówić prawdy w rozumieniu przytoczonego w pkt 263 powyżej orzecznictwa.

266 Jeśli chodzi w szczególności o fragmenty oświadczeń złożonych w ramach programu łagodzenia kar, których zdaniem skarżących Komisja nie uwzględniła wówczas, gdy były one sprzeczne z jej interpretacją okoliczności faktycznych, skarżące powołują się na dokumenty przedstawione przez dwa inne banki uczestniczące w spornym naruszeniu. Z ich cytatów wynika, że owe banki zmierzały w istocie albo do ostrzeżenia Komisji przed podnoszonymi skutkami, jakie dla funkcjonowania rynku kasowych transakcji walutowych miałoby uznanie wymiany informacji, która odbywała się w przedmiotowym pokoju czatu, za „ograniczenie ze względu na cel", albo do wykazania „zgodnego z prawem", a nawet „prokonkurencyjnego" charakteru tej wymiany.

267 Tymczasem należy stwierdzić, że wspomniane twierdzenia, na których opierają się skarżące, mają zasadniczo na celu „uzasadnienie" rozpatrywanej wymiany informacji jej podobno „zgodnym z prawem", a nawet „prokonkurencyjnym" charakterem, bez przedstawienia jakichkolwiek dowodów podających w wątpliwość jej samoistną zdolność do wywierania wpływu na konkurencję na rozpatrywanym rynku, czego Komisja miała nie wziąć pod uwagę.

268 Wręcz przeciwnie, z fragmentów oświadczeń złożonych w ramach programu łagodzenia kar, o których mowa w pkt 261 powyżej, a także z innych fragmentów oświadczeń przytoczonych w zaskarżonej decyzji, których prawdziwości skarżące nie zakwestionowały, wynika, że podmioty wnioskujące o złagodzenie kary przyznały, iż wymiana informacji, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu, mogła zwiększyć przejrzystość na rozpatrywanym rynku i z tego względu przysporzyć korzyści uczestnikom tego pokoju czatu ze szkodą dla innych uczestników rynku.

269 W tych okolicznościach należy uznać, że złożone w ramach programu łagodzenia kar oświadczenia, które – jak wynika z zaskarżonej decyzji – potwierdzają pochodzące z okresu zaistnienia okoliczności faktycznych dowody udostępnione Komisji przez inne banki, stanowią szczególnie wiarygodne dowody w rozumieniu orzecznictwa przytoczonego w pkt 263 powyżej, które Komisja mogła zasadnie uwzględnić jako kontekst faktyczny pozwalający jej na zbadanie celu spornej wymiany informacji.

270 Ponadto, jak wynika z zaskarżonej decyzji, Komisja skorzystała z rozpatrywanych oświadczeń złożonych w ramach programu łagodzenia kar w celu potwierdzenia swojej własnej oceny opartej na dowodach z dokumentów, którymi dysponowała. Nie można zatem zgodzić się ze skarżącymi, gdy twierdzą, że Komisja nie przeprowadziła własnej oceny okoliczności faktycznych.

271 Wniosku tego nie może podważyć żaden z argumentów przedstawionych przez skarżące.

272 Po pierwsze, sprzeczne twierdzenia zawarte w pismach procesowych skarżących świadczą o bezzasadności ich argumentacji. Skarżące twierdzą bowiem najpierw, że oświadczenia złożone w ramach wniosków o złagodzenie kar mają wysoką wartość dowodową, a następnie, że dowody przedstawione w celu uzyskania złagodzenia kary mają niewielką wartość dowodową. Zapytane na rozprawie o te sprzeczne twierdzenia, wskazały one, że ta różnica w podejściu wynika z faktu, iż pierwsze twierdzenie dotyczy zasady, zgodnie z którą oświadczenia złożone w ramach wniosków o złagodzenie kar mają wysoką wartość dowodową, podczas gdy drugie twierdzenie

dotyczy niewielkiej wartości dowodowej oświadczeń rozpatrywanych w niniejszej sprawie. Takiemu rozumieniu argumentacji skarżących przeczy jednak lektura ich pism złożonych do Sądu, które w obu przypadkach odwołują się do orzecznictwa podkreślającego wysoką wartość dowodową takich dokumentów.

273 Jeśli chodzi bowiem o podnoszoną niewielką wartość dowodową oświadczeń złożonych w ramach programu łagodzenia kar, która miałaby wynikać z wyroku z dnia 13 lipca 2011 r., Kone i in./Komisja (T-151/07, EU:T:2011:365), należy zaznaczyć, że ów argument skarżących wynika z błędnego rozumienia tego wyroku. Wbrew bowiem temu, co twierdzą skarżące, w wyroku tym Sąd wypowiedział się w przedmiocie „istotnej wartości dodanej" oświadczeń złożonych w ramach programu łagodzenia kar w stosunku do dowodów będących już w posiadaniu Komisji w celu obniżenia grzywny na podstawie komunikatu w sprawie współpracy, a nie w przedmiocie niewielkiej wartości dowodowej oświadczeń złożonych w ramach programu łagodzenia kar w ujęciu ogólnym.

274 Po drugie i ostatnie, o ile skarżące twierdzą, że fakt, iż Komisja oparła się na oświadczeniach banków wnioskujących o złagodzenie kar, okazuje się niepokojący ze względu na złożoność oceny wymaganej do ustalenia zakresu wymiany informacji dozwolonej na rynku kasowych transakcji walutowych, o tyle należy stwierdzić, że nie podnoszą one w tym względzie żadnego konkretnego zarzutu prawnego.

275 W konsekwencji zarzut szczegółowy trzeci należy oddalić.

4) W przedmiocie zarzutu szczegółowego czwartego, dotyczącego tego, że Komisja nie mogła oprzeć się na swoim doświadczeniu w dziedzinie wymiany informacji w innych kontekstach rynkowych lub w innych sprawach finansowych w celu zmniejszenia spoczywającego na niej ciężaru dowodu

276 Po pierwsze, skarżące zarzucają Komisji zmniejszenie ciężaru dowodu w zakresie wykazania, że rozpatrywana wymiana informacji ograniczała konkurencję „ze względu na cel", poprzez oparcie się na wskazywanym przez nią doświadczeniu w dziedzinie wymiany informacji w innych kontekstach rynkowych lub w innych sprawach finansowych.

277 Po drugie, skarżące podnoszą, że Komisja przeniosła na nie ciężar dowodu w zakresie wykazania, iż zarzucana im niezgodna z prawem wymiana informacji była konieczna, zamiast zbadać, czy na rynku kasowych transakcji walutowych wymiana ta była rzeczywiście niezgodna z prawem i należała do najpoważniejszych ograniczeń konkurencji.

278 Po trzecie, skarżące twierdzą, że kwalifikację danego zachowania jako „ograniczenia ze względu na cel" można przyjąć tylko wtedy, gdy ze zdobytego doświadczenia i z teorii ekonomicznej jasno wynika, że dane zachowanie jest, ze względu na swój charakter, jednym z najbardziej szkodliwych rodzajów zachowań antykonkurencyjnych. Tymczasem ogólna zasada ekonomiczna, zgodnie z którą można oczekiwać, że wymiana niepublicznych i szczegółowych informacji jest ze swej natury znacząco szkodliwa dla konkurencji na większości rynków, nie ma zastosowania do rynku kasowych transakcji walutowych.

279 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

280 Po pierwsze, jeśli chodzi o twierdzenie skarżących dotyczące podnoszonego złagodzenia ciężaru dowodu ze względu na to, że Komisja oparła się na posiadanym przez nią według jej twierdzeń doświadczeniu w dziedzinie wymiany informacji w innych kontekstach w celu zakwalifikowania

rozpatrywanej wymiany informacji jako „ograniczenia ze względu na cel", wystarczy przypomnieć, że – jak wynika z rozważań przedstawionych w pkt 235–254 powyżej – Komisja słusznie uznała, iż ta wymiana informacji mogła doprowadzić do powstania asymetrii informacji między uczestniczącymi traderami ze szkodą dla innych traderów na rynku, w związku z czym wykazywała ona wystarczający stopień szkodliwości dla konkurencji, przy czym wniosek ten nie opiera się na doświadczeniu Komisji na innych rynkach.

281 Po drugie, w tych okolicznościach skarżące nie mogą też zarzucać Komisji podnoszonego przez nie przeniesienia ciężaru dowodu w zakresie wykazania, że wymiana informacji była konieczna, ani twierdzić, że Komisja oparła swój wniosek na celu tej wymiany informacji, odnosząc się do jej „bardziej szczegółowego lub informacyjnego" charakteru. Z zaskarżonej decyzji wynika bowiem jasno, że Komisja zakwalifikowała wymianę informacji jako „ograniczenie ze względu na cel" z uwagi na jej wrażliwy z handlowego punktu widzenia charakter, który zmniejszał, a nawet eliminował niepewność na rynku, a w konsekwencji wpływał na autonomię decyzyjną traderów na rozpatrywanym rynku, wobec czego wykazywała ona wystarczający stopień szkodliwości dla konkurencji.

282 Po trzecie, należy stwierdzić, że z jednej strony streszczona w pkt 278 powyżej literatura ekonomiczna, na którą powołują się skarżące na poparcie swojej argumentacji, w żadnym razie nie wspomina o hipotezie rynku kasowych transakcji walutowych w celu potwierdzenia ich argumentacji.

283 Z drugiej strony Trybunał orzekł niedawno, że okoliczność, iż Komisja nie uznała w przeszłości porozumienia podobnego do spornego porozumienia za ograniczające konkurencję ze względu na sam jego cel, nie stanowi przeszkody, by uczyniła to w przyszłości (wyrok z dnia 25 marca 2021 r., Lundbeck/Komisja, C-591/16 P, EU:C:2021:243, pkt 130).

284 Skarżące nie mogą zatem skutecznie powoływać się na brak konsensusu ekonomicznego w celu zakwestionowania kwalifikacji rozpatrywanej wymiany informacji jako „ograniczenia ze względu na cel". Wobec tego należy oddalić ich argumenty w tym zakresie.

285 Z powyższego wynika, że zarzut szczegółowy czwarty należy oddalić.

5) Wnioski w przedmiocie części pierwszej zarzutu drugiego

286 Z analizy zarzutów szczegółowych przedstawionych w ramach części pierwszej zarzutu drugiego wynika, że pomimo błędu Komisji co do przejrzystego charakteru rynku kasowych transakcji walutowych (zob. pkt 217 powyżej) należy oddalić argumenty skarżących zmierzające do podważenia kwalifikacji rozpatrywanej wymiany informacji jako „ograniczenia ze względu na cel", a tym samym – z zastrzeżeniem zbadania poniżej argumentów dotyczących prokonkurencyjnych skutków tej wymiany – oddalić część pierwszą zarzutu drugiego.

c) W przedmiocie części drugiej zarzutu drugiego, dotyczącej błędów popełnionych przez Komisję w ramach analizy zgodnego z prawem lub prokonkurencyjnego charakteru rozpatrywanej wymiany informacji

287 W motywach 464–479 zaskarżonej decyzji Komisja zauważyła przede wszystkim, że ewentualne prokonkurencyjne skutki zachowania mogą zostać uwzględnione w ramach oceny na podstawie art. 101 ust. 3 TFUE, lecz Credit Suisse nie powołał się na możliwość zastosowania tego artykułu

w niniejszej sprawie. W każdym razie, co się tyczy zakwalifikowania rozpatrywanej wymiany informacji jako ograniczenia akcesoryjnego, Credit Suisse nie wykazał, że rynek kasowych transakcji walutowych nie mógł bez niej funkcjonować, ani nie wykazał jakiegokolwiek prokonkurencyjnego skutku tej wymiany. Następnie Komisja dla kompletności wywodu zbadała twierdzenia Credit Suisse dotyczące prokonkurencyjnych skutków rozpatrywanej wymiany informacji.

288 W tym względzie Komisja przypomniała, że okoliczność, iż zachowanie realizuje zgodny z prawem cel, nie wyklucza możliwości uznania tego zachowania za mające na celu ograniczenie konkurencji. Gdyby bowiem wymiana informacji mogła zawęzić spready i poprawić ceny, istniałaby zasadnicza różnica między taką wymianą informacji w ramach ograniczonego kręgu traderów w pokoju czatu, takim jak ten w niniejszej sprawie, a informacją dostępną dla wszystkich uczestników rynku. Tymczasem podnoszone przez skarżące prokonkurencyjne skutki wymiany informacji nie mają zastosowania do wymiany informacji w zamkniętym kręgu, zważywszy, że rozpatrywana wymiana informacji doprowadziła do powstania asymetrii informacji, przyznając przewagę konkurencyjną wyłącznie uczestnikom przedmiotowego pokoju czatu. W tych okolicznościach traderzy mogliby podjąć decyzję nie o obniżeniu cen, lecz o zwiększeniu swoich zysków, ponieważ otrzymywane przez nich premie są powiązane z generowanymi przez nich zyskami.

289 Po pierwsze, skarżące kwestionują tę ocenę, podnosząc, że Komisja zastosowała błędne ramy prawne, ponieważ zbadała ich argumenty dotyczące zgodnego z prawem charakteru i prokonkurencyjnych skutków wymiany informacji wyłącznie dla kompletności wywodu. Postępując w ten sposób, Komisja uznała, że prokonkurencyjny charakter rozpatrywanej wymiany informacji nie ma zasadniczego znaczenia dla analizy prawnej tej wymiany. Tymczasem jeżeli uzgodniona praktyka realizuje zgodny z prawem lub prokonkurencyjny cel, to zdaniem skarżących nie można jej zakwalifikować jako naruszenia ze względu na cel.

290 Po drugie, zarzucają one Komisji, że popełniła błąd w ocenie ich argumentów i dowodów, zważywszy na zgodny z prawem i prokonkurencyjny charakter wymiany informacji w przedmiotowym pokoju czatu.

291 Z jednej strony bowiem informacje wymieniano w celach informacyjnych w celu przekazania ich klientom oraz umożliwienia traderom szybkiej oceny ryzyka inwentarzowego i zmniejszenia w ten sposób spreadów proponowanych klientom.

292 Z drugiej strony Komisja naruszyła zasady dotyczące ciężaru dowodu, ponieważ w przypadku nietypowego zachowania skarżącemu łatwiej byłoby obalić twierdzenia Komisji poprzez przedstawienie dowodu na inne możliwe wyjaśnienie. Ogólniej rzecz ujmując, skarżące podnoszą, że rozpatrywane zachowania nie są sanowane ze względu na ich prokonkurencyjne skutki lub ich „zgodny z prawem” charakter, lecz że ich jedyny cel jest zgodny z prawem i prokonkurencyjny.

293 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

294 Na wstępie należy zauważyć, że na rozprawie przed Sądem strony zostały zapytane o konsekwencje, jakie należy wyciągnąć z wyroku z dnia 21 grudnia 2023 r., European Superleague Company (C-333/21, EU:C:2023:1011), jeśli chodzi o uwzględnienie w niniejszej sprawie podnoszonych przez skarżące prokonkurencyjnych skutków. W tym względzie strony podniosły w istocie, że prokonkurencyjne skutki należy uwzględnić w ramach kwalifikacji

wymiany informacji w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE. W szczególności skarżące uznały, że wyrok ten potwierdza ich stanowisko, zgodnie z którym prokonkurencyjne skutki rozpatrywanej wymiany informacji należy uwzględnić jako elementy kontekstu gospodarczego i prawnego, w który owa wymiana się wpisuje. Komisja uznała, że ten wyrok potwierdza analizę przeprowadzoną w zaskarżonej decyzji.

295 Również na wstępie należy zauważyć, że skarżące, zapytane na rozprawie o niektóre argumenty dotyczące podnoszonych w ich pismach do Sądu „zgodnych z prawem" skutków, potwierdziły, że skutki te należy rozumieć jako stanowiące część tego samego kontekstu gospodarczego i prawnego oraz jako istotne dla podważenia kwalifikacji wymiany informacji jako „ograniczenia ze względu na cel".

296 Uściślijszy powyższe, należy przypomnieć, że aby określić, czy w danym przypadku porozumienie, decyzja związku przedsiębiorstw lub uzgodniona praktyka wykazują ze względu na sam swój charakter stopień szkodliwości dla konkurencji wystarczający do tego, aby można było uznać, iż mają na celu zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji, konieczne jest zbadanie, po pierwsze, treści porozumienia, decyzji lub praktyki, po drugie, kontekstu gospodarczego i prawnego, w jaki się one wpisują, a po trzecie, celów, do których osiągnięcia zmierzają (zob. wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, pkt 165 i przytoczone tam orzecznictwo).

297 W tym względzie należy również przypomnieć przede wszystkim, że jeśli chodzi o kontekst gospodarczy i prawny, w jaki wpisuje się rozpatrywane zachowanie, należy wziąć pod uwagę charakter odnośnych towarów lub usług, jak również rzeczywiste warunki, które charakteryzują strukturę i funkcjonowanie danego sektora lub rynku lub danych sektorów lub rynków. Nie jest natomiast w żaden sposób konieczne badanie ani tym bardziej wykazanie skutków tego zachowania dla konkurencji, niezależnie od tego, czy są one rzeczywiste czy potencjalne, lub też negatywne czy pozytywne (zob. wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, pkt 166 i przytoczone tam orzecznictwo).

298 Następnie, jeśli chodzi o cele realizowane przez dane zachowanie, należy określić obiektywne cele w zakresie konkurencji, do których osiągnięcia zachowanie to zmierza. Natomiast okoliczność, że zaangażowane przedsiębiorstwa działały bez subiektywnego zamiaru zapobieżenia, ograniczenia lub zakłócenia konkurencji, a także okoliczność, że realizowały one pewne uzasadnione cele, nie są decydujące dla zastosowania art. 101 ust. 1 TFUE (zob. wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, pkt 167 i przytoczone tam orzecznictwo).

299 Wreszcie uwzględnienie wszystkich elementów, o których mowa w pkt 296–298 niniejszego wyroku, powinno pokazać w każdym razie dokładne powody, dla których dane zachowanie wykazuje wystarczający stopień szkodliwości dla konkurencji, uzasadniający wniosek, że jego celem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji (zob. wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, pkt 168 i przytoczone tam orzecznictwo).

300 Należy zaznaczyć, że z analizy zarzutu pierwszego i części pierwszej zarzutu drugiego wynika, że Komisja przeanalizowała treść rozpatrywanej wymiany informacji, kontekst gospodarczy i prawny, w jaki się ona wpisuje, oraz cele, do których osiągnięcia zmierzała, i że wyjaśniła,

dlaczego uwzględnienie wszystkich tych okoliczności doprowadziło ją do wniosku, iż owa wymiana miała antykonkurencyjny cel, zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 296–299 powyżej.

301 Ponadto należy zauważyć, że – jak wynika z orzecznictwa przytoczonego w pkt 297 i 298 powyżej – wbrew temu, co twierdzą strony, po pierwsze, nie należy brać pod uwagę prokonkurencyjnych skutków jako takich w celu dokonania oceny, czy rozpatrywaną wymianę informacji powinno się zakwalifikować jako ograniczenie konkurencji „ze względu na cel" na podstawie art. 101 ust. 1 TFUE, w tym w ramach ewentualnego badania istnienia stopnia szkodliwości wymaganego do celów takiej kwalifikacji. Po drugie, uwzględnienie podnoszonych zgodnych z prawem celów nie jest rozstrzygające dla wspomnianej oceny.

302 Skarżące nie mogą zatem skutecznie zarzucać Komisji naruszenia prawa polegającego na „zastosowaniu błędnych ram prawnych".

303 W każdym razie należy stwierdzić, że w motywach 465–479 zaskarżonej decyzji Komisja zbadała argumenty Credit Suisse dotyczące zgodnego z prawem lub prokonkurencyjnego charakteru wymiany informacji. Należy zbadać, czy argumenty skarżących mogą podważyć zasadność tej oceny.

304 W pierwszej kolejności, co się tyczy teorii ekonomicznej, na którą powołują się skarżące w swoich pismach procesowych, a która ogranicza się do wskazania, że wzrost wydajności przedsiębiorstwa „może" mieć zasadniczo korzystne skutki uboczne, należy uznać, że związek między wnioskiem wynikającym z tej teorii ekonomicznej a rozpatrywaną wymianą informacji nie może zostać uznany za wykazany w sposób wymagany prawem. Ponadto twierdzenie skarżących okazuje się sprzeczne z intuicją z punktu widzenia logiki handlowej i racjonalności ekonomicznej animatorów rynku, ponieważ w przypadku gdy ograniczony krąg konkurentów działających jako animatorzy rynku dysponuje dodatkowymi informacjami w porównaniu z innymi uczestnikami rynku, logika maksymalizacji ich zysków w świetle tych informacji prowadzi w większym stopniu do dostosowania ofert cenowych do klientów, a nie do proponowania mniejszych spreadów.

305 Wbrew temu, co twierdzą skarżące, żaden z dowodów znajdujących się w aktach sprawy nie pozwala wykazać, że odnośni traderzy zamierzali proponować swoim klientom mniejsze spready w świetle wymienianych informacji. W tym względzie z jednej strony skarżące powołują się na przedstawioną w załączniku A.12 wymianę informacji w dniu 24 czerwca 2011 r. Biorąc pod uwagę, że miała ona miejsce przed przystąpieniem Credit Suisse do rozpatrywanego naruszenia, należy ją oddalić jako pozbawioną znaczenia.

306 Z drugiej strony, co się tyczy innego przykładu zawartego w załączniku A.12, należy stwierdzić, że pochodzi on z dnia 19 czerwca 2012 r., czyli dnia mieszczącego się w rozpatrywanym okresie. Po pierwsze, dowodzi on, że między godz. 10:40:33 a godz. 10:41:38 miała miejsce wymiana, podczas której trader z Credit Suisse zapytał się tradera z RBS uczestniczącego w przedmiotowym pokoju czatu o poziom spreadu mającego zastosowanie do kwoty 50 mln w zakresie pary walut EUR/GBP („whats spread 50 x these days"). W odpowiedzi na to pytanie trader z RBS wskazał mający zastosowanie spread („3"). Trader z Credit Suisse podziękował mu za tę informację („yeh thats what I thought"; „ta mate").

307 Po drugie, z innej wymiany przytoczonej w załączniku A.12, która miała miejsce w dniu 19 czerwca 2012 r. między godz. 7:30:20 a godz. 7:30:47 w innym pokoju czatu, wynika, że dwie osoby wymieniły się informacjami dotyczącymi spreadu mającego zastosowanie do pary walut

EUR/GBP („50 eurgbp”; „sure”, „42 46”, „off”, „ref”). W tym względzie skarżące uważają, że wymiana między traderem z Credit Suisse a traderem z RBS, o której mowa w pkt 306 powyżej, prawdopodobnie skłoniła tradera z Credit Suisse do zaproponowania klientowi Credit Suisse węższych spreadów. Jednakże, jak wynika z akt sprawy, wymiana między traderem z Credit Suisse a traderem z RBS miała miejsce po wymianie w innym pokoju czatu. Ponadto żaden element w aktach sprawy nie pozwala potwierdzić twierdzenia skarżących, zgodnie z którym wymiana ta miała związek z wymianą informacji między traderem z Credit Suisse i traderem z RBS.

308 Jednakże nawet przy założeniu, że te dwa przykłady wymiany informacji zawarte w załączniku A.12 dotyczą ewentualnego zmniejszenia spreadów rozważanego przez odnośnych traderów, nie można z tego wywnioskować w sposób wystarczający pod względem prawnym, że wymiana informacji dotyczących spreadów między odnośnymi traderami systematycznie przynosiła korzyści klientom, co pozwoliło na wykazanie istotnych, właściwych danej praktyce i wystarczająco znaczących zgodnych z prawem skutków.

309 Przeciwnie, same skarżące przyznają w skardze, że wymiana informacji w pokojach czatu (poza kontekstem potencjalnych transakcji) umożliwia traderom zarządzanie ryzykiem związanym z transakcjami i ustalanie bardziej dokładnych cen w krótkim czasie, a w konsekwencji zmniejszenie ryzyka związanego z ich rolą animatorów rynku.

310 Tymczasem o ile wymiana informacji może faktycznie przynieść wzrost efektywności i zwiększyć wydajność banków, umożliwiając im w szczególności porównanie ich odpowiednich praktyk i poprawę ich pozycji na rynku, o tyle jest oczywiste, że takie inicjatywy nie uzasadniają stosowania praktyk antykonkurencyjnych, takich jak wymiana poufnych i strategicznych z punktu widzenia prawa konkurencji informacji, takich jak w niniejszej sprawie informacje dotyczące spreadów, zleceń klientów, pozycji ryzyka i bieżącej lub planowanej działalności transakcyjnej oraz pozycji konkurencyjnych traderów, które stanowią informacje użyteczne dla ustalania cen i eksperckiego zarządzania ryzykiem, czyli parametry, na podstawie których kształtuje się konkurencja na rynku kasowych transakcji walutowych.

311 Ogólniej rzecz ujmując, nawet przy założeniu, że rozpatrywana wymiana informacji mogła przynieść korzyść klientom w odniesieniu do proponowanych im cen, taka korzyść nie mogłaby sama w sobie podważyć wystarczająco szkodliwego dla konkurencji charakteru tej wymiany. Należy bowiem przypomnieć, że art. 101 TFUE ma na celu, na wzór innych przepisów prawa konkurencji zawartych w traktacie, ochronę nie tylko bezpośrednich interesów konkurentów lub konsumentów, lecz również struktury rynku, i w ten sposób konkurencji jako takiej (wyrok z dnia 19 marca 2015 r., Dole Food i Dole Fresh Fruit Europe/Komisja, C-286/13 P, EU:C:2015:184, pkt 125). Tymczasem skarżące w żaden sposób nie poparły swego twierdzenia, zgodnie z którym wymiana informacji przyniosła korzyści rynkowi w bardziej ogólnym ujęciu.

312 Wbrew temu, co twierdzą skarżące, ciężar dowodu, który na nich spoczywa w celu podania w uzasadnioną wątpliwość wystarczająco szkodliwego charakteru rozpatrywanej wymiany informacji, nie może zostać złagodzony ani w świetle podnoszonych „nietypowych” elementów tej wymiany, ani w świetle wartości dowodowej dowodów, na których Komisja oparła się w zaskarżonej decyzji, ponieważ owa wartość i wystarczający charakter tych dowodów nie zostały podważone przez skarżące.

313 W drugiej kolejności należy stwierdzić, że na poparcie swojej argumentacji przedstawionej w pkt 290–292 powyżej skarżące powołują się na ekspertyzy przedstawione w załącznikach A.5 i A.11 do skargi (zwane dalej, odpowiednio, „ekspertyzą 1” i „ekspertyzą 2”).

314 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem wartość dowodową w szczególności sprawozdań przedstawionych na wniosek jednej ze stron w celu poparcia jej twierdzeń przez osobę trzecią powołującą się na status biegłego należy oceniać z uwzględnieniem szeregu czynników. Po pierwsze, ich autor powinien zadbać o przedstawienie swoich kwalifikacji i doświadczenia oraz wyjaśnić, dlaczego są one istotne przy wydawaniu opinii w rozpatrywanej kwestii. Po drugie, treść tej opinii powinna przedstawiać powody, dla których zasługuje ona na uwzględnienie, niezależnie od tego, czy chodzi o wiarygodność zastosowanej metodologii, czy o znaczenie dla niniejszej sprawy odpowiedzi udzielonej na określone pytanie [wyrok z dnia 14 września 2022 r., Google i Alphabet/Komisja (Google Android), T-604/18, odwołanie w toku, EU:T:2022:541, pkt 96].

315 Tymczasem z powodów przedstawionych poniżej treść ekspertyz nie spełnia drugiego wymogu wskazanego w pkt 314 powyżej, wobec czego nie może potwierdzać argumentów skarżących.

316 Po pierwsze, zawarte w szczególności w ekspertyzie 1 wnioski, zgodnie z którymi wymiana informacji między traderami przynosi bezpośrednie korzyści klientom, opierają się na artykułach naukowych, które nie potwierdzają prawdziwości tych wniosków. Fragmenty artykułów przedstawione przez skarżące w toku postępowania administracyjnego przed Komisją w odpowiedzi na jej żądanie udzielenia wyjaśnień, a także przed Sądem, nie dotyczą bowiem w żadnym razie hipotezy dotyczącej podnoszonego korzystnego wpływu wymiany szczególnie chronionych informacji handlowych, takich jak informacje w niniejszej sprawie, na węższe spready, a tym bardziej na obniżenie cen proponowanych klientom. Identyczny wniosek nasuwa się w odniesieniu do publikacji przytoczonej przez skarżące na poparcie ekspertyzy 1, która choć wykazuje związek między węższymi spreadami a możliwością zamknięcia przez tradera jego pozycji po niskich kosztach, to nie stwierdza w ogóle istnienia związku między wymianą szczególnie chronionych informacji handlowych a niższymi cenami proponowanymi klientom, które, logicznie rzecz biorąc, są jedynymi cenami mogącymi przynieść korzyść klientom.

317 Po drugie, przedstawiona w ekspertyzach 1 i 2 analiza nie dotyczy hipotezy rozpatrywanej w niniejszej sprawie, a mianowicie wymiany informacji w zamkniętym kręgu traderów, lecz koncentruje się raczej na ogólnych twierdzeniach dotyczących wymiany informacji między traderami na rynku kasowych transakcji walutowych, ani też nie dotyczy poufnych i strategicznych informacji, którymi się wymieniano w niniejszej sprawie, lecz odnosi się do informacji ogólnych („kolor rynku”, „spready”, „pozycje dotyczące zagregowanych i zanonimizowanych zleceń klientów”). Konkretnie ekspertyzy odnoszą się do traderów wymieniających informacje w przedmiotowym pokoju czatu w szczególności w celu wykluczenia hipotezy antykonkurencyjnej ze względu na ich niewielkie udziały w rynku, a nie w celu potwierdzenia zgodnych z prawem skutków, charakteru lub celu wymiany szczególnie chronionych informacji handlowych w ograniczonym kręgu traderów.

318 Wbrew temu, co twierdzą skarżące, stosunkowo niejasna i niepoparta dowodami ekspertyza 2 nie opiera się na jakimkolwiek modelu ekonomicznym pozwalającym na ustalenie zgodnego z prawem charakteru zachowania, które miało miejsce w przedmiotowym pokoju czatu, gdy wymiana informacji odbywała się w zamkniętej grupie. Jest tak tym bardziej w przypadku ekspertyzy 1, która nie opiera się na jakimkolwiek innym „narzędziu naukowym” mogącym uzasadnić twierdzenia dotyczące podnoszonego zgodnego z prawem charakteru wymiany informacji o klientach lub ogólnie o rynku.

319 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że skarżące nie wykazały, iż wymiana informacji, która odbywała się w przedmiotowym pokoju czatu, miała zgodny z prawem lub prokonkurencyjny charakter, który mógłby podważyć jej wystarczający stopień szkodliwości dla konkurencji, a tym samym jej kwalifikację jako „ograniczenia ze względu na cel". Komisja nie popełniła zatem błędu w ocenie, gdy odrzuciła argumentację przedstawioną jej w tym względzie w toku postępowania administracyjnego.

320 Z powyższego wynika, że należy oddalić część drugą zarzutu drugiego.

321 Dodatkowo w zakresie, w jakim skarżące powołują się w tytule rozpatrywanego zarzutu na niewystarczające uzasadnienie kwalifikacji wymiany informacji on-line jako „ograniczenia ze względu na cel", i nawet przy założeniu, że takie niepoparte dowodami odniesienie może stanowić dopuszczalny argument w rozumieniu art. 76 lit. d) regulaminu postępowania, należy stwierdzić, że Komisja nie naruszyła w żadnym razie obowiązku uzasadnienia ciążącego na niej na podstawie art. 296 akapit drugi TFUE. Z analizy niniejszego zarzutu wynika bowiem, że przedstawione w zaskarżonej decyzji wyjaśnienia umożliwiły skarżącym zrozumienie rozumowania Komisji dotyczącego tej kwalifikacji, a Sądowi przeprowadzenie kontroli w tym względzie, spełniając wymogi tego przepisu (zob. w tym względzie wyrok z dnia 23 listopada 2023 r., Ryanair/Komisja, C-210/21 P, EU:C:2023:908, pkt 105 i przytoczone tam orzecznictwo).

322 W konsekwencji zarzut drugi należy oddalić w całości.

3. W przedmiocie zarzutu trzeciego, dotyczącego naruszenia art. 101 TFUE i niewystarczającego uzasadnienia w odniesieniu do przyjętej w zaskarżonej decyzji kwalifikacji naruszenia jako jednolitego i ciągłego

323 W ramach zarzutu trzeciego skarżące kwestionują przyjętą w zaskarżonej decyzji kwalifikację naruszenia jako jednolitego i ciągłego. Ów zarzut trzeci składa się z dwóch części. Część pierwsza dotyczy niewystarczającego charakteru dowodów i uzasadnienia co do istnienia ogólnego planu realizującego wspólny cel, do którego osiągnięcia Credit Suisse miał zamiar przyczynić się, o którym wiedział lub który powinien był przewidzieć. Część druga dotyczy naruszenia prawa w zakresie kwalifikacji dorozumianego porozumienia jako elementu jednolitego i ciągłego naruszenia, który może być przedmiotem różnych stopni uczestnictwa.

324 W tym względzie zgodnie z utrwalonym orzecznictwem naruszenie art. 101 ust. 1 TFUE może wynikać nie tylko z pojedynczego działania, ale również z szeregu działań, a nawet z zachowania o charakterze ciągłym, nawet jeżeli jeden lub większa liczba elementów tego szeregu działań lub tego ciągłego zachowania mogłyby też stanowić, same w sobie i rozpatrywane odrębnie, naruszenie tego przepisu. Tak więc w przypadku, gdy różne zachowania wpisują się w „całościowy plan" ze względu na ich identyczny cel polegający na zakłócaniu konkurencji na rynku wewnętrznym, Komisja jest uprawniona do przypisania odpowiedzialności za te zachowania na podstawie udziału w naruszeniu rozpatrywanym jako całość (zob. wyrok z dnia 16 czerwca 2022 r., Sony Corporation i Sony Electronics/Komisja, C-697/19 P, EU:C:2022:478, pkt 62 i przytoczone tam orzecznictwo).

325 Przedsiębiorstwo, które uczestniczyło w takim jednolitym i ciągłym naruszeniu w drodze swoich własnych zachowań, które były objęte pojęciami „porozumienia" lub „praktyki uzgodnionej" mających cel antykonkurencyjny w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE i które miały przyczynić się do realizacji naruszenia w jego całości, może być tym samym również odpowiedzialne za zachowania innych przedsiębiorstw w ramach tego samego naruszenia przez cały okres jego

udziału w tym naruszeniu. Ma to miejsce, jeżeli zostanie wykazane, że przedsiębiorstwo to zamierzało przyczynić się własnym zachowaniem do realizacji wspólnych celów wyznaczonych przez wszystkich uczestników i że wiedziało o stanowiących naruszenie zachowaniach planowanych lub wdrażanych przez inne przedsiębiorstwa dla realizacji tych samych celów lub że w sposób rozsądny mogło je przewidzieć oraz że było gotowe ponieść związane z tym ryzyko (zob. podobnie wyrok z dnia 24 czerwca 2015 r., Fresh Del Monte Produce/Komisja i Komisja/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P i C-294/13 P, EU:C:2015:416, pkt 157 i przytoczone tam orzecznictwo).

326 Jeżeli natomiast przedsiębiorstwo uczestniczyło bezpośrednio w jednym lub większej liczbie zachowań antykonkurencyjnych stanowiących jednolite i ciągłe naruszenie, ale nie zostało wykazane, że poprzez swoje własne zachowanie zamierzało ono przyczynić się do realizacji wspólnych celów wyznaczonych przez pozostałych uczestników kartelu i że znało wszystkie pozostałe zachowania stanowiące naruszenie, planowane lub wdrażane przez tych uczestników dla realizacji tych samych celów, lub że w sposób rozsądny mogło je przewidzieć oraz że było gotowe ponieść związane z tym ryzyko, Komisja jest uprawniona do przypisania mu odpowiedzialności jedynie za zachowania, w których uczestniczyło ono bezpośrednio, i za zachowania planowane lub wdrażane przez innych uczestników dla realizacji tych samych celów co cele tego przedsiębiorstwa, co do których wykazano, że wiedziało ono o nich lub że w sposób rozsądny mogło je przewidzieć i było gotowe ponieść związane z tym ryzyko (zob. wyrok z dnia 24 czerwca 2015 r., Fresh Del Monte Produce/Komisja i Komisja/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P i C-294/13 P, EU:C:2015:416, pkt 159 i przytoczone tam orzecznictwo).

327 Nie może to jednak prowadzić do zwolnienia tego przedsiębiorstwa z odpowiedzialności za zachowania, w których wzięło udział lub za które może być faktycznie uznane odpowiedzialnym. Fakt, że dane przedsiębiorstwo nie uczestniczyło we wszystkich elementach składowych kartelu lub że odgrywało ono nieznaczną rolę w aspektach, w których uczestniczyło, nie ma bowiem znaczenia dla stwierdzenia, że popełniło ono naruszenie, gdyż te elementy należy uwzględnić jedynie przy ocenie wagi naruszenia i ewentualnie określeniu grzywny (wyrok z dnia 6 grudnia 2012 r., Komisja/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, pkt 45).

328 Ponadto w zakresie, w jakim uznanie naruszenia za jednolite i ciągłe prowadzi do przypisania przedsiębiorstwu uczestnictwa w naruszeniu prawa konkurencji, należy przypomnieć, że w dziedzinie prawa konkurencji w przypadku sporu co do istnienia naruszenia na Komisji spoczywa ciężar dowodu na okoliczność stwierdzonych przez nią naruszeń oraz obowiązek przedstawienia środków dowodowych mogących wykazać w sposób wymagany prawem okoliczności faktyczne wskazujące na takie naruszenie (zob. wyroki: z dnia 22 listopada 2012 r., E.ON Energie/Komisja, C-89/11 P, EU:C:2012:738, pkt 71 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 28 listopada 2019 r., ABB/Komisja, C-593/18 P, niepublikowany, EU:C:2019:1027, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).

329 Z orzecznictwa przytoczonego w pkt 324–328 powyżej wynika zatem, że dla ustalenia udziału danego przedsiębiorstwa w jednolitym i ciągłym naruszeniu decydujące są trzy elementy. Pierwszy dotyczy samego istnienia jednolitego i ciągłego naruszenia. Poszczególne rozpatrywane zachowania powinny bowiem wpisywać się w „całościowy plan” mający jednolity cel. Elementy drugi i trzeci dotyczą możliwości przypisania przedsiębiorstwu jednolitego i ciągłego naruszenia. Aby można było przypisać owo naruszenie temu przedsiębiorstwu, rzeczone przedsiębiorstwo, po pierwsze, musiało wiedzieć o zachowaniach stanowiących naruszenie, planowanych lub wdrażanych przez inne przedsiębiorstwa w dążeniu do tych samych celów, lub mogło w sposób

rozsądny je przewidzieć i było gotowe ponieść związane z tym ryzyko, a po drugie, musiało mieć zamiar przyczynienia się swoim zachowaniem do osiągnięcia wspólnych celów realizowanych przez wszystkich uczestników.

a) W przedmiocie części pierwszej zarzutu trzeciego, dotyczącej niewystarczającego charakteru dowodów i uzasadnienia co do istnienia ogólnego planu realizującego wspólny cel, do którego osiągnięcia Credit Suisse miał zamiar przyczynić się, o którym wiedział lub który powinien był przewidzieć

330 W ramach części pierwszej zarzutu trzeciego skarżące podnoszą, że Komisja nie udowodniła i nie uzasadniła wystarczająco istnienia ogólnego planu realizującego jednolity antykonkurencyjny cel, do którego osiągnięcia Credit Suisse miał zamiar przyczynić się, o którym wiedział lub który powinien był przewidzieć.

1) W przedmiocie istnienia „ogólnego planu" realizującego wspólny cel

331 Po pierwsze, w motywach 481–484 i 488–491 zaskarżonej decyzji Komisja rozpatrzyła kwalifikację naruszenia jako jednolitego i ciągłego, badając istnienie całościowego planu realizującego wspólny cel. Uznała ona w istocie, że (i) pogłębiona i powtarzająca się wymiana informacji, (ii) sporadyczne przypadki koordynacji oraz (iii) dorozumiane porozumienie stanowią wspomniane naruszenie realizujące wspólny cel polegający na zmniejszeniu zwykłej niepewności nieodłącznie związanej z rynkiem kasowych transakcji walutowych, aby zmniejszyć ryzyko i wesprzeć uczestniczące przedsiębiorstwa przy podejmowaniu przez nie decyzji w sprawie ustalania cen i zarządzania ryzykiem, tak aby nie konkurowały one ze sobą w sposób autonomiczny. Ponadto istnienie „ogólnego planu" zostało wykazane za pomocą obiektywnych dowodów, a mianowicie na podstawie „modus operandi" przedmiotowego pokoju czatu oraz ciągłości uczestniczących traderów, a także uczestniczących banków.

332 Skarżące zarzucają Komisji, że oparła istnienie ogólnego antykonkurencyjnego planu na „modus operandi" przedmiotowego pokoju czatu, a mianowicie na tym, że uczestniczący traderzy pozostawali w regularnym kontakcie w „prywatnym" pokoju czatu i że udział w tym pokoju odbywał się „wyłącznie na zaproszenie". Podnoszą one, że korzystanie z wielostronnego pokoju czatu było powszechne i dobrze znane na rynku kasowych transakcji walutowych. Owe pokoje czatu mają „prywatny" charakter jedynie w tym znaczeniu, że osoby mogły w nich uczestniczyć po otrzymaniu zaproszenia od administratora, przy czym owym administratorem mógł być każdy inny trader mający dostęp do pokoju czatu Bloomberga. Dodają one, że skład tych pokoi czatu mógł często się zmieniać, i kwestionują zawarte w motywie 497 zaskarżonej decyzji twierdzenie Komisji, zgodnie z którym istnieje „wysoki stopień ciągłości uczestnictwa zainteresowanych osób", ze względu na to, że żaden element w aktach Komisji nie wskazuje, iż traderzy stanowili „zamkniętą grupę". Ponadto uważają one, że nawet gdyby traderzy wymieniali informacje zgodnie ze schematem „prawie codziennej" komunikacji, to taki schemat odpowiadałby zwykłemu zachowaniu animatora rynku i w związku z tym nie pozwalałby na udowodnienie istnienia „ogólnego planu".

333 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

334 Należy przypomnieć, że w orzecznictwie określono szereg kryteriów jako istotnych dla oceny jednolitego charakteru naruszenia, a mianowicie tożsamość celów rozpatrywanych praktyk, tożsamość danych produktów i usług, tożsamość uczestniczących przedsiębiorstw i tożsamość

sposobów jego realizacji (zob. podobnie wyrok z dnia 19 grudnia 2013 r., Siemens i in./Komisja, C-239/11 P, C-489/11 P i C-498/11 P, niepublikowany, EU:C:2013:866, pkt 243; zob. także wyrok z dnia 17 maja 2013 r., Trelleborg Industrie i Trelleborg/Komisja, T-147/09 i T-148/09, EU:T:2013:259, pkt 60 i przytoczone tam orzecznictwo). Ponadto elementami, które można uwzględnić do celów tego badania, są tożsamość osób fizycznych uczestniczących w naruszeniu na rzecz przedsiębiorstw oraz tożsamość geograficznego zasięgu stosowania danych praktyk (wyrok z dnia 17 maja 2013 r., Trelleborg Industrie i Trelleborg/Komisja, T-147/09 i T-148/09, EU:T:2013:259, pkt 60).

335 W tym względzie z dokonanych przez Komisję w zaskarżonej decyzji ustaleń opartych w szczególności na rozmowach, które miały miejsce przed okresem uczestnictwa Credit Suisse w rozpatrywanym naruszeniu i podczas tego okresu, wynika, że w tym okresie cel realizowany przez inne zachowania stanowiące zdaniem Komisji jednolite i ciągłe naruszenie, a mianowicie w szczególności sporadyczne przypadki koordynacji i dorozumiane porozumienie, polegał w istocie na zmniejszeniu zwykłej niepewności nieodłącznie związanej z rynkiem kasowych transakcji walutowych, aby wesprzeć w ten sposób traderów przy podejmowaniu przez nich decyzji w sprawie ustalania cen i zarządzania ryzykiem, czego skarżące nie kwestionują. Ponadto, jak wynika z pkt 235–254 powyżej, wymiana szczególnie chronionych informacji handlowych, w której uczestniczył Credit Suisse, miała ten sam cel.

336 Poza tym rozmowy, które miały miejsce w szczególności w okresie uczestnictwa Credit Suisse, stanowią wsparcie dla dokonanej w zaskarżonej decyzji oceny, zgodnie z którą w istocie obiektywne okoliczności potwierdzały, że antykonkurencyjne zachowania uczestników były ze sobą powiązane i że zachowania te przyczyniały się do realizacji ogólnego planu zmierzającego do osiągnięcia opisanego przez Komisję antykonkurencyjnego celu.

337 W tym względzie należy stwierdzić, po pierwsze, że rozpatrywane zachowania przebiegały według tych samych zasad („modus operandi”), a mianowicie codziennych i częstych rozmów na temat szczególnie chronionych informacji handlowych w ramach przedmiotowego pokoju czatu. Ponadto zachowania te miały miejsce w ramach „prywatnego” pokoju czatu. Skarżące nie kwestionują bowiem, jak potwierdziły na rozprawie, że dostęp do przedmiotowego pokoju czatu odbywał się wyłącznie na podstawie osobistego zaproszenia (zob. na przykład motywy 107 i 111 zaskarżonej decyzji).

338 Po drugie, rozpatrywane zachowania dotyczyły stałej grupy przedsiębiorstw, a mianowicie Barclays, HSBC, RBS i UBS, i odbywały się między tymi samymi osobami fizycznymi uczestniczącymi w naruszeniu na rzecz owych przedsiębiorstw w równoległych lub sąsiadujących ze sobą okresach. Grupa ta powiększyła się, gdy trader z jednego z tych banków zmienił pracodawcę i objął stanowisko w Credit Suisse, co doprowadziło do udziału Credit Suisse w wymianie szczególnie chronionych informacji handlowych w przedmiotowym pokoju czatu przez cały istotny okres.

339 Tymczasem niejasna i pozbawiona szczegółów argumentacja skarżących mająca na celu jedynie „uzasadnienie” zachowań, które miały miejsce w przedmiotowym pokoju czatu, podnoszonym przez skarżące powszechnym i dobrze znanym korzystaniem z wielostronnych pokoi czatu czy też wskazywanym zwykłym charakterem codziennego schematu komunikacji, nie podważa w żaden sposób stwierdzenia, że istniała prywatna i stabilna grupa osób i przedsiębiorstw uczestniczących w rozpatrywanej wymianie informacji.

340 Ponadto nawet przy założeniu, że uczestniczący traderzy są członkami innych pokoi czatu, ponieważ pokoje czatu są szeroko wykorzystywane na rynku kasowych transakcji walutowych, lub że skład tych pokoi czatu często się zmienia, faktem pozostaje, że wszystkie przypadki wymiany informacji analizowane w zaskarżonej decyzji pozwalają na ustalenie tożsamości traderów, którzy uczestniczyli w przedmiotowym pokoju czatu przez cały czas trwania naruszenia.

341 Po trzecie, istnienie całościowego planu realizującego jednolity antykonkurencyjny cel znajduje też potwierdzenie w innych dowodach znajdujących się w aktach sprawy. Jak wynika ze wszystkich zebranych przez Komisję dowodów pochodzących z okresu zaistnienia okoliczności faktycznych, wszystkie rozpatrywane zachowania dotyczyły tych samych produktów, a mianowicie walut G10. Ocenę tę ilustruje szereg przeanalizowanych przez Komisję w zaskarżonej decyzji rozmów, zgodnie z którymi w tym samym dniu ci sami traderzy wymienili się informacjami na temat wspomnianych walut (zob. na przykład rozmowy wymienione w pkt 92, 101 i 132 powyżej).

342 Ponieważ zaś okoliczności wymienione w pkt 337–341 powyżej są istotne dla oceny, czy zachowania wpisują się w całościowy plan i wchodzą w zakres jednolitego naruszenia zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 334 powyżej, Komisja słusznie stwierdziła istnienie ogólnego planu realizującego wspólny cel.

343 Ponadto co się tyczy podnoszonych przez skarżące uzasadnionych i prokonkurencyjnych powodów wymiany informacji, w zakresie, w jakim stanowią one powtórzenie argumentów przedstawionych w ramach przeanalizowanej powyżej części drugiej zarzutu drugiego, odsyła się do rozumowania zaprezentowanego w pkt 287–319 powyżej w celu ich oddalenia z tych samych względów.

344 W związku z tym należy oddalić argumentację skarżących zmierzającą do podważenia wniosku Komisji dotyczącego istnienia ogólnego planu realizującego wspólny cel.

2) W przedmiocie wiedzy i zamiaru przyczynienia się do osiągnięcia wspólnego zamierzonego celu

345 W motywach 500–505 zaskarżonej decyzji Komisja zbadała zamiar Credit Suisse, aby przyczynić się do osiągnięcia wspólnego celu, i jego wiedzę na temat stanowiących naruszenie zachowań innych uczestników. Uznała ona w istocie, po pierwsze, że trader z Credit Suisse miał zamiar przyczynić się do realizacji tego celu, ponieważ otrzymywał i przekazywał szczególnie chronione informacje handlowe w przedmiotowym pokoju czatu, a po drugie, że wiedział o wymianie informacji i dorozumianym porozumieniu oraz wiedział, a w każdym razie powinien był racjonalnie przewidzieć, że wymiana informacji umożliwiała traderom określenie możliwości koordynacji. Ponadto w motywach 507–538 zaskarżonej decyzji Komisja odrzuciła szereg argumentów Credit Suisse.

346 Wreszcie, co się tyczy odpowiedzialności Credit Suisse z tytułu jednolitego i ciągłego naruszenia, w motywach 539–547 zaskarżonej decyzji Komisja wykluczyła jego odpowiedzialność w odniesieniu do dorozumianego porozumienia oraz sporadycznych przypadków koordynacji, ale przyjęła ją w odniesieniu do prowadzonej na szeroką skalę i powtarzającej się wymiany bieżących lub przyszłościowych szczególnie chronionych informacji handlowych, która składała się na wspomniane naruszenie.

347 Skarżące zarzucają Komisji, że stwierdziła, iż ich trader wiedział o antykonkurencyjnym celu, a nawet o ogólnym antykonkurencyjnym planie, po pierwsze, na podstawie ustaleń, zgodnie z którymi rozmowy sugerują, że ów trader znał tożsamość administratora i członków przedmiotowego pokoju czatu (motyw 527 zaskarżonej decyzji), że był nazywany swoim pseudonimem, gdy ponownie zarejestrował się do przedmiotowego pokoju czatu (motyw 525 zaskarżonej decyzji), że nie dołączył do tego pokoju czatu ani nie został do niego zaproszony przypadkowo (motyw 155 zaskarżonej decyzji), że stosował te same praktyki od chwili dołączenia do tego pokoju czatu lub też musiał zdawać sobie sprawę, iż cel i zasady tego pokoju czatu pozostały niezmienione (motyw 521 zaskarżonej decyzji), a po drugie, na podstawie propozycji ugodowej innego niebędącego adresatem zaskarżonej decyzji banku, dla którego trader z Credit Suisse wcześniej pracował. W tym względzie podnoszą one, że Komisja naruszyła prawo, gdy oparła się na dowodach z rozmów i propozycji ugodowej innego banku, które pochodzą sprzed okresu uczestnictwa Credit Suisse w naruszeniu.

348 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

349 W pierwszej kolejności z jednej strony należy zaznaczyć, że większość ustaleń Komisji zawartych w motywach zaskarżonej decyzji, o których mowa w pkt 347 powyżej, opiera się na rozmowach z dnia 7 lutego 2012 r., które miały zatem miejsce w rozpatrywanym okresie. Z drugiej strony należy zauważyć, iż Komisja słusznie uznała w motywie 519 zaskarżonej decyzji, że wcześniejsze zatrudnienie tradera z Credit Suisse stanowiło część kontekstu i że mogła ona wziąć je pod uwagę w celu ustalenia, że Credit Suisse wiedział o naruszeniu. Jak Komisja wskazała bowiem w odpowiedzi na skargę, z orzecznictwa wynika, że zdarzenia, które miały miejsce poza okresem naruszenia zarzucanego przedsiębiorstwu, są elementami składającymi się na łańcuch poszlak, na które Komisja może się powołać w celu udowodnienia antykonkurencyjnego charakteru zachowania tego przedsiębiorstwa (zob. podobnie wyrok z dnia 2 lutego 2012 r., Denki Kagaku Kogyo i Denka Chemicals/Komisja, T-83/08, niepublikowany, EU:T:2012:48, pkt 188).

350 W drugiej kolejności należy przypomnieć, że stwierdzenie istnienia jednolitego i ciągłego naruszenia różni się od kwestii, czy odpowiedzialność za to naruszenie w całości można przypisać przedsiębiorstwu (zob. podobnie wyrok z dnia 26 września 2018 r., Infineon Technologies/Komisja, C-99/17 P, EU:C:2018:773, pkt 174). Ponadto możliwość przypisania przedsiębiorstwu jednolitego i ciągłego naruszenia w całości należy oceniać w świetle dwóch elementów, a mianowicie, po pierwsze, celowego przyczyniania się tego przedsiębiorstwa do osiągnięcia wspólnych celów realizowanych przez wszystkich uczestników, a po drugie, jego wiedzy o stanowiących naruszenie zachowaniach planowanych lub wdrażanych przez inne przedsiębiorstwa w dążeniu do tych samych celów lub okoliczności, że przedsiębiorstwo to mogło je rozsądnie przewidzieć i było gotowe ponieść związane z tym ryzyko (zob. pkt 324–329 powyżej).

351 W niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę wyraźne brzmienie motywów 543, 545 i 547 zaskarżonej decyzji w związku z sentencją tej decyzji, należy uznać, że Komisja – jak potwierdziła to na rozprawie w odpowiedzi na pytanie Sądu – nie przypisuje Credit Suisse odpowiedzialności za jednolite i ciągłe naruszenie w całości, lecz przypisuje temu bankowi odpowiedzialność za to naruszenie w zakresie, w jakim brał on udział w jednym z jego elementów składowych, a mianowicie w prowadzonej na szeroką skalę i powtarzającej się wymianie bieżących lub przyszłościowych szczególnie chronionych informacji handlowych.

352 Tymczasem, zważywszy, że Credit Suisse został uznany za odpowiedzialnego za rozpatrywane naruszenie nie w całości, lecz w zakresie, w jakim brał udział w jednym z jego elementów składowych, w niniejszej sprawie nie jest w ogóle potrzebne analizowanie, czy ów bank wiedział o zachowaniach o znamionach zmowy innych członków tego naruszenia i zamierzał przyczynić się swoim zachowaniem do osiągnięcia wspólnych celów realizowanych przez wszystkich uczestników (zob. podobnie wyrok z dnia 26 września 2018 r., Infineon Technologies/Komisja, C-99/17 P, EU:C:2018:773, pkt 177).

353 Wynika z tego zatem, że zawarta w zaskarżonej decyzji analiza dotycząca „zamiaru przyczynienia się do realizacji wspólnego celu i wiedzy" nie ma żadnego wpływu na możliwość przypisania Credit Suisse zarzucanego naruszenia. W związku z tym skarżące nie mogą skutecznie kwestionować zasadności uzasadnienia tej analizy w celu podważenia wspomnianego przypisania odpowiedzialności.

3) W przedmiocie zdystansowania się od wymiany informacji

354 W motywach 529–533 zaskarżonej decyzji, w odpowiedzi na argumenty Credit Suisse podniesione w toku postępowania administracyjnego, Komisja uznała, że trader z tego banku nie tylko nie zdystansował się od rozpatrywanej wymiany informacji, ale także wznowił swój udział w tej wymianie po zatrudnieniu go przez Credit Suisse.

355 W ramach swojej argumentacji skarżące podnoszą, że Komisja niesłusznie zarzuciła traderowi z Credit Suisse, iż w celu uniknięcia odpowiedzialności nie zdystansował się od wymiany informacji dokonywanej w przedmiotowym pokoju czatu. Uważają one, że traderzy łączyli się automatycznie ze wszystkimi pokojami czatu, których byli członkami, gdy logowali się do systemu Bloomberg, przy czym z samego faktu połączenia nie można wywieść wiedzy o rozmowach, w których trader nie uczestniczył.

356 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

357 W tym względzie, co się tyczy kwestii, czy Komisja może uznać za dowód antykonkurencyjnego zachowania rozmowy prowadzone w pokoju czatu, do którego dane przedsiębiorstwo było zalogowane, ale w których aktywnie nie uczestniczyło, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem bierne formy uczestnictwa w naruszeniu, takie jak obecność przedsiębiorstwa na spotkaniach, w trakcie których zawarto porozumienia mające antykonkurencyjny cel, bez wyraźnego sprzeciwienia się tym porozumieniom, sprowadzają się do pomocnictwa, które może rodzić odpowiedzialność w ramach art. 101 ust. 1 TFUE, w sytuacji gdy milcząca akceptacja niezgodnej z prawem inicjatywy, bez publicznego zdystansowania się od jej treści czy zawiadomienia o niej organów administracji, skutkuje zachęceniem do kontynuacji naruszenia i udaremnieniem jego wykrycia (zob. podobnie wyrok z dnia 22 października 2015 r., AC-Treuhand/Komisja, C-194/14 P, EU:C:2015:717, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).

358 Prawdą jest, że charakter rozpatrywanego naruszenia, które przybrało formę wielostronnych kontaktów między różnymi uczestnikami w przedmiotowym pokoju czatu, nie może być postrzegany jako „uczestnictwo" w „spotkaniu" w rozumieniu orzecznictwa przytoczonego w pkt 357 powyżej. Jednakże skarżące nie powołują się na powody stojące na przeszkodzie zastosowaniu tego orzecznictwa do rozmów prowadzonych w ramach pokoi czatu online. Okoliczność, że traderzy z banków uczestniczących w opisywanych zdarzeniach nie byli fizycznie

obecni, a jedynie zdalnie podłączeni do przedmiotowego pokoju czatu, w którym miała miejsce sporna wymiana, jest bowiem bez znaczenia, ponieważ – jak wynika z pkt 77–173 powyżej – treść tej wymiany informacji była antykonkurencyjna.

359 Ponadto w zakresie, w jakim należy rozumieć, że poprzez odesłanie do wyroków z dnia 30 listopada 2011 r., Quinn Barlo i in./Komisja (T-208/06, EU:T:2011:701, pkt 51), i z dnia 10 października 2014 r., Soliver/Komisja (T-68/09, EU:T:2014:867, pkt 105), skarżące dążą do zakwestionowania stosowania orzecznictwa dotyczącego wymogu otwartego zdystansowania się, podczas gdy nie wykazano antykonkurencyjnego charakteru tej wymiany, odesłanie to należy oddalić jako bezzasadne. Z powodów wskazanych w pkt 77–173 powyżej Komisja wykazała bowiem antykonkurencyjny charakter rozpatrywanej wymiany informacji.

360 Tak więc w niniejszej sprawie Komisja miała prawo uznać, że Credit Suisse wiedział o wymianie, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu, z którym trader był połączony, nawet jeśli ów trader nie uczestniczył aktywnie w niektórych przypadkach wymiany analizowanych w zaskarżonej decyzji. W związku z tym wobec braku otwartego zdystansowania się lub zawiadomienia organów administracyjnych o odnośnych praktykach można było przyjąć odpowiedzialność Credit Suisse.

361 Inaczej mogłoby być tylko wtedy, gdyby skarżące były w stanie wykazać za pomocą pewnych i dokładnie oznakowanych czasowo dowodów, że Credit Suisse rzeczywiście nie dowiedział się o zarzucanej wymianie informacji lub dowiedział się o niej w takim terminie, że objęte tą wymianą informacje utraciły swój wrażliwy charakter.

362 W tym względzie skarżące nie przedstawiły żadnego dowodu na tę okoliczność, lecz ograniczyły się do stwierdzenia, że na ponad 100 przypadków wymiany przeanalizowanych w zaskarżonej decyzji 36 dotyczy sytuacji, w których trader z Credit Suisse (i) nie był połączony, (ii) nie był aktywny oraz (iii) nie był zatrudniony przez Credit Suisse, przy czym nie odniosły się one do żadnej konkretnej wymiany informacji. Tymczasem takie twierdzenia, niepoparte dowodami i skierowane w sposób ogólny i nieokreślony przeciwko 36 przypadkom wymiany analizowanym we wspomnianej decyzji, nie pozwalają podważyć wniosku Komisji, zgodnie z którym ów trader uczestniczył we wszystkich przypadkach wymiany informacji analizowanych w zaskarżonej decyzji w odniesieniu do rozpatrywanego okresu, a zatem wniosku Komisji dotyczącego odpowiedzialności Credit Suisse powstałej w związku z tym udziałem.

363 W konsekwencji należy uznać, że wniosek Komisji jest wolny od błędu, i oddalić podniesione wobec niego argumenty skarżących.

364 Dodatkowo w zakresie, w jakim skarżące podnoszą w tytule rozpatrywanego zarzutu i w tytule rozpatrywanej części, a także w nagłówku tej części niewystarczające uzasadnienie dotyczące w istocie przyjętej w zaskarżonej decyzji kwalifikacji naruszenia jako jednolitego i ciągłego, i nawet przy założeniu, że takie niepoparte dowodami wskazanie mogłoby stanowić dopuszczalny argument w rozumieniu art. 76 lit. d) regulaminu postępowania, należy stwierdzić, że Komisja nie naruszyła w ogóle obowiązku uzasadnienia ciążącego na niej na podstawie art. 296 akapit drugi TFUE. Z analizy niniejszego zarzutu wynika bowiem, że przedstawione w zaskarżonej decyzji wyjaśnienia umożliwiły skarżącym zrozumienie rozumowania Komisji dotyczącego tej kwalifikacji, a Sądowi przeprowadzenie kontroli w tym względzie, spełniając wymogi tego przepisu (zob. w tym względzie wyrok z dnia 23 listopada 2023 r., Ryanair/Komisja, C-210/21 P, EU:C:2023:908, pkt 105 i przytoczone tam orzecznictwo).

365 W konsekwencji należy oddalić część pierwszą zarzutu trzeciego.

b) W przedmiocie części drugiej zarzutu trzeciego, dotyczącej naruszenia prawa w zakresie kwalifikacji dorozumianego porozumienia jako elementu jednolitego i ciągłego naruszenia, który może być przedmiotem różnych stopni uczestnictwa

366 W ramach części drugiej zarzutu trzeciego skarżące podnoszą w istocie, że dorozumiane porozumienie nie stanowi rodzaju zachowania odrębnego od wymiany informacji, w której Credit Suisse mógł częściowo uczestniczyć, lecz stanowi „modus operandi" zarzucanego naruszenia. Skarżące stwierdzają, że Komisja popełniła błąd, a nawet sama sobie zaprzeczyła, gdy uznała, że fakt, iż Credit Suisse nie uczestniczył w dorozumianym porozumieniu i w sporadycznych przypadkach koordynacji, nie zmienia wniosku dotyczącego udziału Credit Suisse w wymianie informacji.

367 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

368 Na wstępie należy zauważyć, że w ramach części drugiej zarzutu trzeciego skarżące powtarzają – w sposób ograniczony i poprzez odesłanie do argumentów przedstawionych w ramach zarzutu pierwszego – swoje twierdzenie dotyczące w istocie braku niezależności wymiany informacji od dorozumianego porozumienia. Tymczasem twierdzenie to należy oddalić z tych samych powodów co powody, które zostały przedstawione w pkt 48–59 powyżej.

369 Uściśliwszy powyższe, należy przypomnieć, że Komisja prawidłowo ustaliła, iż dorozumiane porozumienie i wymiana informacji stanowią odrębne elementy jednolitego i ciągłego naruszenia, które zostało wprowadzone w życie na podstawie tych samych zasad („modus operandi"), a mianowicie codziennych i częstych rozmów na temat szczególnie chronionych informacji handlowych w ramach przedmiotowego pokoju czatu (zob. pkt 334–342 powyżej). Ponadto z przytoczonych w zaskarżonej decyzji dowodów wynika, że trader z Credit Suisse uczestniczył w wymianie informacji, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu, co skarżące wyraźnie przyznają w swoich pismach procesowych, choćby w odniesieniu do zdecydowanej większości przypadków tej wymiany.

370 Tak więc, biorąc pod uwagę prowadzoną na szeroką skalę i powtarzającą się wymianę bieżących lub przyszłościowych szczególnie chronionych informacji handlowych przeanalizowaną w zaskarżonej decyzji, popełniony przez Komisję błąd w kwalifikacji dotyczący rozmowy z dnia 9 maja 2012 r. przeanalizowanej w motywie 276 zaskarżonej decyzji (zob. pkt 107–117 powyżej) nie ma wpływu na wniosek Komisji, zgodnie z którym Credit Suisse uczestniczył w jednolitym i ciągłym naruszeniu.

371 Ponadto należy zauważyć, że w swoich pismach do Sądu skarżące nie kwestionują ciągłego charakteru jednolitego naruszenia. Wskazały one jednak podczas rozprawy, że zważywszy na fakt, iż niektóre przypadki wymiany informacji, na których Komisja oparła się w zaskarżonej decyzji, nie pozwalają na udowodnienie istnienia jednolitego i ciągłego naruszenia, takie stwierdzenie powinno również skłonić Sąd do zbadania ciągłego charakteru całego kartelu, którego częścią jest zdaniem skarżących ta wymiana informacji. Tymczasem ponieważ taki argument skarżących, który nie opiera się na okolicznościach faktycznych lub prawnych ujawnionych w toku postępowania i który nie może być rozumiany jako rozwinięcie argumentacji przedstawionej na poparcie zarzutu trzeciego, nie został przedstawiony w ramach skargi, jak podniosła w istocie Komisja na rozprawie, jest on spóźniony, a zatem niedopuszczalny

na podstawie art. 84 § 1 regulaminu postępowania, który zakazuje w istocie przedstawienia nowych argumentów w toku postępowania (zob. podobnie wyrok z dnia 16 grudnia 2020 r., Fakro/Komisja, T-515/18, niepublikowany, EU:T:2020:620, pkt 92).

372 Należy zatem zgodzić się z wnioskiem Komisji, że Credit Suisse uczestniczył w jednolitym i ciągłym naruszeniu, w zakresie, w jakim dotyczy to wymiany informacji.

373 Z powyższego wynika, że należy oddalić część drugą zarzutu trzeciego, a tym samym oddalić ten zarzut w całości.

4. W przedmiocie zarzutu piątego, dotyczącego naruszenia zasady dobrej administracji

374 W ramach zarzutu piątego skarżące zarzucają Komisji, że ta naruszyła w istocie zasadę dobrej administracji. Twierdzą one, że Komisja uchybiła ciążącemu na niej obowiązkowi przeprowadzenia bezstronnego i starannego dochodzenia w przedmiocie dowodów znajdujących się w aktach sprawy, gdy w sposób wybiórczy oparła się na nich oraz na oświadczeniach osób trzecich będących stronami postępowania hybrydowego, czego Komisja nie może uzasadnić tym, że według swych twierdzeń rozpatrywała liczne sprawy finansowe.

375 Ponadto zasady swobodnej oceny dowodów nie należy rozumieć w ten sposób, że dokonana przez Komisję interpretacja dowodów jest rozstrzygająca, co byłoby ewidentnie niezgodne z prawem Credit Suisse do obrony. Z zasady, zgodnie z którą domniemanie niewinności oznacza, że powstałe wątpliwości należy rozstrzygać na korzyść skarżącego, wynika, iż w obliczu mało wiarygodnych dowodów spoczywający na nim ciężar przedstawienia dowodów obalających twierdzenia Komisji jest również niewielki.

376 Ponadto Komisja, po pierwsze, nie dochowała ciążącego na niej obowiązku zbadania w krytyczny sposób informacji dostarczonych w ramach postępowania ugodowego, a po drugie, nie przeprowadziła „ponownego badania znajdujących się w jej posiadaniu dowodów zgodnie z zasadą »tabula rasa«" w ramach postępowania zwyczajnego. Komisja nie wykonała również prawidłowo przysługujących jej uprawnień dyskrecjonalnych, które pozwalają jej ustalić, czy należy przyjąć dodatkowe środki dochodzeniowe.

377 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

378 Zgodnie z art. 41 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, dotyczącym „prawa do dobrej administracji", każdy ma prawo w szczególności do bezstronnego rozpatrzenia jego sprawy przez instytucje Unii. Ten wymóg bezstronności obejmuje z jednej strony subiektywną bezstronność, rozumianą w ten sposób, że żaden pracownik danej instytucji zajmujący się tą sprawą nie może w jakikolwiek sposób okazywać stronniczości lub osobistych uprzedzeń, a z drugiej strony obiektywną bezstronność, rozumianą w ten sposób, że po stronie instytucji muszą istnieć dostateczne gwarancje, by wykluczyć w tym względzie wszelkie uzasadnione wątpliwości (zob. wyrok z dnia 11 lipca 2013 r., Ziegler/Komisja, C-439/11 P, EU:C:2013:513, pkt 155 i przytoczone tam orzecznictwo).

379 Wśród przyznanych przez prawo Unii w postępowaniach administracyjnych gwarancji związanych z zasadą dobrej administracji znajduje się ciążący na właściwej instytucji obowiązek starannego i bezstronnego zbadania wszystkich istotnych okoliczności danej sprawy (zob. wyrok z dnia 27 września 2012 r., Shell Petroleum i in./Komisja, T-343/06, EU:T:2012:478, pkt 170 i przytoczone tam orzecznictwo).

380 Na wstępie należy zauważyć, że o ile skarżące powołują się w ramach niniejszego zarzutu na naruszenie prawa do obrony, o tyle nie przedstawiają one w tym względzie żadnej konkretnej argumentacji. Wydaje się bowiem że ich argumentacja opiera się raczej na pomyleniu przestrzegania przez Komisję wymogu obiektywnej bezstronności z jednej strony z możliwością skutecznej obrony w chwili, gdy Komisja skierowała zarzuty do Credit Suisse, z drugiej strony. Skarżące nie kwestionują tego, że Credit Suisse miał możliwość skutecznego skorzystania z przysługującego mu prawa do obrony zgodnie ze wszystkimi gwarancjami proceduralnymi związanymi ze skutecznym wykonywaniem tego prawa w ramach zwyczajnego postępowania administracyjnego przed wydaniem zaskarżonej decyzji, zarówno na piśmie, jak i ustnie, a zatem mógł zakwestionować okoliczności faktyczne i dowody, na których opiera się Komisja.

381 Skarżące uważają jednak, że „obawy" i wyjaśnienia przedstawione przez Credit Suisse w toku postępowania administracyjnego zostały „pominięte" przez Komisję, co miało doprowadzić do tego, że instytucja ta nie spełniła ciążącego na niej wymogu bezstronności podczas „ponownego badania znajdujących się w jej posiadaniu dowodów zgodnie z zasadą »tabula rasa«". Tymczasem żaden z przedstawionych przez skarżące argumentów nie pozwala wykazać, że w niniejszym przypadku Komisja nie zapewniła wszystkich gwarancji celem wykluczenia wszelkich uzasadnionych wątpliwości co do jej bezstronności przy badaniu sprawy w odniesieniu do Credit Suisse, a w szczególności przy badaniu argumentów i dowodów, które Credit Suisse mógł przedstawić w ramach wykonywania przysługującego mu prawa do obrony w toku zwyczajnego postępowania administracyjnego. Okoliczność, że Komisja nie uznała za przekonujące rzeczonych „obaw" i wyjaśnień przedstawionych przez Credit Suisse w toku postępowania administracyjnego, wchodzi bowiem w zakres badania zasadności ocen dokonanych przez tę ostatnią, a nie kontroli poszanowania gwarancji przyznanych przez prawo Unii w ramach zwyczajnego postępowania administracyjnego.

382 Skarżące nie mogą zatem skutecznie zarzucać Komisji, że nie skorzystała z przysługujących jej uprawnień dyskrecjonalnych w odniesieniu do stosowności przyjęcia dodatkowych środków dochodzeniowych w celu zweryfikowania twierdzeń przedstawionych przez Credit Suisse w toku postępowania administracyjnego. Abstrahując bowiem od ogólnego charakteru tego ostatniego twierdzenia, w zakresie, w jakim poprzez to twierdzenie skarżące ograniczają się do wskazania, że skorzystanie przez Komisję z dodatkowych uprawnień dochodzeniowych było „właściwe na złożonym rynku", należy podkreślić, że opiera się ono na błędnym założeniu, zgodnie z którym konkurenci na rozpatrywanym rynku są uprawnieni do wymiany szczególnie chronionych informacji handlowych w zwykłym toku prowadzonej przez nich działalności.

383 W każdym razie w zakresie, w jakim Komisja dysponuje zakresem uznania co do stosowności przyjęcia środków dochodzeniowych (zob. podobnie wyrok z dnia 2 lutego 2022 r., Scania i in./Komisja, T-799/17, EU:T:2022:48, pkt 154), nie była ona w żaden sposób zobowiązana do skorzystania z przysługujących jej uprawnień dochodzeniowych w celu zażądania dodatkowych danych lub skonsultowania się z biegłym celem zweryfikowania twierdzeń Credit Suisse.

384 Ponadto należy uznać, że wymóg bezstronności przy ponownym badaniu sprawy w stosunku do postępowania ugodowego, zważywszy na stronę, która postanowiła nie zawierać ugody, nie może stać na przeszkodzie ustaleniom faktycznym lub kwalifikacjom prawnym podobnym do tych, których dokonano w decyzji ugodowej, jeżeli znajdują one poparcie w dowodach, którymi dysponuje Komisja (zob. a contrario wyrok z dnia 2 lutego 2022 r., Scania i in./Komisja, T-799/17, EU:T:2022:48, pkt 149).

385 W tym względzie twierdzenia skarżących dotyczące dowodów, na których Komisja oparła się w zaskarżonej decyzji, nie pozwalają na wykazanie jakiejkolwiek stronniczości tej instytucji. Skarżące ograniczają się bowiem do wskazania na rzekomy wybór przez Komisję dowodów odpowiadających jej wcześniej ustalonej wersji sprawy, nie przedstawiając jednak żadnej konkretnej wskazówki w tym zakresie. Ponadto ograniczają się one do twierdzenia, że Komisja odrzuciła pozostałe dowody przedstawione przez Credit Suisse, które ich zdaniem podważają wnioski Komisji zawarte w zaskarżonej decyzji, i powtarzają w jednym zdaniu argumentację identyczną z tą, która została odrzucona w ramach zarzutu pierwszego.

386 Poza tym w zakresie, w jakim skarżące powtarzają zaprezentowane w ramach zarzutu pierwszego argumenty oparte na tym, że dowody przedstawione w celu uzyskania złagodzenia kary i dokumenty, które doprowadziły do zawarcia ugody, budzą wątpliwości co do wskazanych przez Komisję zasad dorozumianego porozumienia, należy przypomnieć, że Sąd nie musi ich badać z powodów omówionych w pkt 58 powyżej.

387 Ponadto, zważywszy, że Komisja wykazała w oparciu o wystarczający i właściwy dla niniejszej sprawy łańcuch poszlak istnienie naruszenia i udział w nim Credit Suisse, okoliczność, że niektóre twierdzenia Komisji dotyczące celu wymiany informacji zostały zaczerpnięte ze zdania zawartego w oświadczeniu złożonym przez osobę trzecią w postępowaniu administracyjnym, nie może wskazywać na jakiekolwiek naruszenie zasady dobrej administracji. Wreszcie, co się tyczy twierdzenia skarżących, zgodnie z którym domniemanie niewinności oznacza w istocie, że w obliczu mało wiarygodnych dowodów spoczywający na skarżących ciężar przedstawienia dowodów obalających twierdzenia Komisji jest niewielki, należy je oddalić, ponieważ skarżące nie wykazały, że dowody, na których oparła się Komisja, były mało wiarygodne.

388 Z powyższych względów zarzut piąty należy oddalić w całości.

5. Wnioski dotyczące art. 1 zaskarżonej decyzji

389 Z analizy zarzutów pierwszego, drugiego, trzeciego i piątego, podniesionych na poparcie żądania stwierdzenia nieważności art. 1 zaskarżonej decyzji, w którym Komisja uznała, że Credit Suisse naruszył art. 101 ust. 1 TFUE, uczestnicząc w jednolitym i ciągłym naruszeniu, wynika, że zarzuty te są bezzasadne, w związku z czym żądanie to należy oddalić.

B. W przedmiocie art. 2 lit. a) zaskarżonej decyzji

1. W przedmiocie zarzutu czwartego, dotyczącego naruszenia art. 23 rozporządzenia nr 1/2003, wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien, zasad proporcjonalności i równego traktowania oraz obowiązku uzasadnienia

390 W ramach zarzutu czwartego skarżące zarzucają Komisji różne błędy popełnione na różnych etapach obliczania kwoty grzywny nałożonej na Credit Suisse. Zarzut ten składa się z pięciu części. Część pierwsza dotyczy błędu w obliczeniu wartości zastępczej. Część druga opiera się na błędzie dotyczącym obniżenia grzywny przyznanego z tytułu okoliczności łagodzących. Część trzecia opiera się na błędzie dotyczącym przeszacowania grzywny w ramach współczynnika związanego z wagą naruszenia. Część czwarta dotyczy naruszenia zasady równego traktowania.

Wreszcie część piąta dotyczy niewystarczającego uzasadnienia zaskarżonej decyzji w kwestii proporcjonalności obliczenia grzywny nałożonej na skarżące w stosunku do grzywny nałożonej na innych uczestników naruszenia.

391 Na wstępie należy przypomnieć, że system kontroli sądowej decyzji Komisji dotyczących postępowań prowadzonych na podstawie art. 101 i 102 TFUE polega na ustanowionej w art. 263 TFUE kontroli zgodności z prawem aktów instytucji (zob. wyrok z dnia 26 września 2018 r., Infineon Technologies/Komisja, C-99/17 P, EU:C:2018:773, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo).

392 Jeśli chodzi o zakres przewidzianej w art. 263 TFUE kontroli zgodności z prawem, są nią objęte wszystkie elementy wydanych przez Komisję decyzji dotyczących postępowań prowadzonych w zastosowaniu art. 101 i 102 TFUE, których pogłębioną pod względem prawnym i faktycznym kontrolę w świetle przedstawionych przez stronę skarżącą zarzutów i przy uwzględnieniu wszystkich podniesionych przez nią istotnych elementów zapewnia sąd Unii (zob. wyrok z dnia 26 września 2018 r., Infineon Technologies/Komisja, C-99/17 P, EU:C:2018:773, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo).

393 Podczas tej kontroli sąd nie może opierać się na zakresie uznania, którym dysponuje Komisja, ani w odniesieniu do wyboru elementów uwzględnionych w ramach stosowania kryteriów wymienionych w wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien, ani w odniesieniu do oceny tych elementów, aby zrezygnować z przeprowadzenia pogłębionej kontroli zarówno pod względem prawnym, jak i faktycznym (wyrok z dnia 8 grudnia 2011 r., Chalkor/Komisja, C-386/10 P, EU:C:2011:815, pkt 62).

394 Należy jednak przypomnieć, że w ramach kontroli zgodności z prawem, o której mowa w art. 263 TFUE, sądy Unii nie mogą zastąpić uzasadnienia sporządzonego przez autora zaskarżonego aktu własnym uzasadnieniem (zob. podobnie wyrok z dnia 24 stycznia 2013 r., Frucona Košice/Komisja, C-73/11 P, EU:C:2013:32, pkt 89 i przytoczone tam orzecznictwo).

395 Po pierwsze, w motywach 574–660 zaskarżonej decyzji Komisja wskazała, że Credit Suisse umyślnie naruszył art. 101 TFUE i że w konsekwencji zamierzała nałożyć na niego grzywnę zgodnie z metodologią określoną w wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien.

396 Po drugie, w ramach ustalania wartości sprzedaży, która służy za punkt wyjścia do obliczenia kwoty podstawowej grzywien, Komisja stwierdziła, że rozpatrywane produkty, czyli waluty G10, nie generują sprzedaży w zwykłym znaczeniu tego słowa, wobec czego nie można ich bezpośrednio odnaleźć w księgach rachunkowych uczestniczących przedsiębiorstw. W związku z tym w niniejszej sprawie właściwe było obliczenie wartości zastępczej. Owa wartość zastępcza została oparta z jednej strony na uśrednionych do okresu roku kwotach referencyjnych odpowiadających najczęściej negocjowanym parom walut obejmującym jedną z walut Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) (euro, koronę duńską, funta szterlinga, koronę norweską i koronę szwedzką) w ramach transakcji, które miały miejsce z kontrahentami mającymi siedzibę w EOG w miesiącach, w których przedsiębiorstwa uczestniczyły w naruszeniu, a z drugiej strony na współczynniku korygującym składającym się ze spreadu odzwierciedlającego wartość przychodów z działalności animatora rynku i wartość przychodów z działalności transakcyjnej na własny rachunek.

397 Po trzecie, Komisja obliczyła kwotę podstawową grzywny Credit Suisse, przyjmując współczynnik 16 % wartości zastępczej z tytułu wagi spornego naruszenia, pomnożyła wynik przez współczynnik czasu trwania naruszenia właściwy dla Credit Suisse, czyli 0,42 roku, a na koniec dodała kwotę dodatkową w wysokości 16 % w celu zapewnienia skutku odstraszającego.

398 Po czwarte, Komisja skorygowała kwotę podstawową obliczoną dla Credit Suisse. W tym zakresie Komisja nie uwzględniła okoliczności obciążających. Uwzględniła jednak okoliczności łagodzące, gdy odjęła od kwoty podstawowej obliczonej dla Credit Suisse 2 % z jednej strony z tytułu braku jego odpowiedzialności za dorozumiane porozumienie, a z drugiej strony z tytułu braku jego odpowiedzialności za sporadyczne przypadki koordynacji, czyli łącznie 4 %. Wreszcie nie podwyższyła ona nałożonej na ten bank grzywny w celu zapewnienia skutku odstraszającego.

a) W przedmiocie części pierwszej zarzutu czwartego, dotyczącej błędu w obliczeniu wartości zastępczej

399 Skarżące kwestionują ustalenie wartości sprzedaży dokonane w zaskarżonej decyzji, podnosząc, że przyjęta przez Komisję wartość zastępcza zawyża w istotny i arbitralny sposób wartość sprzedaży Credit Suisse i gospodarcze znaczenie spornego naruszenia i odchodzi tym samym od koncepcji „wartości sprzedaży” zawartej w wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien.

400 Komisja kwestionuje te argumenty.

401 Zgodnie z pkt 13 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien „[w] celu ustalenia kwoty podstawowej grzywny Komisja uwzględni wartość sprzedaży [towarów] lub usług [osiągniętą] przez przedsiębiorstwo, [mającą] bezpośredni lub pośredni związek z naruszeniem, [na] danym [obszarze] geograficznym na terytorium EOG”.

402 W części wstępnej wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien Komisja uściśla w pkt 6, że „[p]ołączenie wartości sprzedaży [mającej] związek z naruszeniem przepisów z okresem jego trwania stanowi [odpowiednią wartość zastępczą] odzwierciedlającą zarówno gospodarcze znaczenie naruszenia, jak i stopień zaangażowania każdego z uczestniczących w nim przedsiębiorstw”.

403 Tak więc celem pkt 13 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien jest przyjęcie za punkt wyjścia przy obliczaniu nakładanej na przedsiębiorstwo grzywny kwoty, która odzwierciedla gospodarcze znaczenie naruszenia i stopień zaangażowania tego przedsiębiorstwa w owo naruszenie. W konsekwencji, chociaż pojęcie „wartości sprzedaży”, o której mowa w tym pkt 13, nie może być tak pojemne, żeby obejmowało osiągniętą przez dane przedsiębiorstwo sprzedaż niepodlegającą zakresowi działania rozpatrywanego kartelu, to jednak zagrażałoby to celowi realizowanemu przez ów przepis, gdyby pojęcie to było rozumiane w ten sposób, że dotyczy ono wyłącznie obrotów osiąganych z samej sprzedaży, względem której wykazano, że miała związek z owym kartelem (wyrok z dnia 11 lipca 2013 r., Team Relocations i in./Komisja, C-444/11 P, niepublikowany, EU:C:2013:464, pkt 76).

404 Należy również przypomnieć, że z pkt 15 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien wynika, iż w celu ustalenia wartości sprzedaży danego przedsiębiorstwa Komisja skorzysta z najbardziej wiarygodnych danych dostępnych w przypadku tego przedsiębiorstwa.

405 W motywach 584–620 zaskarżonej decyzji Komisja ustaliła wartość sprzedaży za pomocą wartości zastępczej, ponieważ działalność w zakresie transakcji kasowych dotyczących walut G10 nie generuje sprzedaży w zwykłym znaczeniu tego słowa.

406 W tym względzie Komisja uznała za właściwe przyjęcie jako wartości zastępczej uśrednionych do okresu roku kwot referencyjnych Credit Suisse odpowiadających najczęściej negocjowanym parom walut obejmującym jedną z walut EOG, a mianowicie euro, funta szterlinga, koronę norweską, koronę szwedzką lub koronę duńską, w ramach transakcji, które miały miejsce z kontrahentami mającymi siedzibę w EOG w miesiącach, w których ów bank uczestniczył w przedmiotowym naruszeniu, przy czym kwoty te zostały następnie pomnożone przez jednolity współczynnik korygujący, składający się ze spreadu odzwierciedlającego wartość przychodów osiąganych z jednej strony z działalności animatora rynku (zwany dalej „współczynnikiem korygującym związanym z działalnością animatora rynku"), a z drugiej strony z działalności transakcyjnej na własny rachunek (zwany dalej „współczynnikiem korygującym związanym z działalnością transakcyjną na własny rachunek"). W związku z tym Komisja przyjęła względem Credit Suisse jako wartość sprzedaży kwotę 381 888 991 EUR.

1) W przedmiocie uśrednionych do okresu roku kwot referencyjnych Credit Suisse

407 W motywie 628 zaskarżonej decyzji, w odniesieniu do argumentu Credit Suisse, zgodnie z którym kwoty referencyjne istotne dla obliczenia wartości zastępczej obejmowały transakcje, w ramach których Credit Suisse nabywał środki pieniężne, a nie transakcje, w których Credit Suisse dostarczał środków pieniężnych, Komisja stwierdziła, że jest on bez znaczenia. Komisja wskazała w tym względzie, że sposób, w jaki traderzy postanowili pokryć ryzyko związane z pozycjami otwartymi w swym portfelu i zarządzać nim, nie powinien być brany pod uwagę oraz że poszukiwanie środków pieniężnych oraz posiadanie, zwiększanie lub zamykanie pozycji otwartych stanowi istotę działalności tradera i jest działalnością zintegrowaną z cenami kupna i sprzedaży, które traderzy proponowali swoim klientom.

408 Skarżące uważają, że przyjęta przez Komisję w zaskarżonej decyzji metodologia niesłusznie uwzględnia kwoty referencyjne związane z transakcjami, w których Credit Suisse pozyskuje środki pieniężne, ponieważ takie uwzględnienie skutkuje przypisaniem temu bankowi kwot referencyjnych innych banków. Kwoty te stanowią bowiem koszty świadczenia usługi animatora rynku, a zatem nie mogą zostać uwzględnione przy obliczaniu wartości sprzedaży, które ma na celu ustalenie dochodów. Komisja przeceniła zatem gospodarcze znaczenie zarzucanego im naruszenia.

409 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

410 Na wstępie należy zauważyć, że skarżące nie kwestionują samej zasady uśrednienia do okresu roku kwot referencyjnych, lecz dążą do wyłączenia z nich transakcji zakupu walut przez Credit Suisse.

411 Uściślisz powyższe, należy stwierdzić, że przy stosowaniu metodologii w celu obliczenia wartości zastępczej Komisja, wobec braku kwot, które można by bezpośrednio odnaleźć w księgach rachunkowych uczestniczących przedsiębiorstw, starała się postępować w sposób porównywalny z obliczeniem wartości sprzedaży, w zakresie, w jakim wartość tę ocenia się na podstawie połączenia wolumenu sprzedanych jednostek i ich ceny sprzedaży (motywy 585 i 586 zaskarżonej decyzji). Tak więc w niniejszej sprawie wspomniany wolumen odpowiadał uśrednionym do okresu roku kwotom referencyjnym.

412 Prawdą jest, że przy obliczaniu tych kwot referencyjnych Komisja nie dokonała rozróżnienia między kwotami referencyjnymi odpowiadającymi transakcjom przeprowadzonym przez Credit Suisse w celu zapewnienia lub dostarczenia środków pieniężnych. Jednakże brak takiego rozróżnienia przy obliczaniu uśrednionych do okresu roku kwot referencyjnych należy uznać za uzasadniony niezakwestionowanymi przez skarżące szczególnymi cechami rynku kasowych transakcji walutowych, zgodnie z którymi przychody zależą od całej transakcji wymiany pary walut, a mianowicie od transakcji sprzedaży i kupna. W szczególności, jak słusznie podnosi Komisja, zważywszy, że trader na rynku kasowych transakcji walutowych stara się osiągnąć zysk z transakcji zarówno kupna, jak i sprzedaży, transakcja mająca na celu zakup środków pieniężnych na rynku stanowi integralną część jego zwykłej działalności na tym rynku, a w szczególności jego przychodów.

413 Wbrew temu, co twierdzą skarżące, transakcji zakupu walut przez Credit Suisse nie można wyłączyć z kwot referencyjnych w celu określenia wartości zastępczej na tej podstawie, że w istocie nie stanowią one dochodów w ścisłym znaczeniu tego słowa, ani też na tej podstawie, że skutkują one przypisaniem temu bankowi kwot referencyjnych innych banków.

414 W tym względzie skarżące nie mogą skutecznie powoływać się na metodę przedstawioną w notatce załączonej do załącznika C.5 do repliki. Ograniczają się one bowiem w replice do ogólnego odesłania do tego załącznika. Tymczasem do Sądu nie należy poszukiwanie wśród wszystkich elementów zawartych w aktach sprawy tych dowodów, które mogłyby potwierdzić ich twierdzenie (zob. podobnie wyrok z dnia 27 września 2006 r., Roquette Frères/Komisja, T-322/01, EU:T:2006:267, pkt 209).

415 Ponadto skarżące nie kwestionują tego, że transakcje, w ramach których Credit Suisse, obok innych banków, starał się pozyskać środki pieniężne, miały miejsce na rynku objętym kartelem, na którym zresztą poszukiwanie środków pieniężnych stanowi część zarządzania ryzykiem związanym z zapasami na poziomie portfela. Tymczasem wartość zastępcza – podobnie jak wartość sprzedaży – nie może być obliczana wyłącznie na podstawie transakcji, co do których wykazano, że ów kartel miał na nie rzeczywisty wpływ, lecz może być obliczana, tak jak w niniejszym przypadku, na podstawie wszystkich transakcji wchodzących w zakres działania tego kartelu, jak wynika z orzecznictwa przytoczonego w pkt 403 powyżej, gdyż w przeciwnym razie mogłoby dojść do sztucznego zminimalizowania znaczenia gospodarczego naruszenia popełnionego przez ten bank, co z kolei mogłoby doprowadzić Komisję do nałożenia grzywien niemających rzeczywistego związku z zakresem działania rozpatrywanego kartelu.

416 W związku z tym Komisja była uprawniona do przyjęcia, w celu obliczenia wartości zastępczej, uśrednionych do okresu roku kwot referencyjnych Credit Suisse dotyczących zarówno transakcji kupna, jak i transakcji sprzedaży walut.

2) W przedmiocie jednolitego współczynnika korygującego przyjętego w zaskarżonej decyzji

417 W celu obliczenia wartości zastępczej w zaskarżonej decyzji Komisja zastosowała w istocie metodologię polegającą na pomnożeniu uśrednionych do okresu roku kwot referencyjnych przez współczynnik korygujący. Jeśli chodzi o ten współczynnik korygujący, Komisja uznała, że składa się on z jednej strony ze współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku, a z drugiej strony ze współczynnika korygującego związanego z działalnością transakcyjną na własny rachunek.

i) W przedmiocie współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku

418 W zaskarżonej decyzji Komisja uznała, że jeśli chodzi o wartość dochodów pochodzących z działalności animatora rynku, współczynnik korygujący powinien zostać ustalony na poziomie 50 % różnicy między kursem kupna a kursem sprzedaży, aby uwzględnić fakt, że całkowity spread zależy od obu stron transakcji i że w związku z tym dochody osiągnięte przez tradera z danej transakcji stanowią połowę tego spreadu. Aby odtworzyć ów spread, Komisja postanowiła wykorzystać dane pochodzące z wymiany informacji w przedmiotowym pokoju czatu, podczas której omawiano spready dotyczące transakcji o wartości do 500 mln w walucie bazowej, a mianowicie próbę wymiany informacji o spreadach mającej miejsce w latach 2011 i 2012. Określiła ona w ten sposób widełki spreadów wynoszące od 6,2 do 8,9 pkt, które opierały się na metodzie polegającej na ustaleniu, po pierwsze, dolnej granicy widełek spreadów na poziomie najniższej średniej i mediany minimalnych spreadów, a po drugie, górnej granicy widełek na poziomie najwyższej średniej i mediany maksymalnych spreadów. Widełki te posłużyły do określenia odpowiedniego spreadu oszacowanego na 7 pkt, ponieważ poziom ten był zbliżony do połowy różnicy między kursem kupna a kursem sprzedaży wynikającej z tej wymiany, która obejmowała jakąkolwiek kombinację walut G10 zawierającą co najmniej jedną walutę EOG. W związku ze zmniejszeniem spreadu o połowę Komisja oszacowała ten współczynnik korygujący na 3,5 pkt (motywy 597, 598, 604–609 i przypis 501).

419 Skarżące podnoszą, że współczynnik korygujący związany z działalnością animatora rynku jest nieadekwatny i nieobiektywny ze względu na posłużenie się wyższymi spreadami, które zawyżają wartość zastępczą Credit Suisse i nie odzwierciedlają gospodarczego znaczenia naruszenia. Ich zdaniem przyjęta przez Komisję w zaskarżonej decyzji próba okazuje się ograniczona i niereprezentatywna, tym bardziej że nie dotyczy ona okresu uczestnictwa Credit Suisse we wspomnianym naruszeniu. Według skarżących Komisja nie mogła oprzeć „odpowiedniego" charakteru swojej metodologii na zaakceptowaniu widełek grzywien przez strony postępowania ugodowego. W każdym razie skoro Komisja oparła się na wspomnianej próbie, mogła wyważyć spready w taki sposób, aby uwzględnić podział transakcji w celu zaradzenia niereprezentatywnemu charakterowi tej próby.

420 Skarżące potwierdziły podczas rozprawy, że w toku postępowania administracyjnego dostarczyły Komisji „najbardziej wiarygodne dostępne dane" w porównaniu z próbą wybraną przez nią w zaskarżonej decyzji, a mianowicie dane BFIX Bloomberga dotyczące rozpatrywanego okresu. W odpowiedzi na środek organizacji postępowania skarżące przedstawiły te dane Sądowi.

421 Komisja kwestionuje argumentację skarżących. Jej zdaniem wykorzystana w zaskarżonej decyzji próba wymiany informacji stanowi najbardziej odpowiednią i reprezentatywną bazę danych, ponieważ jest ona najbliższa działalności gospodarczej Credit Suisse, której dotyczy rozpatrywane naruszenie. Próba ta dotyczy bowiem wszystkich rozmów w przedmiotowym pokoju czatu, w którym miała miejsce wymiana informacji, a także konkretnych produktów finansowych, których dotyczyło naruszenie, i pochodzi od przedsiębiorstw, które rzeczywiście uczestniczyły w tym naruszeniu. Komisja uważa, że w celu zapewnienia równego traktowania nie była zobowiązana do opracowania dostosowanej do Credit Suisse metodologii, lecz uwzględniła dowody pochodzące z okresu zaistnienia okoliczności faktycznych, które dotyczyły innych uczestniczących przedsiębiorstw. Ponadto uważa ona, że uwzględnienie jedynie transakcji o wartości do 500 mln w walucie bazowej sprawia, że próba jest reprezentatywna dla działalności transakcyjnej uczestniczących przedsiębiorstw. W każdym razie uśrednione do okresu roku kwoty referencyjne uwzględniają już indywidualny okres uczestnictwa Credit Suisse w naruszeniu oraz jego wagę w tym naruszeniu. Wnosi ona o oddalenie argumentów skarżących.

422 Na rozprawie Komisja powtórzyła swoje stanowisko, zgodnie z którym próba wymiany informacji wykorzystana w zaskarżonej decyzji do obliczenia współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku była bardziej reprezentatywna niż dane BFIX Bloomberga, ponieważ była specyficzna dla rozpatrywanego naruszenia. W odpowiedzi na środek organizacji postępowania Komisja przedstawiła wspomnianą próbę, która jej zdaniem stanowiła „najbardziej wiarygodne dostępne dane" do celów tego obliczenia, umożliwiające tym samym ustalenie możliwie najlepszego przybliżenia gospodarczego znaczenia naruszenia.

423 W tym względzie należy zauważyć, że strony zgadzają się co do stosowności uwzględnienia w niniejszej sprawie połowy spreadu dla celów obliczenia współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku. Strony nie zgadzają się jednak w istocie w kwestii, czy próba rozmów na temat spreadów wykorzystana w zaskarżonej decyzji w celu obliczenia współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku stanowi „najbardziej wiarygodne dostępne dane" w rozumieniu pkt 15 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien.

424 Tymczasem, po pierwsze, należy przypomnieć, że zgodnie z pkt 15 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien „[w] celu ustalenia wartości sprzedaży danego przedsiębiorstwa Komisja skorzysta z najbardziej wiarygodnych danych dostępnych w przypadku tego przedsiębiorstwa". Tak więc przy stosowaniu określonej przez siebie metodologii Komisja powinna w szczególności wziąć pod uwagę najbardziej wiarygodne dostępne dane, pod pogłębioną pod względem prawnym i faktycznym kontrolą sądu Unii, jak wynika to z orzecznictwa przytoczonego w pkt 393 powyżej.

425 Po drugie, zgodnie z orzecznictwem Trybunału, przyjmując normy postępowania takie jak wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien i ogłaszając poprzez ich publikację, że będzie je stosować od tej pory do przypadków w nich przewidzianych, Komisja sama sobie wyznacza granice uznania i nie może odejść od tych norm bez narażania się w danym przypadku na sankcję za naruszenie zasad ogólnych prawa, takich jak zasada równego traktowania lub zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań (zob. podobnie wyrok z dnia 28 czerwca 2005 r., Dansk Rørindustri i in./Komisja, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, pkt 211).

426 W niniejszej sprawie z zaskarżonej decyzji wynika, że do celów obliczenia współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku wykorzystana przez Komisję próba dotyczyła szesnastu przypadków wymiany informacji. Wynika z niej również, że próba ta dotyczy spreadów omawianych podczas rozmów, które miały miejsce w 2011 r. (dwie rozmowy w dniu 24 czerwca, rozmowa w dniu 11 lipca, dwie rozmowy w dniu 10 sierpnia, rozmowa w dniu 20 września, rozmowa w dniu 5 października i rozmowa w dniu 21 października) i w 2012 r. (rozmowa w dniu 5 stycznia, rozmowa w dniu 11 stycznia, rozmowa w dniu 31 stycznia, rozmowa w dniu 17 lutego, rozmowa w dniu 1 marca, rozmowa w dniu 5 kwietnia, rozmowa w dniu 18 kwietnia i rozmowa w dniu 18 czerwca), podczas których traderzy przekazywali sobie informacje o spreadach dla następujących par walutowych: GBP/USD (sześć rozmów), EUR/CHF (jedna rozmowa), EUR/GBP (siedem rozmów), GBP/JPY (jedna rozmowa) i EUR/JPY (jedna rozmowa).

427 W tym względzie w pierwszej kolejności należy zbadać zastrzeżenia skarżących dotyczące wykorzystanej przez Komisję próby.

428 Po pierwsze, co się tyczy okresu, którego dotyczą spready wynikające z próby wykorzystanej w zaskarżonej decyzji, należy stwierdzić, podobnie jak uczyniły to skarżące, że uwzględnienie go nie może zostać uznane za właściwe, ponieważ wykracza on poza właściwy okres.

429 Otóż uwzględnienie spreadów wynikających z szeregu rozmów prowadzonych w szczególności w 2011 r., czyli przed okresem uczestnictwa Credit Suisse w naruszeniu, nie ma żadnego znaczenia dla określenia wartości zastępczej wynikającej z transakcji obejmujących różne pary walut, których uśrednione do okresu roku kwoty referencyjne dotyczą roku 2012.

430 Biorąc bowiem pod uwagę zmienność i płynność rynku kasowych transakcji walutowych, kursy wymiany, których składnikiem są spready i na które mają wpływ te szczególne cechy rynku, zmieniają się szybko, co zresztą odzwierciedla przyjęta w zaskarżonej decyzji próba. W szczególności z próby tej wynika, że spready dla transakcji dotyczącej tej samej kwoty i tej samej pary walut różniły się w zależności od daty. Należy zatem stwierdzić, że zastosowanie spreadów wskazanych przez traderów w 2011 r. nie może, z obiektywnego punktu widzenia, dostarczyć Komisji dokładnych informacji na temat rzeczywistej wartości dochodów uzyskanych z tytułu roli animatora rynku pełnionej przez Credit Suisse w 2012 r. w okresie trwania naruszenia.

431 W tych okolicznościach uwzględnienie spreadów dotyczących różnych dat w 2011 r. należy uznać za nieadekwatne i nieodpowiednie do odzwierciedlenia rzeczywistej sytuacji gospodarczej Credit Suisse w okresie trwania naruszenia.

432 Po drugie, próba szesnastu przypadków wymiany informacji wykorzystana do obliczenia współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku okazuje się ograniczona w stosunku do liczby transakcji odpowiadających uśrednionym do okresu roku kwotom referencyjnym uwzględnionym przez Komisję w celu odzwierciedlenia w obiektywny sposób w szczególności gospodarczego znaczenia zarzucanego naruszenia.

433 W tym względzie, chociaż wspomniana liczba transakcji nie została wskazana w zaskarżonej decyzji, zważywszy, że Komisja oparła się jedynie na transakcjach o wartości do 500 mln w walucie bazowej (motyw 604), a uwzględnione przez nią kwoty referencyjne wynoszą łącznie 1 060 802 752 528 EUR (motyw 592), to dzieląc te kwoty referencyjne przez maksymalny wolumen transakcji, na których Komisja się oparła (500 000 000), należy uznać, że liczba transakcji odpowiadająca tym kwotom referencyjnym wynosi co najmniej 2121. Ponadto skarżące twierdzą, że Credit Suisse wykonał 22 000 transakcji w okresie swojego uczestnictwa w zarzucanym mu naruszeniu, czego Komisja nie zakwestionowała.

434 Po trzecie, należy przypomnieć, że w celu ustalenia wartości zastępczej Komisja posłużyła się uśrednionymi do okresu roku kwotami referencyjnymi odpowiadającymi najczęściej negocjowanym parom walut obejmującym jedną z walut EOG, a mianowicie euro, funta szterlinga, koronę norweską, koronę szwedzką lub koronę duńską, w miesiącach, w których banki uczestniczyły w rozpatrywanym naruszeniu (motyw 589 zaskarżonej decyzji). Tymczasem, jak wynika z dowodów dotyczących próby rozmów na temat spreadów przyjętej w zaskarżonej decyzji, próba ta obejmuje zaledwie pięć par walutowych z czterdziestu możliwych kombinacji.

435 Ten brak reprezentatywności par walut, których dotyczy próba spreadów przyjęta w zaskarżonej decyzji, może zaś mieć istotny wpływ na ocenę „najbardziej wiarygodnych danych” dostępnych w chwili wydania zaskarżonej decyzji w celu obliczenia wartości zastępczej Credit Suisse. Jak wynika bowiem ze wspomnianej próby, różne pary walut, których dotyczy niniejsza sprawa, wykazują różnice w zakresie płynności i stosowanych spreadów (np. w odniesieniu do 200 mln

pary walut EUR/GBP minimalny spread wynosił od 10 do 12, a maksymalny spread wynosił od 12 do 14, podczas gdy w odniesieniu do 200 mln pary walut GBP/USD minimalny spread wynosił 18, a maksymalny spread wynosił 20).

436 W świetle powyższego należy uznać, że nieliczne elementy próby użytej przez Komisję w celu obliczenia rozpatrywanego współczynnika korygującego, z których ponad połowa nie dotyczy rozpatrywanego okresu (zob. pkt 426 powyżej), nie wykazują poziomu szczegółowości nieodłącznie związanego z każdą parą walut przyjętą przez Komisję jako odpowiednia do celów tego obliczenia. W związku z tym nie można uznać, że wspomniana próba dostarcza danych, które byłyby wystarczające do zagwarantowania, że wszystkie odnośne pary walut były proporcjonalnie reprezentowane w świetle logiki współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku, to jest biorąc pod uwagę okoliczność, że dochody uzyskane z transakcji są zawarte w różnicy między kursem sprzedaży a kursem kupna stosowanym do wymiany pary walut obejmującej walutę EOG.

437 W drugiej kolejności do skarżących należy jednak wykazanie, że w ramach określonej zgodnie z prawem przez Komisję metodologii faktycznie istniały dane bardziej wiarygodne niż dane przyjęte przez tę instytucję i że są one rzeczywiście dostępne (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 24 września 2019 r., HSBC Holdings i in./Komisja, T-105/17, EU:T:2019:675, pkt 324). Należy zatem ustalić, czy dane BFIX Bloomberga, zaproponowane Komisji przez skarżące w celu określenia współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku, stanowiły „najbardziej wiarygodne dostępne dane" w celu zastosowania metodologii określonej przez Komisję w zaskarżonej decyzji.

438 W tym względzie, po pierwsze, należy stwierdzić, że – jak skarżące podkreśliły na rozprawie – wykorzystanie danych BFIX Bloomberga pozwoliłoby Komisji na uwzględnienie tysięcy danych odnoszących się do rozpatrywanego okresu, a zatem przykładów spreadów dotyczących okresu naruszenia Credit Suisse, które są znacznie liczniejsze, a w konsekwencji bardziej reprezentatywne, biorąc pod uwagę znaczny wolumen transakcji, które Komisja uwzględniła przy obliczaniu wartości zastępczej (zob. pkt 432 i 433 powyżej). Uwzględnienie tych danych pozwoliłoby zatem na ustalenie proporcjonalnej korelacji między tymi spreadami i uśrednionymi do okresu roku kwotami referencyjnymi dotyczącymi tego samego okresu, zgodnie z logiką leżącą u podstaw obliczenia wartości sprzedaży w niniejszej sprawie, a parami walut wchodzącymi w zakres obliczenia rozpatrywanego współczynnika korygującego.

439 Po drugie, jak Komisja podniosła na rozprawie, kwestionuje ona adekwatność danych BFIX Bloomberga. Jej zdaniem dane te są ograniczone w szczególności ze względu na to, że nie pozwalają na filtrowanie spreadów rzeczywiście wykonanych przez banki uczestniczące w naruszeniu. Jak Komisja podniosła na rozprawie i w odpowiedzi na zarządzony przez Sąd środek organizacji postępowania, dane te nie są również specyficzne dla rozpatrywanego naruszenia, w szczególności ze względu na to, że nie pochodzą z miejsca, w którym doszło do tego naruszenia, i nie dotyczą transakcji przeprowadzonych przez banki uczestniczące w naruszeniu.

440 Jednakże o ile prawdą jest, że wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien opierają się na uwzględnieniu przy ustalaniu kwoty podstawowej nakładanych grzywien wartości sprzedaży odnośnych towarów mających związek z naruszeniem (wyrok z dnia 10 lipca 2019 r., Komisja/Icap i in., C-39/18 P, EU:C:2019:584, pkt 26), o tyle w pkt 16 przewidują one również, jeżeli udostępnione przez przedsiębiorstwo dane są niekompletne lub niewiarygodne, możliwość

określenia przez Komisję tej wartości w szczególności na podstawie wszelkich innych informacji, które uzna ona za stosowne. Z wytycznych tych nie wynika zatem, że uwzględnione przez Komisję dane muszą koniecznie być specyficzne dla naruszenia.

441 Pojęcie „najbardziej wiarygodnych dostępnych danych” w rozumieniu pkt 15 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nie wymaga bowiem poszukiwania danych mogących dać w pełni dokładny obraz gospodarczego znaczenia naruszenia i względnej wagi udziału przedsiębiorstwa w tym naruszeniu, lecz polega na znalezieniu danych o wyższej jakości niż inne dostępne dane, w szczególności w tym znaczeniu, że są one bardziej spójne, kompletne i wiarygodne, aby odzwierciedlić to znaczenie i tę wagę (zob. podobnie wyrok z dnia 11 lipca 2014 r., RWE i RWE Dea/Komisja, T-543/08, EU:T:2014:627, pkt 230, 234, 237).

442 Tymczasem, biorąc pod uwagę fakt, że dane BFIX Bloomberga pozwalają na uwzględnienie wszystkich par walut wchodzących w zakres walut, których dotyczy obliczenie rozpatrywanego współczynnika korygującego, i zapewniają szerszą próbę w celu proporcjonalnego odzwierciedlenia uśrednionych do okresu roku kwot referencyjnych, do których zastosowano wspomniany współczynnik i które dotyczą okresu naruszenia Credit Suisse, dane te należy uznać za bardziej spójne, kompletne i wiarygodne niż te, na których oparła się Komisja w celu odzwierciedlenia gospodarczego znaczenia naruszenia i względnej wagi udziału Credit Suisse w tym naruszeniu.

443 Z powyższego wynika, że dane BFIX Bloomberga, zaproponowane Komisji w toku postępowania administracyjnego i przedstawione przez skarżące przed Sądem, stanowią – wbrew temu, co twierdzi Komisja – „najbardziej wiarygodne dostępne dane”, które mogą dokładniej odzwierciedlać wartość zastępczą Credit Suisse.

444 Komisja nie może skutecznie uzasadniać uwzględnienia danych, które nie były reprezentatywne dla rzeczywistej wartości dochodów uzyskanych z działalności animatora rynku, koniecznością przestrzegania zasady równego traktowania uczestników naruszenia, ponieważ zastosowana metoda powinna być identyczna dla wszystkich stron naruszenia.

445 Należy bowiem przypomnieć, że zasada równego traktowania wymaga, aby podobne sytuacje nie były traktowane w odmienny sposób, a odmienne sytuacje nie były traktowane jednakowo, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione (zob. wyrok z dnia 12 listopada 2014 r., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisja, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo). Tymczasem zastosowanie zasady równego traktowania nie może stać na przeszkodzie uwzględnieniu w niniejszym przypadku zindywidualizowanych danych przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu, przy zastosowaniu tej samej metody obliczania wartości zastępczej. Wykorzystanie w niniejszej sprawie zindywidualizowanych danych odnoszących się do spreadów dotyczących okresu uczestnictwa Credit Suisse w naruszeniu stanowi bowiem jedynie sposób wdrożenia opracowanej przez Komisję metodologii mającej zastosowanie do wszystkich stron tego naruszenia, który to sposób nie zmienia istoty owej metodologii, lecz może jedynie zwiększyć dokładność wartości zastępczej tego banku w odniesieniu do znaczenia i zakresu jego działalności w okresie jego udziału w naruszeniu.

446 Ponadto Sąd orzekł już, że zgodne z zasadą równego traktowania jest podejście Komisji polegające na uwzględnieniu, w ramach obliczania wartości sprzedaży, danych pochodzących z różnych okresów, zważywszy na różne okresy uczestnictwa odnośnych przedsiębiorstw w naruszeniu, w szczególności w celu uwzględnienia rzeczywistej sytuacji gospodarczej tych przedsiębiorstw

w okresie trwania naruszenia i uniknięcia sytuacji, w której wartość sprzedaży zaniżałaby gospodarcze znaczenie naruszenia (wyrok z dnia 29 września 2021 r., Tokin/Komisja, T-343/18, EU:T:2021:636, pkt 110–114, 118).

447 Ponadto wbrew temu, co twierdzi Komisja, okoliczność, że strony, które zawarły ugodę, zgodziły się na wykorzystanie jednolitych danych w celu obliczenia współczynnika korygującego zastosowanego w ramach opracowanej przez Komisję metodologii, również nie może podważyć wniosku o jego nieodpowiednim i nieadekwatnym charakterze w odniesieniu do Credit Suisse.

448 W konsekwencji, nie wykorzystując „najbardziej wiarygodnych dostępnych danych" w celu obliczenia współczynnika korygującego, jaki należy zastosować do Credit Suisse przy obliczaniu wartości zastępczej, Komisja naruszyła wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien i błędnie obliczyła kwotę podstawową grzywny, którą nałożyła na Credit Suisse.

ii) W przedmiocie współczynnika korygującego związanego z działalnością transakcyjną na własny rachunek

449 Jeśli chodzi o współczynnik korygujący związany z działalnością transakcyjną na własny rachunek, w zakresie, w jakim traderzy wymieniali się informacjami dotyczącymi ich otwartych pozycji ryzyka, Komisja, przypomniawszy w zaskarżonej decyzji, że żaden z odnośnych banków nie był w stanie dostarczyć danych niezbędnych do oszacowania tych przychodów z działalności transakcyjnej, oraz biorąc pod uwagę wyzwania techniczne nieodłącznie związane z obliczaniem wartości zastępczej przychodów pochodzących z działalności transakcyjnej na własny rachunek, postanowiła, w celu ustalenia spreadu, oprzeć się na źródłach publicznych związanych z transakcjami na poziomie „interdealer" (zob. pkt 24 powyżej). Tak więc aby nie przeszacować tych przychodów, postanowiła ona obliczyć je poprzez pomnożenie kwoty referencyjnej przez 10 % odpowiedniego spreadu, który oszacowała według swego uznania na poziomie od 0,6 do 1,5 pkt. Na podstawie tych ustaleń uwzględniła ona ustalony na 1 pkt spread, który podzieliła przez wspomniane powyżej 10 %. W związku z tym Komisja oszacowała ten współczynnik korygujący na 0,1 pkt.

450 Skarżące zarzucają Komisji, że w sposób arbitralny wykorzystała współczynnik korygujący w celu uwzględnienia dochodów, jakie uczestniczące banki uzyskiwały z posiadania otwartych pozycji ryzyka, i zastosowała 10 % spreadu „intertraders" w celu jego ustalenia. Uważają one, że dochody generowane przez posiadanie otwartych pozycji ryzyka opierają się na potencjalnym zwiększeniu wartości pozycji tradera, a nie na spreadzie, który trader musi ostatecznie zapłacić. W związku z tym wykorzystanie spreadu w celu uwzględnienia podnoszonych dochodów nie odzwierciedla dochodów, jakie Credit Suisse mógł uzyskać z tej działalności. W każdym razie Komisja nie wykazała, że średni dochód z działalności transakcyjnej na własny rachunek jest proporcjonalny do spreadu.

451 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

452 Na wstępie należy zauważyć w tym względzie, że skarżące nie kwestionują zawartego w motywie 610 zaskarżonej decyzji twierdzenia, zgodnie z którym, po pierwsze, banki uczestniczące w rozpatrywanym naruszeniu zawierały transakcje nie tylko jako animatorzy rynku, ale również na własny rachunek, a po drugie, wszystkie te transakcje generowały dochody. Zawarte w motywie 630 tej decyzji stwierdzenie, zgodnie z którym „spready odzwierciedlają oczekiwania banków co do ryzyka związanego z ekspozycją otwartą", również nie jest kwestionowane.

453 Wyjaśniwszy powyższe, należy przypomnieć, że na rynku kasowych transakcji walutowych spread stanowi rekompensatę otrzymywaną przez tradera w szczególności za ryzyko, jakie ponosi, posiadając daną walutę w swoim portfelu, w wyniku ekspozycji na otwarte pozycje ryzyka ze względu na szybkość wahań kursów wymiany na rynku (zob. pkt 21 powyżej oraz motywy 35 i 36 zaskarżonej decyzji, których skarżące nie zakwestionowały).

454 Należy zatem uznać, że podejście oparte na spreadzie przyjęte przez Komisję w celu obliczenia współczynnika korygującego związanego z działalnością transakcyjną na własny rachunek należy uznać za zgodne z realiami rynku kasowych transakcji walutowych Powyższe podejście Komisji jest też zgodne z logiką leżącą u podstaw wyboru wartości zastępczej, ponieważ uwzględnia w szczególności dochody generowane przez działalność transakcyjną Credit Suisse na własny rachunek.

455 W tych okolicznościach skarżące, które ograniczają się do twierdzenia, że spread nie ma znaczenia dla obliczenia dochodów uzyskanych z działalności transakcyjnej na własny rachunek, nie proponując jednak bardziej odpowiedniej metody alternatywnej, nie mogą skutecznie powoływać się na rzekomo błędne wykorzystanie przez Komisję spreadu w celu ustalenia dochodów, jakie Credit Suisse mógł uzyskać z działalności transakcyjnej na własny rachunek.

456 Ogólniej rzecz ujmując, twierdzenie skarżących, zgodnie z którym w kontekście działalności transakcyjnej na własny rachunek traderzy płacą spready, a nie zarabiają na spreadach, należy uznać za sprzeczne z intuicją z punktu widzenia logiki handlowej i ekonomicznej racjonalności działalności na własny rachunek, w szczególności w świetle zaskarżonej decyzji, niezakwestionowanej w tym względzie przez skarżące, zgodnie z którą „mogą oni znacznie zwiększać, zmniejszać lub zamykać otwarte pozycje ryzyka poprzez »zdobycie spreadu« od innych traderów […]; jest to bowiem istotą bycia dobrym animatorem rynku i ogólnie traderem oraz pokazuje, że działalność animatora rynku i działalność transakcyjna na własny rachunek są ze sobą ściśle powiązane” (motyw 630).

457 Wreszcie, o ile skarżące formalnie kwestionują proporcjonalność średniego dochodu z działalności transakcyjnej na własny rachunek do spreadu na podstawie „bardzo częstych spreadów” wspomnianych w jednym badaniu, o tyle nie przedstawiają one żadnego konkretnego wyjaśnienia na poparcie tego zastrzeżenia. Ograniczają się one bowiem do stwierdzenia, że „duża częstotliwość transakcji jest nieistotna w niniejszej sprawie”. W każdym razie skarżące nie mogą skutecznie zarzucać Komisji jakiegokolwiek odwrócenia ciężaru dowodu, ponieważ instytucja ta dysponuje zakresem uznania przy obliczaniu grzywny. Ponadto nie można uwzględnić argumentu skarżących dotyczącego jakoby arbitralnego i niewłaściwego charakteru zastosowania 10 % spreadu „intertraders” w celu określenia rozpatrywanego współczynnika korygującego, ponieważ opiera się on na zwykłym twierdzeniu, które nie zostało szczegółowo uzasadnione.

458 Z powyższego wynika, że Komisja prawidłowo określiła współczynnik korygujący związany z działalnością transakcyjną na własny rachunek. W związku z tym podniesione w tym względzie argumenty skarżących należy oddalić jako bezzasadne.

3) W przedmiocie zaproponowanej przez skarżące alternatywnej metodologii obliczenia wartości zastępczej

459 Skarżące uważają, że zaproponowana przez Credit Suisse w toku postępowania administracyjnego alternatywna metodologia stanowi bardziej odpowiednią i wiarygodną podstawę określenia wartości sprzedaży tego banku. Metodologia ta polega w istocie na obliczeniu kwot

referencyjnych dla każdej kombinacji par walut i miesięcy obrotowych wynikających z transakcji, w ramach których Credit Suisse dostarczał środki pieniężne, które to kwoty zostały pomnożone przez współczynnik korygujący dotyczący spreadu odpowiadającego połowie spreadu dla konkretnej kombinacji par walut i miesięcy obrotowych na podstawie danych pochodzących od niezależnej osoby trzeciej.

460 Zdaniem skarżących owa metodologia pozwala uzyskać dokładniejsze przybliżenie wartości zastępczej. Tymczasem Komisja nie zbadała poważnie argumentów Credit Suisse i zaproponowanej przez ten bank alternatywnej metodologii. Skarżące zarzucają Komisji, że uchybiła ona ciążącemu na niej w tym względzie obowiązkowi uzasadnienia.

461 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

462 Na wstępie należy przypomnieć, że zaproponowana przez skarżące metodologia różni się od metodologii zastosowanej w zaskarżonej decyzji, ponieważ wyłącza z obliczeń kwoty referencyjne związane z transakcjami kupna, a także współczynnik korygujący związany z działalnością transakcyjną na własny rachunek, lecz dokonuje wyważenia spreadów związanych z działalnością animatora rynku.

463 Tymczasem, jak wynika z pkt 410–416 powyżej, skarżące niesłusznie starają się wykazać, że obliczenie uśrednionych do okresu roku kwot referencyjnych powinno uwzględniać jedynie transakcje sprzedaży walut. Takie obliczenie nie uwzględniałoby bowiem wszystkich istotnych transakcji dokonanych przez Credit Suisse, i to nawet gdyby zostało przeprowadzone na podstawie konkretnych kombinacji par walut i miesięcy obrotowych. W każdym razie, jak wynika z ekspertyzy, na którą powołują się skarżące na poparcie swojej metodologii, alternatywne obliczenie kwot referencyjnych nie opiera się na dokładnych danych, które pozwoliłyby określić jedynie transakcje, w ramach których Credit Suisse dostarczył środki pieniężne.

464 Ponadto, co się tyczy wyłączenia z metodologii obliczenia wartości zastępczej wartości przychodów pochodzących z działalności na własny rachunek, o ile brak ich uwzględnienia pozwoliłby na obniżenie podnoszonej „zawyżonej” wartości zastępczej, o tyle takie wyłączenie nie uwzględnia gospodarczego znaczenia naruszenia i względnej wagi udziału Credit Suisse w tym naruszeniu, ponieważ owe przychody stanowią źródło dochodów banków i wchodzą w zakres samej istoty ich działalności.

465 Co się tyczy argumentu dotyczącego niewystarczającego uzasadnienia z uwagi na brak wyjaśnień ze strony Komisji co do nieuwzględnienia przez nią alternatywnej metody zaproponowanej przez skarżące, należy zauważyć, że – jak wynika z motywów 626–633 zaskarżonej decyzji – Komisja przedstawiła powody, dla których nie uznała za właściwą alternatywnej metodologii zaproponowanej przez skarżące. W pozostałym zakresie należy stwierdzić, że argument ten pokrywa się raczej z badaniem zasadności oceny wspomnianej metodologii. W każdym razie należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem nie można wymagać od Komisji, by wyjaśniała w swoich decyzjach powody, dla których nie przyjęła w odniesieniu do obliczenia kwoty grzywny podejść alternatywnych do tego, które rzeczywiście przyjęła w zaskarżonej decyzji (wyrok z dnia 15 lipca 2015 r., SLM i Ori Martin/Komisja, T-389/10 i T-419/10, EU:T:2015:513, pkt 206).

466 Część pierwszą zarzutu czwartego należy zatem uwzględnić wyłącznie w zakresie, w jakim Komisja nie wykorzystała w odniesieniu do Credit Suisse najbardziej wiarygodnych dostępnych danych w celu określenia współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku.

467 W tym stanie rzeczy Sąd uważa, że właściwe jest dalsze badanie zarzutu czwartego skargi poprzez rozpatrzenie jego części trzeciej, a następnie części drugiej, czwartej i piątej.

b) W przedmiocie części trzeciej zarzutu czwartego, dotyczącej przeszacowania grzywny wynikającego ze współczynnika związanego z wagą naruszenia

468 Zgodnie z wytycznymi w sprawie metody ustalania grzywien w celu ustalenia kwoty podstawowej grzywny pewna część wartości sprzedaży, której wielkość uzależniona jest od wagi naruszenia, zostanie pomnożona przez liczbę lat, w ciągu których dokonywano naruszenia (pkt 19). Ocena wagi naruszenia będzie dokonywana indywidualnie dla każdego rodzaju naruszenia z uwzględnieniem wszelkich okoliczności danego przypadku (pkt 20). Ogólną zasadą jest, że część uwzględnianej wartości sprzedaży będzie ustalana na poziomie do 30 % wartości sprzedaży (pkt 21). W celu podjęcia decyzji w kwestii części wartości sprzedaży, która ma zostać uwzględniona w danym przypadku, Komisja rozważy czynniki takie jak: charakter naruszenia, wielkość skumulowanej części rynku, jaką dysponują dane przedsiębiorstwa, zakres geograficzny naruszenia oraz fakt, czy naruszenie zostało wprowadzone w życie (pkt 22). Ponadto, zważywszy, że najpoważniejsze ograniczenia konkurencji, takie jak porozumienia horyzontalne dotyczące ustalania cen, muszą być surowo karane, część sprzedaży, która jest brana pod uwagę w przypadku takich naruszeń, będzie się znajdowała zazwyczaj w górnym przedziale skali (pkt 23).

469 W motywach 634–637 zaskarżonej decyzji Komisja, uwzględniwszy zasady przypomniane w pkt 468 powyżej, uznała zasadniczo, że ze względu na charakter i zasięg geograficzny naruszenia współczynnik wagi naruszenia powinien wynieść 16 %.

470 Skarżące podnoszą, że Komisja błędnie ustaliła współczynnik wagi naruszenia na poziomie 16 %. Po pierwsze, nie uwzględniła ona znikomych udziałów traderów w rynku, a nawet nie wyjaśniła, dlaczego nie uwzględniła tych udziałów w rynku, mimo że są one istotne dla określenia siły ekonomicznej uczestniczących banków i wagi naruszenia. Po drugie, przy ocenie współczynnika wagi naruszenia Komisja nie uwzględniła zgodnego z prawem i prokonkurencyjnego celu wymiany informacji. Po trzecie, czynniki mogące mieć wpływ na wagę naruszenia, a mianowicie liczba i intensywność zachowań, powinny były w sposób uzasadniony skłonić Komisję do zastosowania niższego współczynnika wagi naruszenia.

471 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

472 W tym względzie należy przypomnieć, że jeśli chodzi o czynniki wymienione w niewyczerpujący sposób w pkt 22 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien, uwzględnione przez Komisję w celu określenia części wartości sprzedaży, którą powinno się wziąć pod uwagę w danym przypadku, Komisja prawidłowo ustaliła, że sporne naruszenie obejmowało cały EOG i przybrało formę porozumień lub uzgodnionych praktyk mających w istocie na celu zmniejszenie lub wyeliminowanie zwykłej niepewności nieodłącznie związanej z rynkiem kasowych transakcji walutowych. Tymczasem takie zmniejszenie lub wyeliminowanie niepewności pozwoliło wesprzeć uczestniczące w naruszeniu przedsiębiorstwa przy podejmowaniu przez nie decyzji w sprawie ustalania cen i zarządzania ryzykiem, podczas gdy te ostatnie stanowią parametry, na podstawie których owe banki powinny konkurować ze sobą na rynku kasowych transakcji walutowych. Rozpatrywane naruszenie należy zatem do najpoważniejszych ograniczeń konkurencji. Tymczasem zgodnie z pkt 23 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien część sprzedaży, która jest brana pod uwagę w przypadku takich naruszeń, będzie się znajdowała zazwyczaj w górnym przedziale skali.

473 Nie można zatem zarzucać Komisji, że ustaliła współczynnik wagi naruszenia na poziomie 16 %, czyli jednym z najniższych w skali kar przewidzianych za takie naruszenia na podstawie wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien.

474 Wniosku tego nie może podważyć żaden z argumentów przedstawionych przez skarżące.

475 W pierwszej kolejności Komisja nie była zobowiązana do uwzględnienia przy ustalaniu współczynnika wagi naruszenia udziałów rynkowych traderów uczestniczących w jednolitym i ciągłym naruszeniu. Taki element nie jest bowiem jednym z czynników wymienionych w pkt 23 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien. Ponadto o ile prawdą jest, że w celu określenia wagi naruszenia należy uwzględnić wszystkie elementy mające znaczenie dla jego oceny, w szczególności wielkość uczestniczących w nim przedsiębiorstw, o tyle Trybunał przypomniał też, że nie istnieje wiążąca lub wyczerpująca lista kryteriów, które należy obowiązkowo uwzględnić w celu oceny wagi naruszenia (zob. podobnie wyrok z dnia 26 września 2018 r., Infineon Technologies/Komisja, C-99/17 P, EU:C:2018:773, pkt 196–198 i przytoczone tam orzecznictwo).

476 W drugiej kolejności liczba i intensywność zachowań antykonkurencyjnych również nie należą do czynników wymienionych w pkt 23 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien. Chociaż prawdą jest też, że zgodnie z orzecznictwem takie elementy są co do zasady istotne dla określenia kwoty grzywien (zob. wyrok z dnia 26 września 2018 r., Infineon Technologies/Komisja, C-99/17 P, EU:C:2018:773, pkt 197 i przytoczone tam orzecznictwo), Komisja może jednak wziąć pod uwagę względną wagę uczestnictwa przedsiębiorstwa w naruszeniu oraz szczególne okoliczności sprawy albo przy ocenie wagi naruszenia, albo przy dostosowaniu kwoty podstawowej na podstawie okoliczności łagodzących i obciążających (wyrok z dnia 11 lipca 2013 r., Team Relocations i in./Komisja, C-444/11 P, niepublikowany, EU:C:2013:464, pkt 104).

477 W tych okolicznościach należy uznać, że Komisja słusznie ustaliła współczynnik wagi naruszenia poprzez uwzględnienie naruszenia jako całości oraz że względna waga uczestnictwa Credit Suisse w tym naruszeniu mogła zostać zbadana w szczególności w ramach oceny okoliczności łagodzących, a nie na etapie ustalania współczynnika wagi naruszenia.

478 W trzeciej i ostatniej kolejności, jeśli chodzi o zarzucane Komisji nieuwzględnienie zgodnego z prawem i prokonkurencyjnego celu wymiany informacji, należy przypomnieć, jak uczyniono to w ramach badania części drugiej zarzutu drugiego, że Komisja słusznie oddaliła te argumenty. W związku z tym nie miała ona żadnego powodu, aby brać je pod uwagę na etapie ustalania współczynnika wagi naruszenia.

479 Z powyższego wynika, że część trzecią zarzutu czwartego należy oddalić jako bezzasadną.

c) W przedmiocie części drugiej zarzutu czwartego, dotyczącej błędu polegającego na tym, że obniżka grzywny przyznana z tytułu okoliczności łagodzących jest nieproporcjonalnie niska

480 W motywach 650–656 zaskarżonej decyzji Komisja uznała w istocie, że zgodnie z pkt 29 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien, biorąc pod uwagę szczególne okoliczności niniejszej sprawy, a mianowicie, po pierwsze, brak odpowiedzialności Credit Suisse z tytułu dorozumianego porozumienia, a po drugie, sporadyczne przypadki koordynacji, należało przyznać temu bankowi 2 % obniżki grzywny w odniesieniu do każdego z tych zachowań, a zatem łącznie obniżyć grzywnę o 4 % z tytułu okoliczności łagodzących.

481 Skarżące podnoszą, że obniżka przyznana przez Komisję z tytułu okoliczności łagodzących nie uwzględnia w wystarczającym stopniu faktu, że Credit Suisse został uznany za odpowiedzialnego tylko za jedno z trzech zachowań składających się na jednolite i ciągłe naruszenie, tym bardziej że zachowanie to było najmniej poważne z trzech. Ich zdaniem, aby odzwierciedlić tę sytuację, Komisja powinna była zastosować obniżkę grzywny o około 75 % lub przynajmniej o dwie trzecie, czyli o 66 %. Ponadto zarzucają one Komisji, że nie uwzględniła okoliczności łagodzących dotyczących, po pierwsze, bardzo ograniczonego udziału Credit Suisse, a po drugie, faktu, że uniknął on spornego zachowania antykonkurencyjnego, przekazując klientom, biurom sprzedaży i innym traderom informacje otrzymane w przedmiotowym pokoju czatu.

482 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

483 W tym względzie w pierwszej kolejności należy przypomnieć, że – jak wynika z pkt 335 powyżej – wszystkie zachowania składające się na jednolite i ciągłe naruszenie miały wspólny cel polegający w istocie na zmniejszeniu zwykłej niepewności nieodłącznie związanej z rynkiem kasowych transakcji walutowych, przy czym nie można stwierdzić jakiejkolwiek wskazywanej różnicy w odniesieniu do ich wagi. Tak więc nie można przychylić się do stanowiska skarżących, gdy twierdzą one w sposób ogólny i nieuszczegółowiony, że wymiana informacji stanowi zachowanie „najmniej poważne" spośród trzech zachowań składających się na to naruszenie, co należy uwzględnić z tytułu okoliczności łagodzących.

484 W drugiej kolejności nie można również uwzględnić argumentów przedstawionych przez skarżące w celu wykazania istnienia okoliczności łagodzących innych niż te, które Komisja przyjęła w zaskarżonej decyzji.

485 W tym względzie, po pierwsze, w zakresie, w jakim Credit Suisse został uznany za odpowiedzialnego za jednolite i ciągłe naruszenie w odniesieniu do wymiany informacji, należy przypomnieć, że – jak wynika z ponad 100 rozmów przeanalizowanych w zaskarżonej decyzji – zachowanie Credit Suisse było bardzo zbliżone do zachowania innych banków uczestniczących w tym samym okresie. Jego udział w naruszeniu nie był zatem zasadniczo ograniczony, co mogłoby stanowić okoliczność łagodzącą w rozumieniu pkt 29 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien.

486 Po drugie, co się tyczy podnoszonego konkurencyjnego zachowania Credit Suisse, wystarczy stwierdzić, że w zakresie, w jakim ów argument opiera się w istocie na argumentach oddalonych na etapie analizy zarzutów drugiego i trzeciego, Komisja nie była w żadnym wypadku zobowiązana do uwzględnienia tego elementu jako okoliczności łagodzącej.

487 Po trzecie i ostatnie, należy zbadać wpływ błędu Komisji stwierdzonego podczas badania zarzutu pierwszego skargi, dotyczącego kwalifikacji rozmowy z dnia 9 maja 2012 r. (motyw 276 zaskarżonej decyzji), w zakresie, w jakim kwalifikacja ta wchodzi w zakres oceny względnej wagi uczestnictwa Credit Suisse w rozpatrywanym naruszeniu, co może zmniejszyć tę wagę z tytułu okoliczności łagodzących (zob. pkt 107–117 powyżej).

488 W tym względzie należy jednak stwierdzić, że ów popełniony przez Komisję błąd w kwalifikacji nie ma wpływu na proporcjonalny charakter kwoty grzywny w świetle szczególnych okoliczności niniejszej sprawy. Biorąc bowiem pod uwagę ponad sto rozmów zbadanych w zaskarżonej decyzji, których część miała miejsce przed rozmową z dnia 9 maja 2012 r., a część po niej, i które nie przerwały zachowania zarzucanego Credit Suisse ani nie wpłynęły na jego przebieg, fakt, że ta

jedyna rozmowa została błędnie uwzględniona w stosunku do tego banku, również nie pozwala na zmniejszenie wagi przypisywanego mu naruszenia, zważywszy na dużą liczbę przejawów zachowania zarzucanego temu bankowi i jego wagę.

489 W świetle tych okoliczności należy oddalić część drugą zarzutu czwartego.

d) W przedmiocie części czwartej zarzutu czwartego, dotyczącej naruszenia zasady równego traktowania

490 Skarżące podnoszą, że Komisja naruszyła zasadę równego traktowania, gdy nie wzięła pod uwagę, po pierwsze, okoliczności, że Credit Suisse ponosi odpowiedzialność za jeden element składowy jednolitego i ciągłego naruszenia, czego zastosowana przez Komisję obniżka o 4 % nie uwzględnia w wystarczającym stopniu, a po drugie, ograniczonego udziału Credit Suisse w zarzucanym mu naruszeniu, podczas gdy pozostałe banki uczestniczące w zarzucanych czynach skorzystały z obniżki ze względu na zbieżność czasową. Komisja nie uwzględniła zatem indywidualnej odpowiedzialności Credit Suisse. Wreszcie skarżące zarzucają Komisji, że nie skorzystała ona prawidłowo z przysługujących jej uprawnień dyskrecjonalnych przy ustalaniu grzywien w niniejszej sprawie.

491 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

492 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 445 powyżej zasada równego traktowania zostaje naruszona jedynie wtedy, gdy podobne sytuacje są traktowane w odmienny sposób lub gdy odmienne sytuacje są traktowane w ten sam sposób, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione.

493 Należy też przypomnieć, że w ramach obliczania grzywien nakładanych na przedsiębiorstwa uczestniczące w kartelu zróżnicowane traktowanie danych przedsiębiorstw jest nierozłącznie związane z wykonywaniem przysługujących Komisji w tej dziedzinie uprawnień. W ramach przysługującego tej instytucji swobodnego uznania jest ona bowiem zobowiązana do indywidualizacji kary w zależności od zachowań i swoistych cech tych przedsiębiorstw w celu zapewnienia w każdym przypadku pełnej skuteczności reguł prawa konkurencji Unii (zob. wyrok z dnia 5 grudnia 2013 r., Caffaro/Komisja, C-447/11 P, niepublikowany, EU:C:2013:797, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo).

494 W tym zakresie, jeśli chodzi o zarzut nierównego traktowania ze względu na podnoszony brak uwzględnienia ograniczonego udziału Credit Suisse w naruszeniu, należy przypomnieć, że – wbrew temu, co twierdzą skarżące – Komisja wzięła pod uwagę przy obliczaniu grzywny czas trwania udziału tego banku, w tym przypadku najkrótszy spośród wszystkich uczestników naruszenia (motywy 643–645 zaskarżonej decyzji). Ponadto Komisja wzięła pod uwagę fakt, że Credit Suisse uczestniczył tylko w jednym jednolitym i ciągłym naruszeniu w zakresie dotyczącym wymiany informacji, do którego odnosi się decyzja zaskarżona w niniejszej sprawie, w przeciwieństwie do innych banków, które uczestniczyły w kilku naruszeniach w różnych pokojach czatu. Wobec tego odmienne traktowanie sytuacji Credit Suisse i innych banków należy uznać za obiektywnie uzasadnione, w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 492 i 493 powyżej, różnicami dotyczącymi czasu trwania i liczby naruszeń popełnionych w różnych pokojach czatu.

495 Ponadto należy stwierdzić, że poprzez swoją ogólną i nieuszczegółowioną argumentację dotyczącą podnoszonego naruszenia przez Komisję zasady równego traktowania w związku z odmową przyznania Credit Suisse obniżki w wysokości 66–75 % kwoty podstawowej grzywny, podobnej do obniżki przyznanej innym stronom, które uczestniczyły w licznych naruszeniach na tym rynku, w celu uwzględnienia zbieżności czasowej, skarżące dążą w istocie do powołania się na okoliczność łagodzącą opartą na zachowaniu innych uczestników naruszenia.

496 Tymczasem zgodnie z utrwalonym orzecznictwem uczestnik naruszenia nie może co do zasady powoływać się na okoliczność łagodzącą wywodzoną z zachowania innych uczestników naruszenia (zob. wyrok z dnia 11 lipca 2019 r., Huhtamäki i Huhtamaki Flexible Packaging Germany/Komisja, T-530/15, niepublikowany, EU:T:2019:498, pkt 193 i przytoczone tam orzecznictwo). W związku z tym fakt, że inni członkowie kartelu angażowali się w różny sposób na przestrzeni czasu lub w kilka naruszeń w różnych pokojach czatu, może w stosownych przypadkach stanowić okoliczność obciążającą, którą należy uwzględnić przeciwko nim, ale nie okoliczność łagodzącą na korzyść Credit Suisse (zob. podobnie wyrok z dnia 11 lipca 2019 r., Huhtamäki i Huhtamaki Flexible Packaging Germany/Komisja, T-530/15, niepublikowany, EU:T:2019:498, pkt 194 i przytoczone tam orzecznictwo).

497 W każdym razie należy stwierdzić, że obniżka przyznana innym uczestnikom w decyzji ugodowej została zastosowana nie do kwoty podstawowej, na którą powołują się skarżące, lecz w ramach obliczenia wartości zastępczej. Tak więc żądana obniżka nie jest porównywalna z obniżką, z której skorzystali inni uczestnicy naruszenia.

498 Należy zatem oddalić część czwartą zarzutu czwartego.

e) W przedmiocie części piątej zarzutu czwartego, dotyczącej niewystarczającego uzasadnienia zaskarżonej decyzji w kwestii proporcjonalności obliczenia grzywny nałożonej na skarżące w stosunku do grzywny nałożonej na innych uczestników naruszenia

499 Skarżące zarzucają Komisji, że nie uzasadniła w wystarczający sposób czynników, które są istotne dla obliczenia grzywien nałożonych na strony ugody. Uważają one, że w związku z tym są one pozbawione możliwości dokonania oceny zakresu naruszenia prawa Credit Suisse do równego traktowania, podobnie jak Sąd jest pozbawiony możliwości oceny proporcjonalności obniżki przyznanej Credit Suisse z tytułu jego ograniczonego udziału.

500 Komisja kwestionuje argumentację skarżących.

501 W tym względzie należy zauważyć, że przedstawiona w skardze argumentacja skarżących dotycząca niewystarczającego ich zdaniem uzasadnienia w odniesieniu do proporcjonalności kwoty grzywny opiera się w istocie na niemożliwym porównaniu obniżki grzywny Credit Suisse z obniżką przyznaną innym stronom, które zawarły ugodę, a to ze względu na to, że skarżące nie dysponowały decyzją ugodową w chwili wniesienia skargi. Jednakże po udostępnieniu tej decyzji w toku postępowania przed Sądem nie przedstawiły one na etapie repliki żadnego dodatkowego argumentu w przedmiocie tego niewystarczającego uzasadnienia.

502 Zapytane na rozprawie, skarżące potwierdziły, że zasadniczo nie podtrzymują już swoich argumentów przedstawionych w ramach części piątej zarzutu czwartego w odniesieniu do niewystarczającego uzasadnienia zaskarżonej decyzji w zakresie „czynników, które są istotne dla

obliczenia grzywien nałożonych na strony ugody". Uznały one jednak, że druga część ich argumentacji, dotycząca proporcjonalności grzywny, jest nadal aktualna dla celów niniejszej skargi.

503 W tym względzie należy stwierdzić, że przedstawione przez skarżące na rozprawie wyjaśnienie dotyczące proporcjonalności grzywny nie jest w żaden sposób poparte argumentacją zawartą w części piątej zarzutu czwartego, streszczoną w pkt 499 i 501 powyżej. Ogólne i nieuszczegółowione twierdzenie dotyczące proporcjonalności obniżenia grzywny, które zostało ujęte w dwóch zdaniach w skardze, z których drugie stanowi wniosek, jaki skarżące wywodzą z niedostępności decyzji ugodowej, nie jest bowiem w żadnym wypadku sformułowane w sposób niezależny od zarzutu braku uzasadnienia. W związku z tym, ponieważ twierdzenie to wiąże się z argumentem porzuconym w toku postępowania, nie musi ono już być badane.

504 W każdym razie obniżenie grzywny nałożonej na Credit Suisse z tytułu okoliczności łagodzących ze względu na obniżki przyznane innym uczestnikom naruszenia nie może stanowić odpowiedniego elementu dla ustalenia ewentualnego braku proporcjonalności grzywny (zob. analogicznie wyrok z dnia 4 lipca 2006 r., Hoek Loos/Komisja, T-304/02, EU:T:2006:184, pkt 85). Wspomniane obniżki są bowiem w szczególności konsekwencją różnych okoliczności związanych z indywidualnym zachowaniem Credit Suisse i zachowaniem pozostałych uczestników naruszenia, których uwzględnienie przy obliczaniu grzywny jest uzasadnione zasadą indywidualizacji sankcji. Tymczasem, jak wynika z pkt 492–498 powyżej, biorąc pod uwagę fakt, że inne banki uczestniczące w rozpatrywanym naruszeniu uczestniczyły również w innych naruszeniach, które miały miejsce w innych pokojach czatu, a zatem znajdowały się w sytuacjach obiektywnie odmiennych od sytuacji Credit Suisse, Komisja mogła zastosować inną obniżkę. Argument ten nie może zatem zostać uwzględniony.

505 Z powyższego wynika, że zarzut czwarty jest częściowo zasadny w odniesieniu do jego części pierwszej, dotyczącej współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku. W pozostałym zakresie zarzut ten należy jednak oddalić.

2. Wnioski dotyczące art. 2 lit. a) zaskarżonej decyzji

506 Z całości powyższych rozważań wynika, że błąd Komisji dotyczący danych wykorzystanych do określenia współczynnika korygującego, jaki należy zastosować do obliczenia wartości zastępczej, prowadzi do stwierdzenia nieważności art. 2 lit. a) zaskarżonej decyzji.

C. W przedmiocie żądania obniżenia kwoty grzywny

507 W ramach żądania trzeciego skarżące wnoszą do Sądu o obniżenie kwoty nałożonej na Credit Suisse grzywny, i to niezależnie od wniosków Sądu w przedmiocie żądania pierwszego skarżących, dotyczącego stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji.

508 W związku z tym w przedmiocie przedstawionego przez skarżące żądania obniżenia kwoty grzywny należy orzec na podstawie nieograniczonego prawa orzekania przyznanego Sądowi w art. 261 TFUE i w art. 31 rozporządzenia nr 1/2003.

509 W tym względzie należy przypomnieć, że o ile zgodnie z orzecznictwem Trybunału nieograniczone prawo orzekania, przyznane sądom Unii w art. 31 rozporządzenia nr 1/2003 zgodnie z art. 261 TFUE, upoważnia sąd, poza zwykłą kontrolą zgodności sankcji z prawem, do

zastąpienia oceny Komisji własną oceną i w konsekwencji do uchylenia, zmniejszenia lub podwyższenia nałożonej grzywny lub okresowej kary pieniężnej, o tyle wykonywanie tego nieograniczonego prawa orzekania nie jest równoznaczne z przeprowadzeniem kontroli z urzędu, a postępowanie jest postępowaniem kontradyktoryjnym. To do strony skarżącej należy co do zasady podniesienie skierowanych przeciwko spornej decyzji zarzutów oraz przedstawienie dowodów na poparcie tych zarzutów (zob. podobnie wyrok z dnia 26 września 2018 r., Infineon Technologies/Komisja, C-99/17 P, EU:C:2018:773, pkt 193, 194 i przytoczone tam orzecznictwo).

510 Wykonanie przez Sąd przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania wymaga, na podstawie art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003, uwzględnienia wagi rozpatrywanego naruszenia oraz czasu jego trwania z poszanowaniem w szczególności zasad uzasadnienia, proporcjonalności, indywidualizacji sankcji i równego traktowania, przy czym Sąd nie jest związany wskazówkami określonymi przez Komisję w jej wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien, nawet jeśli sądy Unii mogą kierować się tymi wskazówkami przy wykonywaniu przysługującego im nieograniczonego prawa orzekania (zob. wyrok z dnia 21 stycznia 2016 r., Galp Energía España i in./Komisja, C-603/13 P, EU:C:2016:38, pkt 90 i przytoczone tam orzecznictwo).

511 Należy również zauważyć, że z uwagi na swój charakter ustalenie grzywny przez Sąd nie jest ścisłym działaniem arytmetycznym. Ponadto, gdy Sąd orzeka w ramach przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania, powinien on przeprowadzić własną ocenę, uwzględniając wszystkie okoliczności danego przypadku (zob. wyrok z dnia 15 lipca 2015 r., Trafilerie Meridionali/Komisja, T-422/10, EU:T:2015:512, pkt 398 i przytoczone tam orzecznictwo).

512 W ramach ciążącego na nim obowiązku uzasadnienia do Sądu należy szczegółowe przedstawienie czynników, które bierze on pod uwagę przy ustalaniu kwoty grzywny (zob. podobnie wyrok z dnia 14 września 2016 r., Trafilerie Meridionali/Komisja, C-519/15 P, EU:C:2016:682, pkt 52).

513 W niniejszej sprawie w celu ustalenia kwoty grzywny mającej na celu ukaranie Credit Suisse za stanowiące naruszenie zachowanie, które wynika z badania pięciu zarzutów podniesionych w niniejszej skardze, należy wziąć pod uwagę następujące okoliczności.

514 W pierwszej kolejności, jeśli chodzi o wagę i czas trwania naruszenia, należy wskazać, co następuje.

515 Wskazane jest zastosowanie metodologii, która – podobnie jak metodologia przyjęta w niniejszym przypadku przez Komisję – określa w pierwszym rzędzie kwotę podstawową grzywny, którą w drugim rzędzie można dostosować w świetle okoliczności sprawy.

516 Przede wszystkim, co się tyczy wartości sprzedaży jako danych wyjściowych, należy wziąć pod uwagę, jako wartość zastępczą, uśrednione do okresu roku kwoty referencyjne Credit Suisse związane z transakcjami kupna i sprzedaży par walut w rozpatrywanym okresie. Następnie należy dokonać korekty tych uśrednionych do okresu roku kwot referencyjnych poprzez zastosowanie współczynnika składającego się z sumy: a) połowy spreadu między kursem kupna a kursem sprzedaży odzwierciedlającego wartość dochodów pochodzących z działalności animatora rynku i b) 10 % spreadu odzwierciedlającego wartość dochodów pochodzących z działalności na własny rachunek.

517 Jak wynika z pkt 428–436 powyżej, Komisja błędnie uznała, że dane pochodzące z próby wymiany informacji, która miała miejsce w przedmiotowym pokoju czatu, stanowiły „najbardziej wiarygodne dostępne dane” do celów obliczenia współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku, przez co obliczenie wartości zastępczej dla Credit Suisse jest dotknięte nieprawidłowościami, podczas gdy chodzi tu o składnik obliczenia kwoty podstawowej grzywny, a tym samym ostatecznej kwoty grzywny, którą nałożono na ten bank. Należy zatem zmienić zaskarżoną decyzję w celu uwzględnienia przy ustalaniu wartości zastępczej danych BFIX Bloomberga (zob. pkt 437–448 powyżej).

518 Po pierwsze, jeśli chodzi o współczynnik korygujący związany z działalnością animatora rynku, skarżące uważają, że na podstawie tych danych spread wynosił 1,47 pkt bazowego i że w konsekwencji ów współczynnik korygujący, stanowiący 50 % tego spreadu, wynosił 0,73 pkt bazowego. Skarżące obliczyły ów spread wynoszący 1,47 pkt bazowego, opierając się na średniej ważonej spreadów wynikających z danych BFIX Bloomberga dotyczących par walut G10 składających się z co najmniej jednej waluty EOG w rozpatrywanym okresie, odnosząc te spready do kwot referencyjnych Credit Suisse dla każdej z tych par walut. Uważają one bowiem, że pary walut, które są często przedmiotem transakcji, są bardziej płynne i w konsekwencji mają niższe spready. Tym samym zastosowanie zwykłej średniej znacznie zawyżyłoby wartość sprzedaży Credit Suisse.

519 W odpowiedzi na zarządzony przez Sąd środek organizacji postępowania Komisja uznała natomiast, że na podstawie danych BFIX Bloomberga spread wynosił 2,3 pkt bazowego i że w konsekwencji współczynnik korygujący związany z działalnością animatora rynku wynosił 1,15 pkt bazowego. Komisja obliczyła ów spread, opierając się na zwykłej średniej spreadów wynikających z danych BFIX Bloomberga dotyczących par walut G10 składających się z co najmniej jednej waluty EOG w rozpatrywanym okresie. Komisja uważa, że metoda polegająca na zastosowaniu zwykłej średniej do spreadów jest metodą najbardziej zbliżoną do metodologii zastosowanej w zaskarżonej decyzji.

520 W tym względzie należy zauważyć, że kwoty referencyjne Credit Suisse zostały już uwzględnione przez Komisję przy obliczaniu uśrednionych do okresu roku kwot referencyjnych. Jak Komisja wskazała w istocie w duplice, o ile kwoty te mają odzwierciedlać działalność Credit Suisse, o tyle spready do celów obliczenia współczynnika korygującego mają w szczególności odzwierciedlać gospodarcze znaczenie naruszenia i rzeczywistą strukturę transakcji uczestniczących przedsiębiorstw w zakresie produktów finansowych, których dotyczy naruszenie. Tymczasem nie miałoby to miejsca, gdyby spready te były ważone na podstawie kwot referencyjnych Credit Suisse dla każdej pary walut. Ponadto, ponieważ spready wynikające z danych BFIX Bloomberga nie dotyczą wyłącznie transakcji przeprowadzonych przez Credit Suisse, wyważenie tych spreadów w odniesieniu do kwot referencyjnych Credit Suisse dla każdej pary walut może, wręcz przeciwnie, znacznie zaniżyć wartość sprzedaży Credit Suisse. W związku z tym należy uznać, że zaproponowana przez skarżące metoda obliczania spreadów jest mniej odpowiednia niż metoda zaproponowana przez Komisję do celów obliczenia współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku i że w konsekwencji należy przyjąć wspomniany współczynnik zaproponowany przez Komisję, a mianowicie 1,15 pkt bazowego.

521 Po drugie, jeśli chodzi o współczynnik korygujący związany z działalnością transakcyjną na własny rachunek, skarżące nie zdołały podważyć oceny Komisji, zgodnie z którą wynosi on 0,1 pkt bazowego (zob. pkt 449–458 powyżej). W konsekwencji całkowity współczynnik korygujący związany z wartością zastępczą, obliczony na podstawie danych BFIX Bloomberga, wynosi 1,25 pkt bazowego (lub 0,0125 %).

522 W związku z tym, ponieważ skarżące nie zdołały podważyć przyjętej w zaskarżonej decyzji wartości rocznych kwot referencyjnych Credit Suisse w wysokości 1 060 802 752 528 EUR (zob. pkt 407–416 powyżej), po pomnożeniu wartości tych kwot przez współczynnik korygujący wynoszący 1,25 pkt bazowego, wartość zastępcza wartości sprzedaży Credit Suisse wynosi 132 600 344 EUR, jak Komisja obliczyła w odpowiedzi na zarządzony przez Sąd środek organizacji postępowania.

523 Następnie Sąd uważa za właściwe uwzględnienie charakteru naruszenia, jak również jego zasięgu geograficznego, oraz przyjęcie kwoty w wysokości 16 % wartości sprzedaży ze względu na wagę naruszenia z powodów przedstawionych w pkt 472 i 473 powyżej.

524 Ponadto należy uwzględnić wynikający z zaskarżonej decyzji czas trwania uczestnictwa skarżących w naruszeniu, ponieważ nie został on zakwestionowany przez skarżące i nie ma na niego wpływu zawarty w pkt 117 powyżej wniosek dotyczący rozmowy z dnia 9 maja 2012 r. W konsekwencji należy przyjąć 0,42 roku tytułem czasu trwania uczestnictwa w naruszeniu.

525 Wreszcie, podobnie jak uczyniła to Komisja, należy dodać kwotę dodatkową w wysokości 16 % wartości sprzedaży, aby spełnić wymóg nałożenia grzywny w wysokości, która będzie miała skutek odstraszający, niezależnie od czasu trwania naruszenia.

526 W drugiej kolejności, podobnie jak wynika to z rozważań zawartych w zaskarżonej decyzji, właściwe jest obniżenie kwoty podstawowej grzywny z tytułu okoliczności łagodzących o 2 % z uwagi na brak odpowiedzialności Credit Suisse za sporadyczne przypadki koordynacji i o 2 % z uwagi na brak jego odpowiedzialności za dorozumiane porozumienie.

527 W trzeciej kolejności ustalona przez Sąd kwota grzywny należycie uwzględnia konieczność nałożenia grzywny w wysokości zapewniającej skutek odstraszający, jak wynika z pkt 525 powyżej.

528 W świetle całości powyższych rozważań Sąd uważa, że słuszna ocena okoliczności niniejszej sprawy w świetle zasady indywidualizacji sankcji i zasady proporcjonalności sankcji wymaga ustalenia kwoty grzywny w wysokości 28 920 000 EUR, za której zapłatę UBS Group, następca prawny Credit Suisse Group, UBS, następca prawny Credit Suisse, i Credit Suisse Securities (Europe) są odpowiedzialne solidarnie.

IV. W przedmiocie kosztów

529 Zgodnie z art. 134 § 3 regulaminu postępowania w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań każdej ze stron każda z nich pokrywa własne koszty.

530 W niniejszej sprawie uwzględniono przedstawione przez skarżące żądanie stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji w zakresie dotyczącym jej art. 2 lit. a) oraz żądanie obniżenia kwoty grzywny, aczkolwiek skarżące przegrały sprawę w zakresie żądania stwierdzenia nieważności art. 1 zaskarżonej decyzji. W tych okolicznościach skarżące i Komisja pokrywają własne koszty.

Z powyższych względów

SĄD (siódma izba)

orzeka, co następuje:

1) **Stwierdza się nieważność art. 2 lit. a) decyzji Komisji C(2021) 8612 final z dnia 2 grudnia 2021 r. dotyczącej postępowania na mocy art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG [sprawa AT.40135 – FOREX (Sterling Lads)].**

2) **Kwotę grzywny, za której zapłatę UBS Group AG, następca prawny Credit Suisse Group AG, UBS AG, następca prawny Credit Suisse AG, i Credit Suisse Securities (Europe) Ltd są odpowiedzialne solidarnie, ustala się na 28 920 000 EUR.**

3) **W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.**

4) **Każda ze stron pokrywa własne koszty.**

Kowalik-Bańczyk Buttigieg Ricziová

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 23 lipca 2025 r.

Podpisy

Spis treści

I. Okoliczności powstania sporu . . . 2

A. W przedmiocie postępowania zakończonego wydaniem zaskarżonej decyzji . . . 2

B. Zaskarżona decyzja . . . 3

1. Rozpatrywane produkty i sektor, którego dotyczy naruszenie . . . 3

2. Zachowania zarzucane Credit Suisse . . . 5

3. Grzywna . . . 7

a) Kwota podstawowa grzywny . . . 7

b) Ostateczna kwota grzywny . . . 7

II. Żądania stron . . . 8

III. Co do prawa . . . 8

A. W przedmiocie art. 1 zaskarżonej decyzji . . . 9

1. W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszenia art. 101 TFUE i niewystarczającego uzasadnienia w zakresie kwalifikacji wymiany informacji on-line jako antykonkurencyjnych porozumień lub uzgodnionych praktyk . . . 9

a) Uwagi wstępne . . . 9

b) W przedmiocie części pierwszej zarzutu pierwszego, dotyczącej tego, że Komisja nie udowodniła istnienia dorozumianego porozumienia i w konsekwencji tego, że wymiana informacji on-line stanowi antykonkurencyjne porozumienie lub uzgodnioną praktykę . . . 10

c) W przedmiocie części drugiej zarzutu pierwszego, dotyczącej braku dowodów na to, że wymiana informacji on-line stanowiła autonomiczne porozumienia lub uzgodnione praktyki . . . 12

1) W przedmiocie zarzutu szczegółowego pierwszego, dotyczącego błędnej interpretacji przez Komisję niektórych dowodów pochodzących z okresu zaistnienia okoliczności faktycznych, oraz zarzutu szczegółowego drugiego, opartego na tym, że wymiana informacji on-line nie stanowi antykonkurencyjnych porozumień lub uzgodnionych praktyk . . . 13

i) W przedmiocie dopuszczalności niektórych argumentów i dowodów skarżących . . . 13

ii) W przedmiocie antykonkurencyjnego charakteru rozmów zakwestionowanych konkretnie przez skarżące . . . 15

– W przedmiocie rozmów w dniach 14 czerwca, 5 sierpnia i 4 października 2011 r. oraz w dniach 7 lutego i 1 czerwca 2012 r. 15

– W przedmiocie rozmowy w dniu 14 maja 2012 r. 16

– W przedmiocie rozmowy w dniu 11 kwietnia 2012 r. 17

– W przedmiocie rozmowy w dniu 13 kwietnia 2012 r. 18

– W przedmiocie rozmowy w dniu 9 maja 2012 r. 19

– W przedmiocie rozmowy w dniu 5 czerwca 2012 r. 21

– W przedmiocie rozmowy w dniu 25 kwietnia 2012 r. 22

– W przedmiocie rozmowy w dniu 10 lutego 2012 r. 24

– W przedmiocie rozmów w dniach 25 kwietnia, 19 czerwca oraz 3 i 4 lipca 2012 r. 25

– Wnioski dotyczące rozmów zakwestionowanych konkretnie przez skarżące 28

iii) W przedmiocie antykonkurencyjnego charakteru niezakwestionowanych konkretnie rozmów 28

2) W przedmiocie zastrzeżenia trzeciego, dotyczącego naruszenia prawa przez Komisję, gdy stwierdziła ona, że przedstawione przez Credit Suisse uzasadnione wyjaśnienie rozpatrywanej wymiany informacji jest bez znaczenia 31

2. W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia art. 101 TFUE i niewystarczającego uzasadnienia w zakresie kwalifikacji wymiany informacji on-line jako „ograniczenia ze względu na cel” 32

a) Uwagi wstępne 33

b) W przedmiocie części pierwszej zarzutu drugiego, dotyczącej braku dowodu na istnienie ograniczenia ze względu na cel 34

1) W przedmiocie zarzutu szczegółowego drugiego, dotyczącego błędów popełnionych przez Komisję przy ocenie kontekstu rozpatrywanego rynku . . . 35

i) W przedmiocie przejrzystości rynku kasowych transakcji walutowych 35

ii) W przedmiocie struktury rozpatrywanego rynku 37

iii) W przedmiocie podwójnej roli traderów 38

2) W przedmiocie zarzutu szczegółowego pierwszego, dotyczącego tego, że wniosek Komisji, zgodnie z którym rozpatrywana wymiana informacji miała na celu ograniczenie konkurencji, jest oparty na nieprawidłowych założeniach faktycznych, których nie zweryfikowano 39

i) W przedmiocie wymiany informacji dotyczących spreadów („bid-ask spreads”) 40

ii) W przedmiocie wymiany informacji dotyczących zleceń klientów 41

iii) W przedmiocie wymiany informacji dotyczących otwartych pozycji ryzyka 42

iv) W przedmiocie wymiany informacji dotyczących bieżącej lub prospektywnej działalności tradingowej 42

3) W przedmiocie zarzutu szczegółowego trzeciego, dotyczącego tego, że Komisja błędnie oparła się na kwalifikacji prawnej rozpatrywanej wymiany informacji przedstawionej w dowodach dostarczonych w celu uzyskania złagodzenia kary i propozycjach ugodowych 43

4) W przedmiocie zarzutu szczegółowego czwartego, dotyczącego tego, że Komisja nie mogła oprzeć się na swoim doświadczeniu w dziedzinie wymiany informacji w innych kontekstach rynkowych lub w innych sprawach finansowych w celu zmniejszenia spoczywającego na niej ciężaru dowodu 46

5) Wnioski w przedmiocie części pierwszej zarzutu drugiego 47

c) W przedmiocie części drugiej zarzutu drugiego, dotyczącej błędów popełnionych przez Komisję w ramach analizy zgodnego z prawem lub prokonkurencyjnego charakteru rozpatrywanej wymiany informacji 47

3. W przedmiocie zarzutu trzeciego, dotyczącego naruszenia art. 101 TFUE i niewystarczającego uzasadnienia w odniesieniu do przyjętej w zaskarżonej decyzji kwalifikacji naruszenia jako jednolitego i ciągłego 53

a) W przedmiocie części pierwszej zarzutu trzeciego, dotyczącej niewystarczającego charakteru dowodów i uzasadnienia co do istnienia ogólnego planu realizującego wspólny cel, do którego osiągnięcia Credit Suisse miał zamiar przyczynić się, o którym wiedział lub który powinien był przewidzieć 55

1) W przedmiocie istnienia „ogólnego planu” realizującego wspólny cel 55

2) W przedmiocie wiedzy i zamiaru przyczynienia się do osiągnięcia wspólnego zamierzonego celu 57

3) W przedmiocie zdystansowania się od wymiany informacji 59

b) W przedmiocie części drugiej zarzutu trzeciego, dotyczącej naruszenia prawa w zakresie kwalifikacji dorozumianego porozumienia jako elementu jednolitego i ciągłego naruszenia, który może być przedmiotem różnych stopni uczestnictwa . . 61

4. W przedmiocie zarzutu piątego, dotyczącego naruszenia zasady dobrej administracji . . 62

5. Wnioski dotyczące art. 1 zaskarżonej decyzji 64

B. W przedmiocie art. 2 lit. a) zaskarżonej decyzji 64

1. W przedmiocie zarzutu czwartego, dotyczącego naruszenia art. 23 rozporządzenia nr 1/2003, wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien, zasad proporcjonalności i równego traktowania oraz obowiązku uzasadnienia 64

a) W przedmiocie części pierwszej zarzutu czwartego, dotyczącej błędu w obliczeniu wartości zastępczej 66

1) W przedmiocie uśrednionych do okresu roku kwot referencyjnych Credit Suisse 67

2) W przedmiocie jednolitego współczynnika korygującego przyjętego w zaskarżonej decyzji 68

i) W przedmiocie współczynnika korygującego związanego z działalnością animatora rynku 69

ii) W przedmiocie współczynnika korygującego związanego z działalnością transakcyjną na własny rachunek 74

3) W przedmiocie zaproponowanej przez skarżące alternatywnej metodologii obliczenia wartości zastępczej 75

b) W przedmiocie części trzeciej zarzutu czwartego, dotyczącej przeszacowania grzywny wynikającego ze współczynnika związanego z wagą naruszenia 77

c) W przedmiocie części drugiej zarzutu czwartego, dotyczącej błędu polegającego na tym, że obniżka grzywny przyznana z tytułu okoliczności łagodzących jest nieproporcjonalnie niska 78

d) W przedmiocie części czwartej zarzutu czwartego, dotyczącej naruszenia zasady równego traktowania 80

e) W przedmiocie części piątej zarzutu czwartego, dotyczącej niewystarczającego uzasadnienia zaskarżonej decyzji w kwestii proporcjonalności obliczenia grzywny nałożonej na skarżące w stosunku do grzywny nałożonej na innych uczestników naruszenia 81

2. Wnioski dotyczące art. 2 lit. a) zaskarżonej decyzji 82

C. W przedmiocie żądania obniżenia kwoty grzywny 82

IV. W przedmiocie kosztów 85